

IN IACOBVM SCHVELERVVM,
Sacrificulum Friburgensem,

ORATIO.

ANNUS jam agitur decimus tertius
(*Viri admodum Reverendi, Doctissimi,
Spectatissimi; Pastores Vigilantissimi, Pro-
fessores Acutissimi, præceptores plurimum
Colendi, Amandi: Hospites, quotquot ad-
estis, Nobilissimi, Literatissimi; Studiosi
Adolescentes Charissimi, Fratres integer-
rimi*) Annus, inquam, jam agitur decimus tertius, ex quo
Johannes quidam *Wilhelmus Gothardus*, apud Soloduren-
ses Sacrificulus, ac *Ecclesia Ursi & Victoris ibidem Canonicus,
Custos & Pænitentarius* Librum Germanicum, cui titu-
lum fecerat *Conspicillum vera Religionis*, in lucem emisit,
quem *Jacobus Schueler* Friburgensis & *Iodocus Knab* Lucer-
nensis, publicâ nominum subscriptione approbârunt, ut
illi venum exposito statim in ipso vestibulo primoq; limi-
ne, hâc approbatione veluti suspensâ hederâ encomium,
& populi undiq; concurrentis applausum conciliarent.
Hanc subscriptionem cum primo Libri aspectu in altera
primi folij facie legissem, risum continere non potui, &
quamprimû incidit mihi Junonis ille in Venerem & Cu-
pidinem apud Virgilium sarcasmus, quo illos ridet ceu
duos Divos qui Didonem imbecillem foeminam non
nisi arte & dolo vincere, ipsiq; occultum amoris ignem
inspirare potuerint, dum ita exclamat:

A 2

Egregiam

Æneid. 4.

*Egregiam verò laudem & spolia ampla refertis
Tuq; Puerq; tuus: Magnum & memorabile Nomen;
Una dolo divum, si fœmina victa duorum est.*

Egregiam, inquam, tu Schuelere, Puerq; tuus laudem reportatis, quod Gothardi vestri Librum futilibus nugis atq; ineptijs, mendacijs & calumnijs impudentissimis sartum & fartum & qui vel cassâ nuce ematur, indignum, vestrâ, illiterati puta *Scholastici* & malè informati *pueri* approbatione, lectoribus cōmendare non dubitâstis, & vos veluti duos Divos ex Apollinis tripode mugietes, vestris oraculis veram & Catholicâ Christi Ecclesiam, omnesq; verè fideles commendatione illâ ita circumvenire posse sperastis, ut mercem fallacem & fucosam pro vera, pro auro scorias, stercora pro margaritis & paleas pro tritico emerent: hoc enim volunt magnifici vestri, quibus gloriamini, tituli. *Sed sitis Protonotarij Apostolici, sitis SS. Theologia Doctores: sit Schuelerus Ecclesie S. Nicolai Collegiate Eriburgi Helvetiorum Decanus, sit Episcopatus Lausanensis Vicarius Generalis & Officialis; sit Yodocus Knab Præpositus Lucernensis, sit Illustrissimi & Reverendissimi Episcopi Constantiensis Commissarius,* neutrius tamen testimonium in propria causa recipimus, verum reiicimus tanquã ridiculum & puerile.

Sed tu Schuelere (te enim solum nunc alloquor & cum solo te deinceps mihi res erit) cùm Librum illum calumniosissimum, non obstante egregiâ illâ approbatione, solidè à Viris Clarissimis in latina & vernacula lingua refutatum cerneres, etiam famam tuam in discrimen adductam putasti, existimationi igitur tuæ & honori ut consuleres, ipse quoquè calamum in manus summissi & stylo contra acies Domini, sed infœliciter ceu tyro, ac

novitius

novitius, pugnare incepisti. Hinc Librū illum conscripisti, quem haud ita pridem edidisti in lucem, & in agrum Bernensem ad inficiendos Reformatorum animos, & Papismi virus: heū! plus satis huc usquē serpens, latius & impudentius propagandum dissemināsti; Hinc stolidi illa inscriptio & insolens ille titulus, ac si arduum & areopagitarum theatro dignum edidisses opus: *Hercules Catholicus Hydrae Ursinae decem capitum Domitor & viperarum indeprognatarum ex parte Recastigator*, in quo tamen præter calumnias horribiles, præter blasphemias, quas recensere horreo, detestabiles, præter scommata penè infinita, diçteria innumera & mendacia impia ac diabolica, nihil observatu notatuquē dignum reperire, nihil offendere, nihil videre lector potest (dicam profectò quod verum est, & ipsa lex Veritatis dicere me jubet) quàm monstrosam solœcismorum farraginem & sartaginem, nihil quàm ingentem barbarismorum segetem, nihil quàm intolerandam verborum crassitiem, nihil quàm phrasium novarum, ineptarum ac inusitatarum copiam infinitam: quibus observatis & notatis quivis sanæ mentis homo animadvertet, quàm egregiam laudem hinc deportaris, quàm meritò *Herculem Catholicum*, si superis placet, hunc tuum Librum inscripseris, quàm etiam eleganter conveniat *Schueleri* tibi nomen, id quod ipse hisce tuis verbis exprimis, scribens: *Quid multis? Hercules est Schueler, meritò hunc titulum operi præfixi meo, mysterium enim est longè post tituli inventam inscriptionem antehac prorsus absconditum ab eo cujus est in tam arduo negotio hominum mentes illuminare ac dirigere, arcana quadam revelatione mihi nuper detectum*. Rem acu tetigisti scilicet! Quasi verò à spiritu illo qui mentes hominū illuminat, inspirentur

Proloq.
Pag. 4. a. b.

superbi & arrogantes illi tituli, & non potius à spiritu illo, qui è lucis domicilio in locum tenebrarum propter superbiam ejectus est: *Herculis* ergò titulum cum inspirarit tibi, qui Herculem in suo regno captivum detinet, & tu eo usq; adeò delecteris, illum tibi concedens in hæc verba erumpo & porrò tecum sic cano:

Egregiam certè laudem & spolia ampla refers tu
 Hercules atq; tuus: magnum & memorabile nomen.
Martem oculis spirans, medios irrumpis in hostes,
Incursumq; ruis cuneos; pedibusq; cadentes
Proteris; elisis illos das faucibus orco;
Pugnis hos tundis; protrudis calcibus illos;
Obruis hos clypeis, gravibusq; elidis in armis;
Extorquesq; manu, frangisq; trabalia tela.

Proloq.
 Pag. 5. a.

Quinam verò sunt illi clypei? quæ arma? *simplex & rudis calamus, quo cum adversarijs luctaris.* Credo. sed addere debuisses, non calumniarum modò & mendaciorum, sed etiam solœcismorum & barbarismorum exercitum planè innumerabilem, quem in aciem produxisti. Verum enim verò cum non *Hercules* sed *Schueler*, *Herculis* nomen & habitum mentiens nos ad duellum provocaverit, cum eo non clava vel cœstu sed armis duntaxat scholasticis congregiar, illumquè quùm sit meæ commissus disciplinæ & institutioni, eodem, quò requirunt scholasticæ leges, more & modo excipiam, non secus ac asinum auribus apprehensum in scholam deducam, monstrosa ipsius *σφάλματα*, solœcismos turpissimos pariter & barbarismos, quos commisit innumeros, censuræ, quâ fieri poterit diligenti examiniquè accurato subijciam, eosdemquè, si non verberibus, quibus profectò dignus esset, tamen verbis, si non virgis tamen dictis, si non baculo

culo tamen calamo corrigam & censoriâ perstringam oratione, atq; ideò quidem perstringam, ut in seipsum istic *Hercules* descendat, ut sapere aliquandò discat, ut idem se Scholasticum omninò, ac in Grammaticis præceptis, nedum in *Controversiasticis palæstris* (ut liberè sed barbarè fatetur) *tyronem & novitiũ* esse agnoscat, ut prima prius in Rudimentis fundamenta firmiter ponat, quàm controversias Religionis tractare præsumat, ut inermis se prius armet, quàm *contra satrapas & professores* certè non *Cacodoxos*, sed *Orthodoxos*, non *Cacangelicos* sed *Evangelicos* insurgat & arma sumat, ut ne velut hœdus in testis antè ludat, quàm capra pepererit, nec avis instar nidum relinquat, volatumquè petat, si adhuc sit implumis.

Proloq.
Pag. 4. b.

Vos proindè, Præstantissimi Audit: quos ad institutum hocce nostrum cum *Schuelero* certamen & examen, ceu honorarios arbitros invitavi, quosq; ego de infusa *σφαλματων* farragine, de fœda solœcismorum coluvie, de intoleranda sermonis ruditate & cruditate, dequè monstrosa verborum barbarie dicturus, auditores benevolos me habere spero; ignoscite quæso mihi, si turpi hac ac fœda dicendi materiâ aures vestras obtundam magis, quàm demulceam: ignoscite si hâc ipsâ nauseæ vobis multum excitem: ignoscite si molestus vobis sim, si minus vos delectem, quàm antehac alij ex hoc illustri loco de sacris materijs dicentes vos delectarunt & recrearunt, *Schuelero* hoc imputate totum, qui hoc mihi dedit negotium, ut causam *Prisciani* contra tot tantaq; solœcismorum & barbarismorum monstra debellanda in me susciperem. Id quod dum facio, dum ego hujus *Scholastici* Præceptor & Corrector esse cupio,
qui

Traſtat. de
notis veræ
Eccl. Pag. 1.

qui ipſe quippè è ſchola nondum egreſſus, præceptoribus opus maximè habeo, dum ego meæ illum diſciplinæ ſubijcio, qui ipſe ſub veſtra adhuc diſciplina milito; Nolim veſtrùm quiſquam arrogantiaæ aut oſtentationis me inſimulet, quaſi aut elegantiore alijs ac copioſiore doctrinæ ſuppelleſtili, aut ingenij acumine me prævalere exiſtimem; abſit hoc à me longiſſimè; meo enim me modulo & pede metiar; præteribo heterodoxa *Schueleri* dogmata, impia ejus reticebo mendacia, ac intolerabilibus ſuperſedebo calumnijs, quibus *etſi totus ejus Liber ſcateat ac conſperſus è inſtar tomenti fartus adeò ſit* (quod ipſe per meram calumniam, Clariffimi Domini Lüthardi, Venerandi Præceptoris mei caſtigationibus in Harſcheri Parallela impingit) *ut auctor planè omnem humanum abjeciſſe pudorem, ſadiſſimè Therſia procacitatem & inſolentiſſimi Thraſonis faciem induiſſe videatur*: nec attingam ſolœciſmos Theologicos, quos, cùm toties jam antea à ſummis Theologis refutati ſint, & à *Schuelero* non niſi novis mendacijs & atrocioribus fucati calumnijs reponantur, qui refutaret, actum ageret: Grammaticos ego tantum errores culpabo, ſolam verborum taxabo craſſitiem, non niſi ſædam ridebo barbariem, nihil præter ineptum, præter infulſum, nihil præter ſordidum ſermonis genus carpam & corrigam, id quod & quivis, qui vel mediocriter Grammaticam eſt edoctus, qui vel primis ſaltem labris deguſtavit literas ac humaniores imbibere artes incepit, facili negotio citra oſtentationis citraquæ arrogantiaæ aleam (extra quam & me hac de cauſa ponatis velim) præſtare poteſt.

Sed & nolim temeritatis me ſtigmatate notetis, nolim audaciaæ notã mihi inuratis, quòd huic me *Herculi* opponam

nam Cacolico, quòd contra eundè insurgam, quòd in *Ursorum ac Viperarum Domitorem* irrumpani. Et si enim, quod credo, contra *Herculem* aliquid machinari non ita tutum sit, tamen minimè mihi timco. Nam si immanis ille ac monstrosæ magnitudinis Goliath à Davide minimæ inter fratres staturæ prostratus occubuit, quidni ego *Herculem hunc Pontificium, Goliathum Romanum*, ferulis, baculis & verberibus, si esset præsens; absentem verò vel solis verbis domarem? Non ergò trepidabo, Priscianum innocentem à furibundo isthoc *Hercule* ubiquè & semper vapulantem liberabo, succurram misero, sanabo saucium, & ex manibus *Heresiarchæ* vindicabo malè tractatum; nequissimum verò Prisciano mastigen *Schuelerum* si tracta vero inclementiùs & duriùs, quàm par esse vobis videatur, ne condolete, commertus est, cum silentio saltem vos mihi interim adeste.

Huj! quid feris tot ictibus innocentem horride Prisciano mastix *Schuelere*? quid furis? quamdiu furor iste tuus hunc politioris literaturæ virum eludet? quousquè tandem abutere ejus patientiâ? Non est ei membrum, quod illæsum reliqueris, quod non sauciâris, quod non veneficis percusseris ictibus; Grammaticam ipsam, ingenuam illam purè benequè loquendi artem, monstris solœcismis, fœdis verborum formulis & impuris sermonum generibus fœdâsti turpissimè. Hoc primum est & maximum quod nunc in te vindicabo.

Sed & alterum indignum non minùs ac nefandum facinus vehementer detestor, *ô homo barbare!* quòd intolerandâ tuâ barbarie Latini sermonis Authoribus omnibus summam feceris injuriam, & maximam creâris molestiam,

lestiam, quam utut deprecetis, natibus tamen tuis lues, ut es commertus.

Ut tuis utrumquè subijciam oculis, cùm scholastici pueri versari initio debeant circa Grammaticam, eandem & tibi proponam discendam, ut dignoscas ipse quàm fædatus sit à te & conspurcatus utraqùe parte terribissimus cæterùm iste liber.

Grammaticæ igitur, benè loquendi artis, partes duas esse teneas, Etymologiam & Syntaxin: sed quæ partium illarum integra, quæ incorrupta, quæ pura mansit? Non regulam excipies, quæ non maculis aspersa sit turpissimis, quæ purgatione sedulâ & operosâ opus non habeat.

Etymologia, Grammaticæ (ut dictum) pars prima, primò omnium de legitima vocum ex literis & syllabis constitutione differit, docetq; *majusculis literis communiter in orationum & sententiarum principijs; in nominibus itidem proprijs personarum, locorum, nationum, officiorum & similium utendum esse.* Sed cur tu Schuelere ineptule & verborum imprudens imprudenter ponis literam minusculam in voce *palestinis* loco majusculæ pro *Palestinis*? & cur ex imprudentia iterum in regulam impingis eandem, asine, vocem *Gry* majusculâ literâ pro minuscula *gry* absurdè & ineptè scribendo? Docet etiam recta voces constituendi ratio, ut *ne litera pro literis, ne vocales pro vocalibus, quæ eundem fermè sonum habent, pronuntientur aut scribantur, ne verbi gratiâ bolus ineptè scribatur pro polus, pariter ne aquus ponatur pro equus, nec dego pro tego, neq; fallo pro vallo pronuntietur.* Sed hoc cur à te negligitur? cur non observatur? cur *a* pro *æ* in voce *amænitatis* ponis? cur contra hanc Grammaticorum legem Johannem cognomento *Eckium* vo-

Pag. 83.

Pag. 533.

Epist. dedi-
cat.

Proloq.

cas

cas, ineptâ literæ *h* pro *k* scriptione, *Echium*? Cur contra eandem peccâsti legem, ubi tacere te *Sofinum* (ineptè pro *Socinum*) scribis? Nempè quia ex Latino-Gallia prodijt, & tu (sic loqui mihi liceat) Latino-Gallus es. Sed & opus correctione habet vox *lympida*, & pro *y* ponendum *i*: nam vulgò *limpida* non *lympida* scribitur. Sic *Habreum* præposterè scribis pro *Hebraeum*. Sic etiam voces sequentes ineptè & falsò scriptas esse deprehendi: *Nycenū* pro *Nicanum*; *pomærys* pro *pomærys*; *capit* pro *cæpit*; *αἰρετικός* pro *αἰρετικός*, ineptâ vocis & scriptione & significatione: scriptionē dixi ineptam esse, quùm *χ* pro *κ* scribis; significationē verò pariter, quùm *αἰρετικός* tibi significet *electionē*: atqui nomina in *τικός* exeuntia agendi vim designant, & *αἰρετικός* propriè significat *eum qui eligit*, vel *qui ad eligendum aptus est*; aut si vocem exponas passivè, *eum qui deligitur* significat, ut disces ex Lexicis. Nec pati possum, quoties scribis, scribis autem aliquoties, *phanaticum* pro *fanaticum*. Nec feram verbum *refrænare* per *æ*, sed per *a*, vel potiùs per *e* scriptum. Deleto verbum *facecit*, pro quo scribito *facecit*; pro *θεοτόχος*, *θεοτόχος*; pro *ἰλασηκόν* scribito *ἰλασηκόν*; pro *observandissimi*, *observantissimi*: non enim nostros Theologos, sed te scriptorè imperitissimum authorem habet illa scribendi ratio. Num etiam vocum natura & constitutio tibi concedit, ut literas simplices pro geminis & duplicatis; vel contrà, geminas & duplicatas pro simplicibus ponas? ut *oportunum* pro *opportanum*, sic etiam *oportunè* pro *opportunè* scribas? item *transierit*, absurdè cum duplici *ss*, pro *transierit*? Utinam transijisset jampridè tua scribendi ignorantia & crassities! Ad quid etiam duplex illud *l* in voce *sollenni*? deleto unum asine! nam sic scribere vocem classicis

Pag. 14.

Pag. 85.

Pag. 114.

Pag. 115.

Pag. 117. 118. 130.

Pag. 198 & alibi.

Pag. 209.

Pag. 304.

Pag. 336.

404.

Pag. 468.

Epist. deducat. & infra

Pag. 209.

- Pag. 266. Authoribus & Grammaticis *solenne* non est. Hæc ipsa
litera redundat in voce *pallantes*, quam velim expungas
ineptule. Ecquid multa *blateras* contra Orthodoxos,
Pag. 303. qui vocem *blaterare*, uti decet, scribere ignoras? quasi
306. verò cum duplici *l* scribenda esset? nã hinc quæ *blatte-
ras* in vanum te contra eos *blaterare* manifestè colligi-
Pag. 555. tur. Quàm ineptè veteribus nos *agglutinatos* scribis esse
hæreticis! Authoribus quæso te *agglutinato* classis, ut
tuo *agglutinare* una adhuc *agglutinetur* litera, ne barbaris
Grammaticæ hostibus planè *agglutinus* esse videaris.
- Pag. 600. Quid Sophistas alloqueris his verbis, *Arrigite* aures ad ve-
ritatem catholicam percipiendam? Cur non potius sic al-
loqueris Grammatistas? *Arrigite* aures ad percipiendam
catholicam meam, proh dolor! stupiditatem, meam
in literis inscitiam. *Arrige* mi *Shuelere*, mi discipule,
aures porrò attentas & patientes ad percipiendam &
hanc Grammaticorum regulam, quam de modo scri-
bendi derivativa tradunt. Attende, sic sonat regula:
Derivativa sequi suorum primitivorum scripturam debent.
Dabo sensum regulæ, quam nondum intelligis, ut video
ex erroribus qui contra eandem passim impingunt, quos
etiam recitabo quamprimum. Hic regulæ sensus est:
Voces derivativas non alijs sed iisdem tùm vocalibus
tùm consonantibus scribendas esse, quibus eæ ipsæ voces
â quibus derivantur, hoc est, quibus primitivæ scri-
buntur. Quid ergò? Num vocem *Celestis* pro *Cælestis*
Epist. dedi- rectè scribis? Est enim derivativa â *Cælum*, quod ita
cat. dictum est quasi *κοίλον*, â *cavitate*; quòd *cavum* sit *Cæ-
lum*. â qua parte regioni elementari obvertitur. Ergò
si *oi*, diphthongus Græcorum, Latinis idem quod *æ* va-
let, *Cælum* non *Celum*, item *Cælestis* non *Celestis* scribi de-
bet.

bet. Sed quid porrò committis? vah! *Cherintam* scribis duplici errore pro *Cerinthum*. An ignoras, qui *Cerintho* similis es, *Κηρινθου* nomen Græcum esse; & *Kappa* Græcorum non *Ch* sed *C* Latinis valere? an etiam nescis *θ* non *ι*, sed idem quod *ih* esse apud Latinos, adeoque non *Cherintum* sed *Cerinthum* scribi debere, si derivativa suorum primitivorum scripturam sequi debent? Si quinetiam *Presbyteratus* à Græco *πρεσβυτης*, quod *senem* significat, descendit, profectò non *Presbiteratus* sed *Presbyteratus* scribas oportet. Vah! qui degis in Monachatu & gaudes *presbyteratu*, nescis rectam hujus vocis scriptionem, mento & ætate senex es, sed mente & ruditate puer: at ignosco memor proverbij, *δισπαίδης οὐ γέγραυται*: imò (ut Senecæ mihi verba vindicem) non bistantum puer es, ut vulgò dicitur, sed semper: verum hoc interest, quod majora ludis, senex ætatis vitio desipiscis tanquam in pueritiam iterum revolutus, & puerilibus quibusdam studijs intempestivè & indecorè detineris. Cur sic scribis *Chimerã*, vel sic *chymeras*? nempè quia Græcis dicitur *χίμαιρα*? verè *chimerica* est hæc scriptio. Cur *Armeniani* pro *Arminiani*? Quia prodierunt ex *Armenia*, scil. Quid etiam *p* notat in novo illo epitheto *Sampsonica vulpecula*, quod à nomine proprio *Samson* derivatur? In voce *pederastia* duplex scriptionis vitium comittis: utinam non vitium *pederastia* ipsum comisisses impurissime nebulo, cujus Calvinum mendacissimè accusas ex stygio Bolleco excucullato illo, maledicentissimo, & multis nominibus infami homine. Hui vocem horreo! corrige vitiū, corrige scriptionem, & pro *pederastia* scribe *pederastia*, cum græca vox sit, & græcè *παιδεγasia* dicatur. Corrige quoq; tu scelerate Latini

sermonis:

Proloq.

Proloq.

Proloq.
Pag. 637.

Pag. 6.

Pag. 16.

Pag. 33.

- Pag. 16. 51. sermonis *pirata* scriptionem vocis *Pyrata*, abijce ν ψ λ δ ν , quod Græca vox π ϵ ι ϵ γ τ η ς nulla admittit ratione. Nec cum
- Pag. 55. Græci π γ μ γ ι ν dicant, Latini concedent ut *Pygmeum*, sed *Pygmaum* scribas. Quis admittet vocem *hyperaspisdem*
- Pag. 71. ineptè per *d* scriptam? insigniter Græcè doctus es, si υ σ ρ α σ μ ι σ η ν origine sua Græcam esse vocem ignoras. Sed eho! dic quæso, mi *Schuelere*, quid Cacolici ex *prattica verborum prolatione pratticè* contra Orthodoxos *pratticant*? Phi quale chaos verborum, dum modò *propositionem*, modò *enuntiationem pratticam* vocas! Abstine quæso à turpi hac & inepta scribendi praxi, desine *pratticare*, desine *pratticè* loqui, si nolis, ut sis ludibrio & risui omnibus, qui veram scribendi & loquendi ω ρ α ξ ν tenent & amant. Phi quot voces ineptè & perperam
- Pag. 86. 88. scriptæ! *Apocalipsin*, & *histeron proteron* scripsisti Latinè, ac insuper cum *i* pro Ἀποκάλυψιν ; pro υ σ τ ϵ ρ ν ω ρ ω τ ϵ ρ ν : quia
- Pag. 94. 98. ne Latinam quidem, nedum Græcam didicisti orthographiam, & proinde hâc scriptione *Friburgense* secutus idioma jotacismum comittis sic *Apochryphis* ineptè scribis pro *Apocryphis*; ineptè *Originè* pro *Origenè*; *Mastygè* pro *Mastigè*; *obscanitatem* pro *obscænitatem*, quod est à Græco κ \omicron ι ν ν . Vah! tu irridendus es meritò, qui *Enthouasiastas*, irridens nescis quomodo horum quos irrides nomen scribere debeas: *Enthouasiasta* ab ϵ ν θ ϵ σ ι α ζ ω nomen habent: jam verò τ ω ν Græcorum non respondet *y*, sed Latinorum *u*, & τ ω ν
- Pag. 168. litera *y*. Sed quid Berchtoldum Hallerum (ò tantum virum!) impudenter virum vocas *obularium*? te profectò *semiobolarem* non judico, nec *semiobolaris* tua scriptio est,
- Pag. 494. dum *obularium* pro *obolarium* scribis: nam quia derivatur à Græco \omicron β \omicron λ \omicron ς , non *obulus*, sed *obolus* scribi solet. Cur citas primitivæ Ecclesiæ patrem *Irenaum*? Virum te non nosse
- Pag. 171. ex falsa

ex falsa tua scriptione conijcio : nam non *Ireneus* sed *Ireneus*, Græcè *Εἰρηναῖος*, scribitur. Redde rationem, cur per *a* scribis *proscenium*? fortè quia Græci *προσκήνιον* scribunt. Cur ibidem tibi *thessera* scribere pro *tessera* placuit? Dic causam, tu *Schuelere*, qui perversæ scriptionis *coryphæ* es impudentissimus, cur *coripheus* scribi velis, non *coryphæus*, Græcè *κορυφαῖος*? Quâ authoritate *e* ponis in voce *coetanei* pro *a*, cùm ab *etas* derivetur? Quâ regulâ *femininum* non *fæmininum* scribendum esse censes? pudeat! tantum quinquies erronea hujus vocis scriptio in septem lineis occurrit: quinquies certè virgis castigandus esses, & septem colaphi tibi impingendi, qui toties contra eandem vocem impingis. Imò si *Alexander Macedo rex magnus* *Charilo* poëta pessimo (uti refers & approbas) *tot colaphos rependi jussit, quot malos versus fecisset*; quis indignè ac iniquè ferret, quis improbaret, si tot & tibi, Grammatistæ pessimo, colaphos impingerem & rependerem, quot tu errores in dicendo scribendove comisisti, quot tu mala verba fecisti? Dares, *Schuelere*, hanc poenam meritò, qui in eum ipsum impingis tam graviter ineptâ tuâ ac insulsâ scriptione, cui propter quemvis versum malum colaphum rependi Rex dictus jussit, *Charilo* nominatim, quod ipsum nomen ineptissimè per *a* scribis, quippè à Græco *Χοίρειος* originem suam trahens. Quis, si te, *Schuelere*, exceperis, unquam per *a* vocem *diæcesis* pinxit, cùm Græcè *Διοίκησης* dicatur? Quis Hebræam vocem *אשף* fecit, latinè scripsit *Asach*, nisi tu, qui Alphabetum Hebræum, Hebræarumq; literarum figuram & valorem nescis? Quis etiam *drackmas* pro *drachmas* scriberet, qui Græcè *δραχμῶν* scribi novit? Quis scripsit *Gry* pro *gry*? certè præter te adhuc nemo: ô utinã ne *γρύ* quidè scripsisses

aut

Pag. 192.

Pag. 208.

Pag. 290.

Pag. 244.

pag. 338.

Pag. 338.

Pag. 373.

Pag. 384.

Pag. 510.

Pag. 533.

Pag. 561.

aut dixisses! Num approbabit vocem *caemeteria* is, qui
 κοιμητήρια Græcè dici novit? Num quis tibi applaudet, si
caemeteriorum inanem usum *questus* (absurdè pro *quastus*)
 causâ repertū esse scribis ibidè? inanis hic scribendi usus
 est, inanis hic etiam *questus*, qui tibi reverâ *questum* parit.
 Ecquis in risum & subsannationes cum illis non solvitur,
 Pag. 567. quos dixisse refert Schuelerus, magis conveniret, ut loco cereo-
 rum accensorum *schyphi* (sic turpiter scribit) *pragrandes*
mero spumantes funeri (Johannis Jacobi Manuelis puta, à
 vera religione ad Hæresin deficientis) *preferrentur*. Hæc
 tot *scyphos* mero spumantes sacrificulus Bibulus Caldus
 Mero exhaust, nec dum scit, quomodo *scyphus* scribatur:
schyphi scribit, deducens fortè à Germanico Schüffi/ in-
 strumento loturis adhiberi solito, certè commodè ad-
 modum pro sua gula: quamvis vulgò *scyphus* scribi & à
 Græco σκύφος deduci soleat. Huiusmecum ridete, Præst.
 Aud. mecum subsannate dicentes: *Magis conveniret, ut*
 Pag. 598. *loco cereorum accensorum pragrandes scope & ferula Schue-*
lero preferrentur, quibus nates illius ad sanguinem usq; cade-
rentur. Sed quid, inquit, Aethiopem dealbo? Aethyops, Græ-
cè Αἰθίοψ, egregiè per y scribit & homittit: phi! quis sa-
crificulum hunc verè Aethiopem dealbet? qui non in
calumniarum modò & mendaciorum, sed & turpissimo-
rum σφαλμύτων barathro convolutus jacet? Cum satyrico ex-
clamare licet:

Juvenal.
 Satyr. 2.

*Quis cælum terra non misceat, & mare cælo,
 Si fur accuset Verrem, Catilina Cethegum?*

Sed quis non miratur maximoperè? quis non mirum
 in modum extollit hunc Virum tam insigniter Græcè
 Pag. 610. doctum, qui in unica hac vocula *hemoroissa* (ohè! nonne
 summus pudor est?) tantum quatuor errores committit
 ortho-

Orthographicos: Græcè enim scribitur αἰμορροῦσα: profectò minus Schuelerum mentis quàm cimicem sanguinis habere credo. Hui stupide, quando tandem sapiēs? quando addisces Orthographiam?

Ne literas quidem in combinando dividere rectè nosti: ne quidem hanc, quam de literarum divisione in in combinatione Grammatici tradunt, observationem observasti: *Consona quæ in vocis alicujus principio conjungi possunt, in medio simplicis vocis conjunctè quoq; tam pronuntiantur, quàm scribantur.* ut in his vocibus; *a-ptus, o-mnis, do-ctus, tene-bræ, na-blium, di-scus.* Literas *pt* in voce *a-ptus* conjungimus, quùm & easdem in principio vocum aptè conjungi posse doceat *Ptolomeus*. Sed tu quid ineptis *Schuelere*? nonne correctione dignus, nonne virgis corripiendus es, quòd literas conjungendas dividis, & dividendas conjungis? dum scribis *correp-ti* pro *corre-pti*; sic in *cæp-tum* pro *cæ-ptum*? Et quid? Si *m* & *n* in principio harum (*mnemosinon, mnemonica, Mnesimachus, Mnesitheus*) & aliarum complurium vocum combinaripossunt, num easdem & in medio hujus vocis *aru-mna* pro *arum-na*, combinare non debuisses? Si *ct* in principio vocis *Ctesiphon* conjunguntur, nonne rectiùs conjunctè quoq; in medio vocis (*invi-elissimis*) quàm separatè (*invic-tissimis*) pronuntiantur & scribuntur? Neq; *bl* in medio vocum *pub-lici* & *pub-licè* dividendæ fuissent, quum ab his ipsis Consonis principium suum verba, *blasphemare, blaterare*, & alia complura sumant. Neq; *br* divisim, *o ebriose* sacerdos leguntur ac scribuntur, nisi à te: sed *ebrius* fuisti: nec enim sobrius sic scripsisses: conjungi namq; has Cõsonas in principio vocum posse, exempla sexcenta probant, & ubiq; locorum viri docti docent, *Brandolphus*

Epist. dedic.
Proloq.

Epist. dedic.

Proloq.
Pag. 305.

Brabantia, Brentus ille breviloquus in Brettotia, Britannus
 in *Britannia, Brutus in Brutobria*: sed tu *Schuelere* brutus
 es. Quid quod & in voce (*discipulis*) ineptè diviseris tu
 infœlicis ingenij *di-scipule* consonas *s* & *c*, quas conjun-
 gendas & conjunctè pronuntiandas esse scholastici in
 Schola, si vel *scintillulam scientia* habent, ex *Scipione*
 sciunt. Ecquid sibi volūt in *poëana* duo illa puncta vocali *e*
 imposita? quæ necessitas urget ut ex una duas facias syl-
 labas? ut *æ* pro *e* ponas? ut absurdè ac incongruè *paana*
ante victoriam canas? Græci *παῖνα* canunt, nec quen-
 quam hîc diæresi locum concedunt. Tibi verò ob hunc
 orthographicum *pæna* debetur.

Pag. 420.

Pag. 114.

Sed necesse *Schuelere* est, ut quemadmodum de re-
 cta vocum constitutione & combinatione ex Gramma-
 tica te hucusq; erudivi, sic te quoq; erudiam de *vocum*
differentia ipsa (*quâ qualibet vox, quomodo à qualibet alia di-*
stinguatur, cognosci vel ex communi accidente vel specie potest),
 & quicquid circa hanc ruditatis & cruditatis vocibus ir-
 reptit, emendem ac Criticis expungã unguibus & lituris.

Circa *Commune accidens*, quod & *Notationis* nomi-
 ne venit, versari sic solent Grammatici, ut *de cujuslibet vo-*
cis origine & scaturigine disquirant, primanè vox aliqua sit, an
aliundè derivata? sitne etiam vox simplex, hoc est, in partes
significantes ejusdem originis individua, vel an sit vox compo-
sita, & talis quæ in partes significantes plures dividi commode
possit? Sic haud obscure docent Grammatici: sed tu
Schuelere quid ineptis? quid contra hoc Grammatico-
 rum documentum *eheu*, vocem certè simplicem & in
 duas individua dividis, ac *e* & *heu* voces quasi duas se-
 paratim scribis? *eheu* vesanus es & vecors! *eheu* stoli-
 dus & stupidus, quòd eandem repetis vocem, sed ite-
 rum

Epist. dedi
cat.

rum è *heu* in duas divisam & discerptam! Ecquæ hæc verborum varietas & mutatio? Mutavit *Dn. Doctor & Protonotarius* suum scribendi stylum, & conflavit ineptè duas voces distinctas in unam, atq; *imposterum* pro *in posterum* præposterè scribit: ó utinam hunc errorem *in posterum* corrigat, emendet, & distinctiùs ut duas voces distinctas scribat! Heus bone vir, quàm probè vocalium mutationum in verborum compositione observasti, quasi verò *condamno* rectiùs dicatur quàm *condemno*; scilicet, quia ex *con* & *damno* componitur; quasi verò *impartiri* usitatiùs pariter & elegantius sine Vocalis mutatione pronuntietur quàm *impertiri*, quùm & simplex ipsum *partiri* vocali *a* gaudeat! Ohe si tot colaphos tibi impertirem, quot errores in dicendo scribendove committis, perires citò miserrimè.

Pag. 626.

Pag. 681.

Pag. 72.

Pag. 69.

Sed relictis differentijs & communibus vocum accidentibus ad *Species* tandè, quas *Partes orationis* vulgò vocant Grammatici, accedemus. Harum quotquot sunt (sunt autem octo sequentes: *Nomen, Pronomen, Verbum Participium, Adverbium, Conjunctio, Prepositio, Interjectio*) profectò omnes, nullâ exceptâ, intolerendâ spurcitiæ infectæ, & maculis aspersæ sunt turpissimis. Videbis ipse, ni vel hallucineris, vel cæcus planè sis, si jam *Partes orationis* in eo quo sequuntur ordine singulas ad examen, ad limam & incudem revocavero; fateberis ultrò, si maculas, quas aspersisti singulis, absterfero & eluero, si injuriam Prisciano illatam vindicavero. Vel quid tu aliud, quàm injuriam Prisciano infers maximam, qui *Orationis partes* temerario ausu immutas? qui voces numeri vocibus sine numero cõmisces? qui *Adverbium* ex *Nomine* fingis & pingis? num *volupe* *Adverbiû* est? num

Pag. 18.

- notari cum accentu debet, quasi Adverbium esset? phi ne-
fit posthac cum accentu hanc scribere vocem tibi *volupe*.
Quæ hæc est inepta *Participij* in *Substantivum* nomen im-
mutatio, *Certum est Prædicantes cultum*, cum dicis;
Pag. 26. *imaginibus debitum & crucifixo idololatriam vocare?* Si *crucifixo* cultum debes, eja dic quæso, cui *crucifixo*? Cul-
tum *crucifixo* Christo debes, novi: sed hunc quis sanæ
mentis idololatriam esse dicet? An *crucifixo* ligno, vel
lapidi? Fortè *signum & imaginem crucis* intelligis, quam
Latinè *crucifixum*, germanismo perquam eleganti, appel-
las: hoc si fit, cultum tuum idololatriam optimo jure vo-
co, te verò cultorem idololatram & *cruciarium* meritò
nomino, utpotè & *cruci* qui affigaris, qui *cruciatibus* af-
ficiaris summis profectò dignissimum. Hanc ipsam ele-
gentiam etiã alibi affectas, cum scribis: *In hoc præposito no-*
tando disserui, &c. Participium iterum pro Substantivo, notan-
dus, a, um pro nota e usurpat: vah quid ineptius? vos inte-
rim, *Præ. Aud. notando notate* summam Schueleri stupidi-
tatem & ignorantiam, cujus *notas* & vestigia multis in lo-
cis reliquit. *Notate* hanc vocem quam repetit substan-
tivè videlicet acceptam, inquires: *hoc notandum scætet*
consuetis defectibus. Eho! quis vetabit, quò minus dicam,
scætet, quod omninò *notandum* est, liber iste tuus, ó
Pag. 195. *Schuelere*, consuetis defectibus, monstrosis solœcismis
ac insulsis fallacijs & erroribus. Anne alius unquam
hactenus usus *Adverbio* est pro *Adjectivo*? an quisquam
est qui dicat, *manducationem corporaliter non carnaliter?*
profectò scio præter te *Schuelere* neminem; ó si tuam
manducasses & ruminasses Grammaticã, si hujus succum
& sanguinem tot imbibisses haustibus, quot vinum è po-
culis ebibis, si tot vigilijs tantaquè olei expensâ excus-
Pag. 392. fisses.

fisses authores Grammaticos, quot & quantâ humores
 bacchicos, *manducationem corporalem & carnalem* & rectè
 quidem scripsisses. Quid mihi *portentam unionem & in-*
differentiam nobis intercedere in Religione cum Lutheranis me-
 moras? Sit aliqua unio & conformitas! quis hanc impro-
 babit? sed ego si memorem te *Substantivum* pro *Adjecti-*
vo posuisse, si memorem te *portentam* scripsisse pro *por-*
tentosam, quis est qui hanc ineptiam non improbet? Quo
 quæso authore *portentum* adjectivè sumas mihi memo-
 res. Plautum quidem linguæ ac elegantia Latinæ, si Gel-
 lio credimus principem nominabis, *portentum* adjectivè
 utiq; sumentem, qui *portentum malum* in *Curcul. Act. 2 Scen. 2.*
 dicit. Ast mi Schuelere, quàm parum Plautus tibi fa-
 veat, si verba ipsa quæ refert recitem, senties: *advertè,*
 inquit, *pacem à me petas, ne fortè tibi eveniat magnum ma-*
lum, quod in quiete tibi portentum est. Passivè hîc portentum
 à Plauto quidem sumi fateor, sed participialiter, & proin-
 de nihil aliud significat *malum portentum*, quàm malum
 quod prædictum est & prænuntiatum: si jam *unio porten-*
ta sit tibi quasi *unio monstrosa*, à Plauto dissentire te lon-
 gissimè, liquidò constat. Memores quinetiam mihi, te
Domine Doctore, rogo in qua schola comparare nomi-
 na Substantiva didiceris? memores mihi velim, in qua
 tu officina *portentissimos* (rectiùs diceres *portentosissimos*)
 illos errores fabricaris: næ *portenta* sunt & *monstra*, quæ
 jure meritoq; execramur, & eum à quo sunt fabricata,
 quippè fanatico furore plenum detestamur. Sed val-
 dè miror, quinam *in unam sectam coierint?* *Zwvinglio-*
Calvini abs te quidem vocantur; sed horum patria pla-
 nè me latet, quam ut significes mihi humaniter rogo.
Zwvinglium & Calvinum acerrimos fidei Orthodoxæ

Pag. 347.

Pag. 190.

Pag. 120.

vindices fuisse, utriusquè tùm *Zvinglij* tùm *Calvini* scripta probant. Sed *Zvinglios* plures aut *Calvinos* multos vix hodieq; esse existimo, multò minùs *in unam eos sectam coïsse*, & hinc *Zvinglio-Calvinos* factos esse reor. Sunt fortè *Zvinglio-Calvini* illi tibi, qui *Zvinglij* doctrinam fovent ac defendunt, & qui *Calvini* dogmata, quipè orthodoxa & pia amplectuntur, venerantur & deosculantur: sed attende mi *Schuelere*, ut illos qui *Papa* & *Pontificis* Romani traditiones arctè tenent accuratèq; defendunt non *Papas*, non *Pontifices*; sed *Papanos*, sed *Pontificios* vocamus: sic si à *Zvinglio* non *Zvinglios*, sed *Zvinglianos*; à *Calvino* non *Calvinos*, sed *Calvinianos* vocitasses, vocitasses hosce quidem non sine scommate & convitio, sed tamen sine turpi Grammatices vitio: at nunc non sine utroq; *Zvinglio-Calvini* vocantur. Sed nec vitio nec culpâ cares, quod vice versâ *Adjectivum* pro *Substantivo* usurpas, scribens: *Traxisse eum ad loca bucolica Episcopi*: perbellè scilicet *bucolica ca* dicitur, perinde ut *stultica stultica*, & *Schuelerica ca*: *bucolus* profectò potiùs tu es aut *buculus* quàm *sacrificulus*, & ad loca *bucolica* abigendus.

Sed nunc etiam eos, qui in *Nominis accidentia* impingunt errores, corrigam ac ostendam, quidue insuper *Prisciano* vapulanti accidat, referam. *Sunt quæ nomini accidunt inter cætera: Genus, Numerus, Casus Declinatio*, & si *Nomen* aliquod sit *Adjectivum*, ei præter hæc quandoq; accidit *Comparatio*. Verum enim verò vel unicum ex his nominatim non excipitur, in quod non gravissimè impegeris atq; peccaris; *Genus* num excipies? Cur ergo *vigilium* pro *vigiliam* scribis? Miror quinam sit in *vigilium* unquam excitatus: aut certè *vigilius* ÿ *Masculini*

Pag. 392.

Epist. dedicat.

lini tu generis esse putas; aut Neutrius, & vigiliam ij dici somnias, ast ego vigilia a probatâ authoritate dico, & generis esse Fœminini constanter assero. Næ virgiste, Schuelere, ad vigiliam & linguæ Latinæ purioris studium magis quàm ad tripudium excitandum esse judico. Quæ, miror, hæc est Generis varietas? Tapetiarum (verba αὐτολεξεί tua recito) species innumeras taceo, inter quos tapetes unum Hungaricum erat nobilissimum, &c: hem! miræ & meræ elegantix, nova sermonis species & stupendum verborû genus! Tapetes, in Masculino quidem genere dici, ac tapetum i, vel tapete tis, in genere reperiri Neutro, quis est qui negare audeat? Sed quâ authoritate innixus tapetia a, in genere Fœminino, in usu esse Schuelerus affirmabit? Quid idem ille ibidem de enormis proceritatis Christophoro dicitur & blaterat? Verène dicit quòd lateri ejus ensis appensus & manui dextræ bipenne insertum sit? Vah! hallucinatur, non bipenne insertum, sed bipennis ejus dextræ inserta fuit, si probè memini. Tuo verò libro, Schuelere, tot solœcismi, tot errores, tot blasphemix sunt insertæ, ut jam pridem meritis sis quòd bipennis tuo collo & capiti, vel saltem virga tuis natibus, aut dorso à carnifice infereretur.

Pag. 622.

Præter Genus Nominis accidentibus annumerari quoq; diximus Numerum, quò efferri quid de uno vel pluribus solet: & eundem vel Singularem, quo unum exprimitur; vel Pluralem quo plura enuntiantur, Latinè loquendi artis periti vulgò statuunt: & si quæ nomina sint, quæ vel alterutro carent numero, vel usurpantur rariùs, diligenter discipulis inculcât, certisq; memoriæ juvandæ causâ versibus ea quæ Singularis tantum numeri & generis sunt Fœminini comprehendunt: quorum vel unicum qui
ad.

ad nostrum sufficit institutum tibi recitabo versiculum, ut & tibi cujus sit vox *proles* numeri constet, & instituaris. Audin' asine!

Fœminina Singularia tantum:

Fama, salus, soboles, proles, fuga, gloria, tellus.

Pag. 659. Num intelligis? num vocem *proles* singularis tantum numeri esse percipis? ohe! desine ergo ineptire, desiste eandem enuntiare de pluribus, cum Plurali numero careat: nec posthac *tot prolium morbos ordinarios curandos* dicito: nec quærito tam absurdè, tam stolidè, tam ineptè, quid *proles ad pubertatis annos provec̃ta* sc: agent? eho!

Pag. 660. quid quæso *Schuelerus* agit, ad nescio quot ætatis annos provec̃tus, scelerata illa *proles*, incerta & parentis ignara *proles*? Sed non nihil condonabo ei: quod enim hoc loco non observatum & perperam dictum est, id corrigit alibi, ac *Singulari* utitur numero. Ubi? *In sua magna Helvetiorum Chronica*. Perquam appositè & eleganter dicitur *Chronica a*: sicut *Biblia a*, *Acta a*, *Georgica a*, *bellaria a*: O quàm lauta & delicata sunt hæc Monachorum palatis *bellaria*!

Pag. 118. Nescio quo prætereà casu in nominum inapingat *Casus*: cadit semper & ubiq; pessimè ac periculossimè, atq; in eos eum fortuna, aut (ut rectiùs dicam) inscitia casus demittit, qui aut varij, aut cæci, novi, ancipites, fortuiti atq; mirifici sunt; aut casus, in quos impegit, dicendi non sunt. *Casus enim anomaliam atq; defectum quadam nomina pati; Interrogativa nominatim & partitiva pleraq; pentaptota esse, ac casu quinto, Vocativo nimirum carere, nemo est Grammaticæ tam ignarus, qui ignoret præter meum ipsum discipulum Schuelerum, qui duo partitiva quivis & alius in vocandi casu ponere haud dubitavit:*

qui

qui etiam casum Accusativum pluralē singularis Nominativi loco usurpare, & sic ineptè scribere non erubuit:

*Audiamus nunc Bucerum quàm sincerè & doctè præallegatum locum Act. 13. interpretetur & elidat ex alijs S. Scripturæ locis, præsertim ad Rom. 13. ubi Paulus superiorem politicum vocat, Dei enim minister, Græcè λειτουργός. Imò verò audiamus nunc Schuelerum quàm sincerè & doctè ipse utrumq; locum alleget & interpretetur. Minister enim Dei est (ait) Græcè λειτουργός. Verba namq; Latina quæ Schuelerus hic citat leguntur Rom. 13: 4. Sed parùm sincerè indicat in Græco esse vocem λειτουργός: occurrit enim ibi vox διάκονος. Sin verò prætendat, verba allegata ex vers. 6. desumpta esse, judicet qui Græcè declinare & conjugare didicit quàm doctè Schuelerus verba Apostoli Pauli (λειτουργοὶ γὰρ θεῶ ἐσιν) Latinè vertat, Minister enim Dei est: audiat quàm sincerè, quàm doctè, quàm peritè dicat in Græco haberi λειτουργός: aut enim affingit Apostolo Paulo solœcismum, quasi λειτουργός pro λειτουργοὶ, hoc est, Accusativum pluralem pro Nominativo posuisset; aut ipse eundem committit: quorum illud detestabilis impudentiæ, hoc summæ est ignorantia. Videamus porro quàm doctè scripserit vocem λειτουργόντων vel λειτουργόντων ex Act. 13: 2. pro λειτουργέντων à λειτουργέω, ὡς, ministerium publicum obeo; non à λειτουργώ, quæ vox Græca non est: audiamus quoq; quàm sincere verba Græca λειτουργέντων δὲ αὐτῶν interpretatus sit, *ipsis autem missam celebrantibus*. Nec satis doctè, imò non rectè ab illo dicitur: *Liturgiam* (Latinè namq; hanc vocem scripsit, ne vel in Orthographiam vel accentum peccaret, quod ipsi in citandis Græcis propter inscitiam est familiare) *secundum Etymon nominis dici à λειτον, publicum & ἔργον, munus,**

Pag. 390.

Pag. 389.

390.

Pag. 391.

Pag. 12. 54.

63. 75. 130.

179. 244.

249. 262.

579. 643.

D

seu

seu opus: nam λειπὸν Græcum non est. Rectius abs te, *Schuelere*, dictum fuisset: λειτεργίαν nihil aliud propriè esse, quàm *actionem* aut *operationem publicam*, & derivari à ληϊτεργός, contractè ληϊτεργός, pro quo tamen sapiùs legitur λειτεργός, *qui publica operatur*, παρὰ τὸ ληϊτον publicum καὶ τὸ ἔργον opus.

Pag. 119.
& 619.

Heu! quantum declinas à Grammatica, dum hæc ineptè declinas ac flectis nomina: *Sirena e*, *Icona e*. *Sirena* monstra sunt: novi. At ex quo nascuntur seminario? Et num nominibus declinationis Primæ hæ voces sint accensendæ; num *Icona e*, *Sirena e*, sit dicendum, hoc est de quo valdè dubito, siquidem doctiores *siren is*, *Icon is*; In Plurali *Sirenes* & *Icones* dicant, hæcqu; Tertiæ potiùs declinationis nominibus annumerent.

Sed accidere deniq; præter declinationem etiam nominibus, si sint Adjectiva, *Comparisonem* diximus. Nominum enim Adjectivorum quum alia comparari, hoc est, flecti per gradus possint, alia verò nec gradus per quos flectantur habeant, nec comparari possint, nisi Comparativum per vocem *magis*, & superlativum per vocem *valdè* vel *maximè* circumscribant; probè teneas oportet, quæ Comparabilia, quæve Incomparabilia nomina sint. Ad posteriorum tribum pertinent Adjectiva *mirus*, *merus*, *pius*, quorum Comparativus non definit in *or*, ut *merior*, *mirior*, vel *pior*, dicatur; sed per Adverbium *magis* circumscribitur: at nec in Superlativo *merissimus*, *mirissimus*, usitatè & concinnè dicimus; sed itidem per vocem *maximè* hunc Authores gradum circumscribunt. Te ergo apage, *Schuelere*, cum tuis, quæ ex *Lúthardo* allegare te dicis, *mendacys*, quæ *merissima* esse asseris. Vah! tot plena mero pocula evacuas, tantam *meri* copiam ingurgitas, diurno noctur-

Pag. 145.

nocturnoq; *mero* certas, nedum exploras, num *merum* comparare & flectere per gradus debeas? Quàm meritò, quàm appositè ea quæ DN. Lüthardo immeritò affingis nostro, quadrare in te possunt. Hinc tuis te verbis sic alloquor: *Quæ ex Schuelero allegimus mendacia, sunt (si sic loqui liceret) merissima, quibus veritatem catholicam, imò ipsam Grammaticam conspurcare nititur, nec nisi fallacias consuetas continent, sicut omnes omninò ejusdem castigationes, proindè non tantùm gladio Dei, id est, anathemate omni jure percuti, sed etiam tenebras exteriores, vel non nisi lucem pyræ igneæ à carnifice excitatæ merentur.* Ignosce Domine Doctor, si in te hæc tua vindicentur verba: ignosce, si tute quod instristi, omne tibi exedundum sit, si faber compedes, quas fecit, ipse gestet.

Sed ipse mecum velim adeas ad eam orationis partem, quæ Nomen ex ordine sequitur, quæ hujus vicarius est, & *Pronomē* dicitur, quidvè circa hanc ruditatis irrepserit, agnoscas & corrigas. Corrigas inconcinnitatem illam verborum, quæ extant: *Unum numisma ad manus meas* Pag. 193. *pervenit & penes me servo, &c.* Profectò quæ sit horum verborum constructio, ac quæ sit constructionis ratio, non invenio; nec cur pro Pronomine *quod* conjunctio & poni debeat, cùm hæc nominis sustinere vicem nō possit. Meliùs sonabit utiq; , si positâ vocolâ *quod* pro & sic sententiam enunties: *Unum numisma ad manus meas pervenit, quod penes me servo.*

Sed ad *Verbum*, quippè partem orationis tertiam appropriabimus. Vereor ne non fastidium vobis, *Præstant. Audit.* afferant, & nihil aut parum ad stomachum faciant verborum elegantix & lenocinia, si de his verba ad vos faciam, si errorum myriades vobis enumerem, quibus ineptu-

ineptulus *Schuelerus* suam ineptiam porro prodit atq;
 inscitiam. Verborum *Genera*, quod turpe est, commi-
 scet: turpius autem hoc esse judico, quod verba conju-
 gare nequit: sed turpissimum est, quod ne temporum
 quidem formationem rectè tenet. Hæc tria quùm *Schue-*
lerum docuero, semidoctum ipsum in Grammatica esse
 dicam. Quid (responde mihi *Schuelere*) de Verbo-
 rum Generibus Grammatici judicant? quid scribunt?
 quid docent? Nonne *Neutorum verborum themata in O*
finiri tantum, nec in OR flecti posse, ut ab Activis hæc discer-
 nant, constanter docent? *Quæ ergò dogmata, quæ oracula*
ex Apollinis tripode emanata esse dicis? Emanata rectenè
dicitur? Dicitio certè ex Saturni potius podice quàm ex
Apollinis tripode emanans. Emano, as cùm in *O* tantùm
 desinat, veluti verbum Neutrum, num in *Or* quoq;
 flectes? Num *activè emanò & emanor passivè*, ac hinc *ema-*
natus, a, um dices? num ex verbo Neutro præteritum
 participiumve passivum deduces? Nonne etiam *in Or*
tantum verba desinunt Deponentia, nec Passivorum instar
 in *O* quoq; flectuntur? Minimè gentium, nisi ab eo, qui
 minus quàm Dithyramborum Poëtæ mentis habet.
 Nemo hominum, si solum *Schuelerum* exceperitis, *in-*
tellectum à se affecutum esse asseverabit. Ast ipsum ego
 Grammaticæ *germanum in similibus verborum generibus*
intellectum non esse affecutum assevero, dum verbo Depo-
 nenti *assequor* Passivam significationem ineptè tribuit.
 Numquis (sed *Schuelerum* exceptum semper velim)
 hoc sermonis genus & verborum chaos admittet, *elemo-*
syna elargita? Item & hoc, stannum furatum est? Ne uni-
cus quidem literatorum sic scribit, & sic loquitur: quasi
pium. & divinum. à simplicibus arbitretur. Solus *Protono-*
tarius

Pag. 121.

Pag. 162.

Pag. 568.

Pag. 610.

Pag. 199.

varius noster, ceu simplicissimus idiota sic iudicat & sic
arbitratur. Neq; fore sanæ mentis quenquam credo,
 qui verbum *interpretari* passivè sumptum approbet, qui
 hæc cum *Schuelero* verba faciat: *Si verba sano modo in-*
telligantur, ut intelligi & interpretari debent. Ecquo modo
 hæc intelligi debent verba? Certum hoc tuæ inscitæ ac
 imperitiæ signum *interpretor*. Licet namq; ex *Deponen-*
tibus, quod fateor, olim *Communia* multa fuerint: licet quin-
 etiam *hinc participia* quædam adhuc passivè inveniantur; ut
medidata sunt mihi mea incommoda; res publicis literis testa-
ta; uno comitatus Achate. Non tamen hæc extra *Parti-*
cipium passivè nunc invenies. Undè quia *passivam signi-*
ficationem jam olim deposuerunt hæc verba, Deponentia rectè
dicuntur. Sed non sine singulari elegantia *Activi* etiam
 generis verba usurpare pro *Passivis* consuevit, ac scitè ad-
 modum *habere* pro *haberi* scripsit: *tàm efficaciter* (sic ejus
 se habent verba) *rem gerunt, ut pro puro putog, Dei verbo*
habere velint omne id, quod phanatico suo cerebro commini-
scuntur. Error quin sit minimè dubito, conniventibus
 tamen oculis, quasi non esset, dissimulo, quum eundem
 paulò post his ipsis verbis repetitis corrigat ac emendet.
Heus bone vir curasti probe, tàm efficaciter rem certè geris
tuam, ut pro puris putisq; (velim nolim) habere debeam so-
læcismis ac barbarismis omne id quod cerebro tuo comminiscer-
is. Hei quàm obtusum tu, *Schuelere*, habes ingenium,
 instar porci pingue est, durumq; adeò, infœlix, fractum &
 indocile, ut neq; Grammaticales dictiones capere possis:
 afinus potius ad lyram, quàm *Schuelerus* ad Grammati-
 cam admovendus est: imò ad incudem & stivam tuam,
Schuelere, est applicandum ingenium. Nec indocile
 tantum, sed & mutabile est: imò tu ipse Proteo es muta-

Pag. 602.

Pag. 190.
191.

Pag. 194.

bilior, & ipso Vertumno inconstantior, te subinde in alias atq; alias formas ipse transfiguras, te prorsus in omnem speciem vertis, sursumq; ac deorsum distorques. Informativo modo usus es *Activo* pro *Passivo*, ut ostendi: Sed citò mutas stylum, ac eleganter & pulchrè *Participium Passivum* in *duo* activè usurpas his verbis:

Pag. 316. *Nullam aliam scripturam locum aut vim habendam (pro habere debere) prater Dei verbum Senatus Bernensis strictè precipiens decrevit.* Neutra quoq; verba usurpâsti antè ut activa, dùm illa flexisti in formam passivam, quam Neutra respuunt: Nunc in Protei morem te vertis, *Activumq;* verbum pro *Neutro* ponis: *Candelabrum, inquis, tredecim argenteis ampullis instructum ponderans 44. libras.* Eho! *Schueleri* iudicio candelabrum tot libras ponderat, quod antè ne quidem unicam ponderare potuit. Quasi verò *ponderare* verbum intransitivum esset, & *candelabrum ponderare hominem*; non homo *candelabrum* posset? Scilicet pari modo & pondere, quo *agnus ponderare lanium potest.* Viden' quàm ineptè, quod antè dixi, verborum Genera confundas? quàm turpiter verborum formas deformes? quàm cœlum cum terra commisceas?

Sed vel *conjugare* & *flectere* secundum modos, tempora & personas utinam verba didicisses? *Ecquibus* quæso *questionibus scholasticis assentiri aut dissentiri*, ut tu loqueris, *salvâ fide permissum est?* Num *Schuelere*, ut *assentiri* sic *dissentiri* *flecti* & *conjugari* existimas? Næ à Grammaticorum omnium more & natura *dissentis* longissimè, mihiq; *assentiris* minimè, si *dissentior dissensus sum*, ut *assentior assensus sum* conjugas, quod hætenus nemini permissum est. Quid quod nesciam, undè hoc *Schuelerus* hauserit nisi ex Saturni podice, quando quærit: *quis*

Pag. 345.

Pag. 28.

ita argumentari auferit? Δις κ̄ τεις τὰ κ̄κ̄ᾱ: quærit iterum infrâ; an quisquam sibi persuadere auferit? Miror an quisquam tam ineptè loqui ausit? miror an quisquam Schueleri ineptias sibi persuadere ausit ac possit? Pag. 690.

Sed nunc si *ausim*, ostendam, quàm ritè & scitè verborum tempora formet? Ipsi *Præst. Audit.* estote iudices, nonne hæc est nova temporis flexio atq; formatio *spondet* pro *spondet*? *spondeo, es, ere*, obsoletum jam apud *Schuelerum* verbum est, ideo nunc *spospondeo, es, ere*, usitatus esse voluit. Nec profectò nisi cum singulari concinnitate atq; elegantia tempus *Imperfectũ* pro *Perfecto* posuit, quando scripsit: *scimus quâ veneratione omnia vasa sacra tractarentur*, pro *tractata fuerint*. Ô utinam *Schuelerus* sciret, quâ tandem ratione verborum tempora formare, quoque modo omnia Grammaticorum documenta tractare debeat? Sed quando id sciet jam sexagenarius? quando sapiet? Seriùs quàm ipsi *Phryges*, credo. Pag. 553.

Voces sine numero, ut sunt *foedatæ* omnes! En *Adverbium Similitudinis* pro *Adverbio Comparationis in Quantitate* positum, particulis relativis neglectis! *Quantum distat cælum à terra, ita* (elegantè pro *tantum*) *sensus à Spiritu Sancto intentus distat, à phanatico sensu*. Mox *Interrogationis* particulam (*cur*) pro *similitudinis* (*sic vel ita*) voculis ponit, dicens: *sicut imago lignea potest coli, cur non etiam imago viva?* item; *sicut Calvinista non fatentur se contra Dei præceptum agere, si jejunium indicunt &c, cur ergo etiam hoc in negotio &c, non erit observandum?* Sunt iterum particulae, *sicut, cur, ergo*, relativæ, scilicet. Pag. 198.

Sed ne *Conjunctio* quidem permansit integra. En *Copulam ET* pro particula *adversativa SED* positam! *Non solum totam antiquitatem accusat, & ipsum* (pro *sed ipsum*) *etiam*. Pag. 225.

Pag. 235.

etiam Spiritum Sanctum corrigit. Sic eandem voculam pro conjunctione causali UT perperam posuit Schuelerus his verbis: Titum ad bonorum operum exercitium exhortatur, non solum ut signa & fructus fidei sunt, sed etiam quatenus efficiunt justiore, & (ineptè pro ut) ex ijs finaliter tandem reportet aterna salutis mercedem. Posuit quinetiam Copulativã pro Causali QUOD, dum sic scribit: Cum experientiã ipsã constet, & sapius deprehensi fuerint mille abusus, &c. Quæ loquendi ratio? quæ cohærentia? quis sensus? Nonne elegantius sic enuntiamus hæc verba? Cum experientiã ipsã constet, quod sapius deprehensi fuerint mille abusus; vel per Infinitivum, sapius deprehensos fuisse mille abusus.

Nunc tandem ipsi vos velim judicetis, *Audit. Præst.* quæ Pars orationis sit reliqua, quam ineptus hicce sacrificulus non defœdarit? Tota enim quanta etiamcunq; est; tota, inquam, Etymologia spurcitie intolerabili convoluta jacet. Sed secunda quoq; Grammaticæ pars *Syntaxis* scilicet, Deus bone, quàm fœdè contaminata & sordidata est! quibus scopis regulas quascunq; purgem? quibus spongijs fœdos undiquaq; solœcismos delectam? quæ adhibenda lima est, ut polita *Syntaxis* appareat & nitent? Proh pudor! non Substantivorum convenientiam, non Adjectivorum structuram, non etiam Pronominum *syntaxin*, non deniq; Verborum cum Adverbijs, cum conjunctionibus & cæteris Orationis partibus legitimam observavit constructionem.

Ut id vobis, *Præst. Aud.* demonstrarem ad oculos, nonne *Substantiva rem eandẽ significantia, eodem Casu, Genere, eodem item Numero convenire debent? Ast num hanc, Schuelere, tu convenientiã observas? Suntne hæc eundem casum habentia Substantiva, Franciscus Veron Prælector, Ecclesiastæ regio*

Pag. 67.

regio & Scriptore deputato? Sunt scilicet, si Nominativus cum casu Ablativo idem est. Eodem errore A finus recurrit paulò post: *Thomas Vitus Danubiano quondam* (per quàm egregiè!) *concionatore*. Sic Accusativum casum cum Nominativo construit: *certum est (ait) varium esse peccatum illud (ad mortem) ut; impænitentia, obstinatio, &c.* Anne horum Substantivorum eandem rem significantium ijdem sunt casus? anne Nominativi cum Accusativo ullâ ratione hoc loco conveniunt?

Pag. 75.

Pag. 529.

Si Substantiva non eandem, sed res significant diversas, noñe alterum casus Genitivi ut sit, trita Grammaticorû regula poscit? Cur ergò tu, *Schuelere*, ceu summus in arte Grammatica Dictator, contra hanc ipsam, diversæ rei Substantiva eodem casu ponis, quasi eandem omninò rem significant, hisce verbis? *Ex ultima stropha ode*. Num ego vocem *Ode* Genitivum esse credam? Nam multis abhinc annis casus vel Nominativi vel Vocativi vel Ablativi esse credidi. De Genitivo si quæras, vel *Odes* vel *Ode* invenies, quippè cùm ὠδῶν, ἡς, ἡς, Græci dicant. Quæ hujus quoq; constructionis est ratio, quâ scribis: *eadem est ratio de musca cadente in calicem?* Quam ob rationem duorum Substantivorum, quæ res significant diversas, alterum *in casu Ablativo* præpositione *de* interpositâ ponit? num *ratio de musca*, majore, quàm *ratio musca*, elegantia dicitur? Omninò: ex *Schueleri* scilicet sententia. Similis elegantia est cùm scribit *Exodo 20*. Eho quot sunt quæso *Exodi?* num tot esse credis quot capita? an sic loqui licet? an ignoras, ô stupide, hîc Substantivi regentis (*capite*) esse ellipsin, Genitivum (si construatur cum Substantivo alio) requirentis? Ita quidem ut *20* (sc: capite) *Exodi*, non *viceſimo Exodo* dici debeat.

Pag. 34.

Pag. 306.

Pag. 380.

In structura fortè *Adjectivi cum Substantivo in Genere, Numero & Casu concordantis Schuelerus* se foeliciorem solertiolemq; præbebit. Eja periculum faciamus ac tentemus. En egregia hæc specimina! *Ut vos huic nostræ operi patronos advocarem.* Nonne præclare dicitur *nostræ operi*? In casu etsi concordent minimè hæ voces, quid interest? Profectò non multum, modò suavi convenient sono, modò æquabili consentiant terminatione, id quod *Schuelero* sufficit: certè specimen non nisi ei soli singulare & solenne. Sed num hoc unum est quod edidit? Neutiquam: Imò sexcenta, si nemo fastidiat, numerabimus: Vel quid hoc si non ejusdem sit farinae specimen, quod hisce verbis edidit; *Si unquam hæresis fuit, Calviniana est, utpotè quæ damnatorum opinionum colluvies est?* Si opinio onis, *Schuelerus* opinatur nomen esse masculinum, quidni *damnatum opinionem* fovere dicatur? Sed si tua hæc, *Schuelere, opinio non heretica est, si non damnanda est, profectò nulla nec unquam nec usquam fuit: tuus profectò iste liber solœcismorum, quid? Imò hæresium etiam sentina est: est, inquam, hic ipse omnium errorum & damnatarum opinionum colluvies, sordidum barbarismorum barathrum, omniumq; sordium & pestilentis foetoris cloaca, in quam Schuelerus subito projecit & præcipitem dedit innocentem Priscianum.* Phi! quis non videt, quàm sordidus ubiq; appareat? Totus quantus quantus est, sordibus scatet turpissimis: siveincipit contrectes, sive occiput palpes, sive tergum contemplere, sive frontem intueare; sive ad dextram te veritas, sive ad eas sinistram; sive oculos ad capitis verticem attollas, sive in plantam ac calcem pedum eisdem dimittas, profectò ne digitum quidem vel unguem vides, qui sit

Epist. dedic.

Pag. 71.

sit sine labe. Quis non abhorret à sordibus & maculis, quibus frons est conspurcata? Sordes sunt in hisce verbis, quæ mox ab initio leguntur: *se Deo & aliquo sancto ordini obstrinxerunt.* Scilicet *aliquus, a, um,* dicitur, ut *sanctus, a, um;* quidni igitur in Dativo *aliquo* sicut *sancto* dicatur? Verùm & hæc macula fermè est inexpurgabilis, quâ Priscianum asperfit, inquiens: *Lutherani hos potestates agnoscunt.* Siccine dici suprâ citata regula permittit? Certè quæ sit Generis in vocibus hisce convenientia, nec Lutherani, nec Papani agnoscunt. Quis etiam hisce verbis Prisciano maculam esse aspersam negabit; *concedimus hominum leges ut sic, non ulterius nos ligare quam in divino verbo mandata & fundata sunt?* ubi tibi mandata, in qua, quæso, regula *fundata* hæc lex est? quâ lege, quavè regulâ innixus *Adjectiva Neutra cum Substantivo feminino* construis? ut taceam particulæ *ut* ellipsin, nec verba sic enuntianda fuisse dicam: *concedimus leges hominum non ulterius nos ligare, quam ut mandata & fundata sunt.* Ecquid hoc impuri est, quòd nobis *recoctum crambem ab inferis obtrudis?* Noli ò Sacrificule *crambem* toties recoquere. *Crambe* vel bis tantùm *cocta* in fastidij proverbium Græcis abiit, secundum illud *δισπδοσ καὶ μὲν δὲνατος,* *crambe bis cocta mors est,* & nauseam adfert. Sed quantum tuam hanc *crambem* nausæ adferre putas toties *recoctam,* quæ vel *cocta* semel primo gustu tolerari vix potuit? certè nauseam maximam & haud ferendum fastidium. Quid est, quum dicis: *Quod est manifesta falsitas?* Imò est manifesta absurditas ponere *quod pro qua:* Non minus quàm illa quâ sic scribis; *certè populus intelligit adorationis nomine cultum latriæ absolutum intelligi: iste autem non redditur nisi soli Deo, & blasphemum esset reddere illud ulli*

imagini. Imò totus populus intelligit, intelligunt & ipsi pueri, qui prima Latinæ Linguæ elementa vel primis labris gustarunt, tuum solœcismum, & norunt corrigere. Nec capio, qualis hæc sit constructio, *Leontius Episcopus Neapoleos Cypris Coetaneus S. Gregorij, iste in Occidente, ille in Oriente: pariter proponit cultum imaginum:* Caperem autem si talis esset: *Leontius Episcopus Neapoleos Cypri, ejusq; coetaneus sanctus Gregorius, iste in Occidente, ille in Oriente,*

Pap. 604.

Pag. 622. *pariter proponunt cultum imaginum. Taceo, inquis, tapetiarum innumeras species, inter quos tapetes unum Hungaricum erat nobilissimum.* At non tacebo ego crassissimos quos hîc commisisti solœcismos. Nam primò *Tapetiarum* fœmininum plurale, quod antè dixi, absurdè statuis, deindè *cum Substantivo Masculino Adjectivum Neutrum (tapetes unum)* incongruè construis. Non autem reprehendo ut solœcismum, quòd unà construuntur *duo sororcula*, non magis quàm si conjungerentur *duæ sacrificuli*. Deprehendo enim huic constructioni magnum subesse mysterium. Innuit enim hæc *Schuelerus* ceu novus Kabbalista, arctiorem esse *Sororularum cum sexu masculino, & Sacrificulorum cum sexu fœminino* societatem, quàm sit convenientia Adjectivi cum suo Substantivo.

Pag. 624.

Tradunt porrò Grammatici: *Quando duo Adjectiva sine Substantivo concurrunt, prius induere naturam Substantivi, cum quo alterum in Genere Numero & Casu conveniat.*

Proloq. Hoc præceptum num observarit *Schuelerus* ex illis verbis conspici potest: *Video nunquam eundem (Samsonem) in arma proruisse, nisi excitus, pro excitum.* Sic postea: *manifestè constat eosdem Bernenses ab Apostatis illecti subtraxisse se, pro illectos.* Hoc solœcismi genus *Schuelerus* continuat, perindè ac si ut troporum, sic solœcismorum continua-

Pag. 150.

tinuatio allegoriam faceret, orationemq; exornaret: Sic enim inquit: *habens aliquid, undè Deo placeat, id soli gratia Dei acceptam refert pro acceptum.* Cui hunc errorem acceptum referet, nisi soli suæ inscitiae? Sed jam mi Prisciane tandem exporrige frontem: absterisæ sunt à me sordes & maculæ, quas tibi asperfit *Schuelerus*, jam illa nitet & pura apparet. Pag. 229.

Nunc aures mihi admoveto, quas expurgabo ne obsurdescant. Hei quibus sunt obstructæ & oneratae for-
dibus! Auriscalpio opus est ad hanc eluendam spurci-
tiam: *longè sunt inferioris ordinis eorum, quæ nobis credenda proponuntur.* Pag. 135.
Quis Grammaticorum, quæso, à Comparativo Gradu Genitivum regi statuit & docuit? Recitabo tritam illam, quam tradunt Grammatici de constructione Adjectivorum quantitatis & gradus, regulam: sic ea sonat. *Gradus Comparativus regit Ablativum, qui exponitur per quàm: idq; ubi mentio fit de duobus aut pluribus diverse natura.* Audin? non Genitivum, sed Ablativum Gradus Comparativus regit: num ergò benè *inferioris ordinis eorum?* imò melius, *inferioris ordinis ijs,* aut (si per quàm exponere Ablativum malis) *inferioris ordinis quàm ea quæ nobis credenda proponuntur.* Heus Prisciane esto animo bono & patienti, quicquid remanet impuri, expurgabo sedulo. Sunt aures expurgatae propè, si modò vel hanc unicam adhuc eluam ac deleam maculam, quam tibi *Schuelerus* asperfit, cùm dixit: *Se imparem tanti ponderis fuisse.* Pag. 114.
Sed macula est, quâ aures gravabantur tuæ: Verùm liberatae jam sunt ab istarum sordium onere & macularum pondere, cui vel ipse Hercules ferendo non fuisset.

Purgemus jam oculos etiam: tot enim sordibus sunt

obtecti ac obducti, ut mirum sit, si vel lucem cernant. En palpebræ nictare nequeunt, hirci lachrymas & lemas sudant ob squalorem quò torquentur. Hunc ego nunc hâc Grammaticorum spongiâ eluâ, & pristinæ oculos visioni restituum: *Relativum cum antecedente Substantivo suo consentit in Genere & Numero; in Casu autem non nunquam discrepat, nam is sequenti verbo respondet.* Hâc inquam, Grammaticorum spongiâ delebo has sordes: *Motus animi per quas homo possit crescere; Item, divisioni ex quo vivunt fovendo.* Quæ hîc Relativi cum suo antecedente in Genere consensio? Sed forsan peritior est Schuelerus in constructione Pronominis Reciproci, quàm Relativi. Age facimus periculum. *Reciproco suus utimur* (ita enim præcipit Syntaxis) *cum tertia persona reflectitur in rem à se possessam: ut, Cicero recordatur Tironis liberti sui.* Item: quòd si dua sint tertia persona, una in casu recto, altera in obliquo posita; & res possessa referatur ad tertiam personam in casu obliquo positam utimur *Genitivis Relativorum, ejus, illius, ipsius: ut Petrus amat Christum propter bonitatem ipsius, scilicet Christi; non suam, id est, Petri.* Hunc Pronominis Reciproci usum quàm bellè Schuelerus observet nunc audite: *Helvetia & Germania (ait) Pontificem Romanum Christi vicariû, & suæ Ecclesiæ caput agnoscebant.* Germania scilicet & Helvetia Ecclesiam habuere, & suæ Ecclesiæ Pontificem Romanum caput agnovere. Quis negat? At Christi Ecclesiâ te intelligere, illiusq; caput Pontificem Romanum te agnoscere, vox parenthesi inclusa mihi significat: *ipsius ergò (nempe Christi) non suæ dicere debuisses.* Habere Christum Ecclesiam, quam sibi collegit non ex Germania & Helvetia solùm, sed ex omnibus etiam mundi partibus, firmiter credo. Ast vehementer etiam atq; etiam

Pag. 366.
& 369.

Pag. 15.

miror,

miror, quòd Christus ipse *sua* sit *Ecclesie* caput, num *sua* quoq; *Ecclesie* Pontificem Romanum caput agnoscat, & ipse monstrum tam horrendum ex *sua* ipsius *Ecclesia* faciat? *Ejus* (nempè *Christi*) *Ecclesie* caput Romanum Pontificem esse posse, tum demum tibi concedam, quando mihi probabis: *Quòd Deus ab homine possit auferre suam proprietatem; nimirum Dei.* Pag. 300.

Jam oculi clarè cernunt (ad te enim mi Prisciane redeo) nunc ipse, quàm sordidus etiam sit nasus, quàm speculum adhibueris, videbis. *Quid aliud fidelis anima agit, quàm meditari & expendere?* Ecquæ Infinitivi cum Nominativo convenientia? Nulla profectò: nullâ etiam ratione Verbum finitum hoc loco Infinitivum post se regere potest, quandoquidem nec voluntatem, nec facultatem neq; sensum significat. Quidni ergò meliùs ac concinnius sic enuntiaretur sententia: *quid aliud fidelis anima agit, quàm ut meditetur & expendat.* Vocem enim quamlibet, quæ per ellipsin est omissa, exprimendam, & quæ semel tantum dicta pluribus in servit clausulis, in singulis repetendam esse, eleganti Grammatici documento tradunt, id quod & legitima construendi ratio, imò ipse naturalis vocum ordo requirit. Hâc censurâ edoctus Schuelerus Nominativum debere precedere Verbum finitum, non Infinitivum, errorem commissum alibi corrigit: Sed audiamus quomodo? *Casta, inquit, & pura Ecclesie catholica apes, quicquid ex S. Scriptura pomario decerpunt, id in bonum convertunt, ut (scil id) in mellis dulcorem liquentur.* Siccine Verbum cum Nominativo construitur? Siccine præcedit Nominativus Verbum finitum numero simili atq; personâ? Certè non apises Schuelere, sed fucus impurus, & quicquid ex Grammatica pomario, florum foliorumq; succo, since.

Pag. 25.

Pag. 92.

- sincera mentis ac interpretationis decerpis, ita convertis, ut id in sudorem ac squalorē abominandū detestandumq; liquetur.*
- Pag. 94. *Occurrit paulò post similis elegantia: Confirmatur nihilominus (doctrina) his miraculis, quinimò revelationem aliquam continent.* Pandat Sacrificulus horum verborum nobis cohærentiam & constructionis rationem. Nonne Conjunctio (quinimò) Copulativa est? Ergò duo illa verba tanquàm duo ejusdem subjecti (cùm posteriori Nominativus desit) prædicata copulat: si hoc, profectò utrumq; Nominativo in Numero respondeat necesse est: aut per quam regulam construes hæc verba, *doctrina confirmatur, quinimò continent?* Per quam item Syntaxin dixisti: *Notandum multis & varijs scaterere defectibus hanc periodum, in quantum ab Adversarijs perversè proposita & explicata, ex ea falsas consequentias deduxerunt?* Certè à te, Schuelere, proposita perversè hæc periodus est: scetet crassis solœcismis & non paucis defectibus, quod tùm hoc in loco, tùm alibi notandum probè venit, nec quomodo eandem explicem, quomodo cohærentiam & convenientiam exindè deducam, scire possum. Quid enim sibi vult *verbi finiti cum Ablativo* intercedente præpositione *ab* ineptissima constructio? Quantò elegantior talis fuisset hujus periodi enuntiatio atq; formatio? *Quatenus Adversarij ex ea perversè proposita falsas consequentias deduxerunt.* En jam venusta est verborum cohærentia. Ostendat etiam Dominus Doctor horum mihi verborum structuram: *Pœnitentia, quæ in Veteri & in Novo Testamento predicatur, quam Iohannes, quam Petrus, quam Paulus predicavit & præscripsit, veri nominis dolores ac labores, opera verè pœnalia significat.* Verbum equidem finitum adesse observo, sed ubi casus, qui illud præcedat,
- Pag. 139.
- Pag. 277.
- Nomi-

Nominativus? Vah! *Genitivum Nominativi* locò præponit a finis: sed ex nova Grammatica novam hanc & antè inauditam constructionem didicit. *Ex his & alijs* Pag. 283.
 (inquit) *quæ contra nos Lũthardus adducit, pro nobis potius contra ipsum faciunt.* Da regulam constructionis eminentissime Domine Doctor: ubi Nominativus (quæro abs te iterum atquè iterum) qui Verbum præcedat finitum, remanet? Da sensum horum verborum Domine Decane, quem non capio (fateor) nisi in hunc construendi ordinem redigas sententiam: *Deindè hæc & alia, quæ contra nos Lũthardus adducit, pro nobis potius quàm contra ipsum faciunt.* Nonne hæc genuina verborum est constructio? Sed hæc & alia, quæ Schuelerus adducit absurda, pro nobis certè contra ipsum faciunt, atq; ex his & alijs, quæ impuro sermonis genere adducit, conijcio quanta ejus sit doctrina, quanta in literis scientia, tanta nempe, quanta pueri est, qui versari in Schola triviali incipit. *Quia* Pag. 325.
 (ait alibi) *prolixitatis vitanda causa me digredi nullà ratione patitur, illi obijciam &c.* Sed ubi Nominativus est, qui cum hoc Verbo finito (*patitur*) construatur, qui illud præcedat? Fortè cum voce *causa* construit, quasi casus Nominativi vox esset, sed rectius profectò sentiet, si casus esse *Ablativi* dixerit. Quid sibi volunt absurda illa verba, *sunt hi modi oppositi & unum tollit alium?* Proh! Pag. 424.
Unum (modus) tollit alium qualis loquendi modus? Præponis Verbo finito *Accusativum*, Nominativi loco: quis verò puerorum vi terminationis non diceret, *unus (modus) tollit alterum?*

Sed & maxillas Prisciani conspurcasti, mentum infecisti, & labrum polluisti. Phi quàm fœdasti nebulonum pessime ab omni parte faciem boni illius viri? Et

F

maxil-

- Pag. 105. maxillas quidem ecce quàm foedis loquendi formulis deturpâris! *Cùm Græca* (inquis) *& Latina Lingua quibusdam populis essent adhuc vulgaris.* Quæ, quæso, hæc loquendi forma est? singularisne an vulgaris est elegantia? Pudeat! vulgarem illam, imò omnibus pueris tritissimã, regulam ignoras: *Verba Substantiva & nuncupativa admittunt Nominativum in Numero & Persona ita convenientem, ut precedenti respondeat Nominativo eumq; declaret.* Annon igitur, ais, Nominativus posterior priori in Numero respondet? Singularem Numerum utrobiq; video. Sed heus, cur *Verbum* interponis *Plurale*? Nonne quia *per Syllepsin Numerorum duos Nominativos Singulares Verbum precedentes habes pro uno Plurali*? Cui proindè etiam ille qui *Verbum consequitur*, non minùs quàm verbum in Numero respondere debuisset. Eiusdem farinae locutio est illa: *cùm*
- Pag. 90. *Eucharistia sit Sacramentorum vivorum*, siquidem *verbum Substantivum post se casum nunquam habeat Genitivum*, nisi quùm possessionem, causam, formam aut qualitatem significat. Malè etiam intendit nervos vel potiùs oculos & animum *Schuelerus*, quòd non attendit ad hunc solæcismum: *Quo errore stabiliendo & propugnando omnes nervos intendit Bucerus*: quasi aliquã re intendere dicatur. Atqui phrasi usitatã alicui rei vel etiam in rem aliquam intendere nervos dicimus. Nemo ergo errore aliquo stabiliendo, sed alicui errori, vel etiam ad errorem aliquem stabiliendum nervos intendit. Sed quos nervos ad errores & solæcismos committendos *Schuelerus* non intendit, qui tam imperitè in leges & regulas Grammaticas invehitur? Et quamvis luculenter solæcismos ipsi demonstrarem & corrigam, Grammaticorum ei documenta imbibenda offeram, sua tamen phantasia tantùm adherens, nescio à quo instructus ac si pulicem haberet.
- Pag. 188.
189.

haberet in naribus, virulento gutture obsoletas voces, phrasasq;
inauditas, ac ineptas in Priscianum innocentem & ipsius Gram-
maticam eruclat. Quàm præclarum sermonis Latini orna-
mentum hoc est! Collegium totius Helvetiæ catholiæ non Epist. dedi-
tàm ornamento, quàm emolumento in oculis omnium est. O cat.
utinam toti Helvetiæ ornamento ac emolumento majori Fol. 2. a.
esset Schuelerus quàm nocuimento! Sed non modò toti
Helvetiæ, verùm omnibus per totum orbem Latinum
pueris risui est atq; ludibrio, quòd Genitivum pro Dativo
usurpet, & totius pro toti ponat, adeoq; tàm turpiter in
hanc Grammaticorum regulam impingat: Verbo (sum)
cùm adfero significat gemini Dativi adduntur, quorum unus
est persona, alter commodi vel incommodi. Sed pergo, mi
Schuelere, ad scapulas quoq; Prisciani purgandas, quas fœ-
dasti tàm turpiter, ut linteola quibus eas purgem, vix in-
veniam; Patet (inquis) quàm multa Berchtoldus & ejus- Pag. 360.
dem symmyste affingant falsò doctrinæ fidei Catholiæ: Schismati
& divisioni, ex quo vivunt, fovendo. De absurda Relativi
Pronominis cum antecedente Substantivo structura jam
dictum: Nunc quæ verbi fovere cum Nomine in Dativo
fit constructio quæro? Mira certè & rara: nam non alium
quàm Accusativum casum Verba Activa asciscere statuitur à
Grammaticis. En brachia quoq; fœdis hisce contami-
nata fæcibus! In ijs videre est continua fallacia ignorationis Pag. 401.
elenchi: item, In quo videre est rara gemmarum pretiositas. Pag. 615.
Vah! Video Domine Doctor raram verborum structuram,
sed interim tu videas ac perlustres tritam hanc regulam:
Verba Activa & quæcunq; ex Neutris & Deponentibus actionem
significant regunt Accusativum; non Nominativum: con-
tra quam hisce quoq; verbis graviter peccas; adoramus Pag. 606.
præsepe & sancta ejus cætera habitationes. Vah! tot lapi-
des,

- des, tot ligna, tot simulachra adorat quotidie *Heresiar-
cha Schuelerus*, nedum scit, quem Verbum adorare casum
requirat. Quinetiam manus mi Prisciane, laves hoc ver-
borum squalore infectas: *Ab hoc conciliabulo non nisi monstra*
 Pag. 134. *in lucem edere potuisse*: item, *nec monitus se ab eo abducere*
 Pag. 614. *finit*. Profecto manus puras prius non fore credo, quam
mutentur *Activa* hæc verba (*edere & abducere*) in *Passiva*,
ac sic correctæ utraq; enuntietur sententia: *Ab hoc con-
ciliabulo non nisi monstra in lucem edi potuisse*; item, *nec mo-
nitus se ab eo abduci finit*: idq; vi hujus Grammaticorum
 Pag. 83. *regulæ Passivorum ut & quorundam Neutorum Casus sit Ab-
lativus cum Prepositione à vel ab*. Sed quis non hanc spur-
citiem cernit in tergo? *Dum quisq; sectarius privato ac con-
trario spiritu ducitur, summumq; Pontificem Romanum Christi
in terris Vicarium & Ecclesiæ visibilis caput negat, nullam cer-
tam ipsam habere regulam? Infinitivus sine verbo Finito po-
nitur, contra certam hanc Grammaticorum regulam,
sed quæ tibi Schuelere est incerta: Verbum finitum, quod
voluntatem, sensum & facultatem significat, post se regit In-
finitivum*. Ubi quæso Finitum Verbum, quod hoc loco
suum regat Infinitivum? Quis & hanc maculam non con-
 Pag. 324. *spicit in pectore, Advertendum ineptias Luthardi ex patrum
testimonijs dissolvemus?* quæ hæc coñexio & structura? *Ad-
vertendum Gerundium in dum esse existimo*: quod cum
hoc loco absolutè sine ullo casu sit positum velut Imper-
sonale, quidni Infinitivum deposcat hoc modo: *Adver-
tendum nos ineptias Luthardi ex Patrum testimonijs dissolu-
turos esse?* Næ ligulæ tibi Schuelere sunt solvenda, & nates
virgis cædendæ, ob *infantiles tuas ineptias*, quas, ut ani-
 Pag. 26. *madverto, vix dissolvemus*. En lumbos Prisciani quam
turpiter contaminasti! *Certum est Calvinista cum suis asse-
clis*

atque potitare, stertere. Per quam quæso regulam, ô stupide stipes, ante Infinitivum ponis Nominativum? Imò certum est, *lippisq; & tonsoribus notum, murmurantes illos Sacrificulos* (inter quos decantatur *Schuelerus* frequentissimus) *cum suis asseclis, cum suis concubinis & meretricibus potitare ac stertere dies noctesq; & molliter cubantes delitijs meretricijs vacare.* En crura ut conspurcavit *Schuelerus*, *Prisciane*, tua turpi hoc solœcismo! *Qui assumendus est in Episcopum*, debet tantum unius uxoris esse virum non bigamum. O grandem asinum! quidni sic *Schuelerus* debet esse castum, sobrium, sedulum, si vult fieri *Episcopum*, *Cardinalem* &c? An ignoras *Casum* qui infinitivum esse vel fuisse sequitur cum casu convenire debere precedente, in hunc & confirmilem modum? *Qui assumendus est in Episcopum* debet esse tantum unius uxoris vir, non bigamus. En pedes, ô *Prisciane*, quis lavabit tuos? quis has absterget sordes, manendo in exemplo? item retorquendo? *Gerundia* in *Do* absolutè ponit *Schuelerus*. quæ non nisi verbis junguntur, eaq; modò cum præpositione, modò sine Præpositione, modò activè, modò passivè significantia. Ut doceam asinum, pro manendo in exemplo, sic dicendum potius est, ut maneamus in exemplo; pro retorquendo dicatur, ut retorqueamus. Quæ hæc illuvies est convexum & plantam pedis *Prisciani* turpiter polluens; huic probationi standum moniti? *Gerundia* scilicet in *DUM* necessitatem significantia juxta se habent Nominativum: *Dativum* quidem vulgò postulant, vel *Casum* omninò nullum: sed *Authoritas Domini Doctoris* Nominativum requirit ob figuralem elegantiam: Nonne enim elegantius standum est nos moniti, quàm standum nobis monitis dicimus? Quid quæso etiam ineptius constructione illâ, quâ ab Ablativis consequentiam designanti-

Pag. 649.

Pag. 178.
& 179.

Pag. 132.

Pag. 664.

signantibus & absolutè positis sententiam quidem incipit, sed mox *Accusativos* locò *Ablativorum* annectit non sine turpi magnoq; solœcismo, sic enim scribit: *Quibus omnibus ponderatis, indissolubilitate nempe matrimonij, oneribusq; ei annexis, è contra premia & bona continentia, animi tranquillitatem (premijs & bonis continentia, animi tranquillitate dicendum fuisset) non immeritò Christo Apostoli dixerunt.*

Pag. 77.

Sed ô utinam à maculis tantùm & sordibus liberandus Priscianus fuisset, quibus tu *perdite homo* ipsum infecisti abominandis! Verùm sordibus absterfis & elutis conspiciuntur vulnera, quæ innocenti inflixisti. Ictûs quibus miserum ferijsti innumeros quis non conspicit? Quis plagas non videt quas omnibus corporis intulisti partibus? En totum caput verberibus turgidum est, sed verbera voco hæc inepta verba: *instar homo emotæ mentis.* Vah! *Schuelerus* profectò homo obtusæ mentis & òbesæ naris est, qui Voces ergò & *instar Substantivorum more Genitivum* admittere nescit, sed asini stupidi *instar Nominativum* voculæ *instar* adjungit. En cerebrum

Pag. 89.

penè his verbis quasi malleo est excussum: *Ex his constat quàm injuriosè redarguit, pro redarguat; ut & his, quasi quacunq; conveniunt cruento eadem adæquatè debere (pro deberent) convenire incruento.* Si quærat ineptulus, cur *redarguit, non redarguat;* cur item *deberent nec debere* ponendum sit, puer quivis vel micam mentis & rationis sanæ habens proresponso hanc citò recitabit regulam: *Adverbia similitudinis & similia cum Indicativo conveniunt, si sententiam rectam & absolutam; cum Subjunctivo verò plerumq; si obliquam, si conditionatam aut dubitativam faciunt.* Viden à te, ipso Nerone truculentiore, fractum Prisciani car-

nium

nium his verbis, *qualia fuerunt donaria, epulas pauperibus
 preparatas?* Ohe jam satis est, ohe Libelle! ἄουσατον po-
 tius quàm ἀουσατον esse his in verbis dico, quum copula
 Et subintellecta tam *disimiles casus* copulet. Ah mi Pri-
 sciane, quàm duriter te immanis iste homo ferit hisce
 verbis! *Poterit dignoscere, verane an falsa sit Ecclesia, proin-
 de que ad salutem aeternam consequendam ei vitanda aut am-
 plectenda convenit.* Sentisne dolorem? *Sit & convenit
 pro conveniat:* egregiè scilicet copula *ET* *similes verbo-
 rum modos* copulat. En frons quàm atrox vulnus acce-
 pit! *observandum istam sententiam ideò adferri, ut murum
 abeneum.* Quem quæso medicum huic adhibebo vul-
 neri? quid ineptius dici aut scribi posset? Conjunctio-
 nem *Causalem UT* ponit, sed ubi *Verbum Modi Coniunctivi*
 est, quod à causali *ut* regatur? Adverbium Similitudi-
 nis non esse utiq; patet ex particula præcedente *ideò*, quæ
 Coniunctionem *ut* post se cum Modi Coniunctivi verbo
 postulat. Aut enim vocula *ideò*, hinc ineptè affuitur, aut
 sic proferri verba debent: *Ideò adferri, ut eà* (sententia)
ceu muro abeneo utantur contra Sacramentum. Quantis
 quæso tenebris oculi obruuntur! Sed num mirum est?
 En pungit & mordet eos hæc plaga: *Cum præceperint ut
 recipiant.* Hic nî adhibeatur collyrium, juxta hanc Gram-
 maticorum regulam præparatum & compositum *si Præ-
 teritum præcedit particulam UT, Coniunctivus sequens actio-
 nem jam præteritam in Imperfecto exprimit,* Priscianus vix
 pristino restituetur visui. Hoc, inquam, Grammatico-
 rum collyrium dolorem levabit, si adhibeatur, & Tem-
 pus Præsens in Imperfectum hoc modo mutabit, *cum præ-
 ceperint ut reciperent.* Hei natus rubet & tumet! Id verò
 mirum non est: nam contundit eundem *Schuelerus* his
 ineptijs:

Pag. 514.

Pag. 66.

Pag. 296.

Pag. 98.

- Pag. 300. ineptijs: *necesse est quòd ejus presentia non sit continua. Absit*
- Pag. 662. *quòd asserere velimus.* Ineptè post Verba *Necesse & Absit* Quod pro *Ut* poni asserimus. Sed interim necesse est, ut *Schuelerus* hanc Grammaticorum addiscat regulam: *Utrum particulâ UT post verba rogandi, imperandi, monendi & quacunq; voluntatem aut facultatem vel causam finalem significant.* Huius fine malè pareas cum hisce verbis: *Præter fallacia elenchi.* Hoc unò ictu profectò omnes Prisciani dentes labefecisti. Præpositionem *præter* per quam regulam cum nominandi casu construis? *Anne Præpositionem Accusativi Casus cum Accusativo construendam esse ignoras?* Væ Prisciani scapulis! væ lumbis! væ tergo, cui tot ictus infert *Schuelerus* quot verba effert! Quàm miserè fauciat, quàm ferit duriter hisce verbis Prisciani humeros & collum! *misisse funem in collo ejus, pro in collum ejus: Præpositionem IN terminum ad quem hoc loco significantem cum Ablativo construit.* Eundem errorem etiam alibi committit, dùm jubet *idem alludere in Calvinò.* Verba enim cum *Præpositione composita retinent Casum Præpositionis, vel ipsam Præpositionem repetunt.* Secundùm hanc igitur regulam dicendum fuisset *alludere ad Calvinum, non in Calvinò.* *Alludere enim dicitur quasi ludere ad aliquem, quod tùm fit, cùm aliud dicitur (teste Laurentio Vallâ) & sententia ad aliud latenter refertur;* quod *Schuelerum* ceu hominem perquam facetum his verbis facere voluisse nemini obscurum esse potest. In eandem regulam impingit postea, cùm sic loquitur: *super fundamento luteo non nisi luteum & crassum quid imponere potuit.* Inepta & incongrua, imò *crassa & lutea constructio:* si enim *Schuelerus* *super fundamento imponere, ut imponere fundamento, imponere in fundamentum vel in fundamento aliquid*
- Pag. 392.
- Pag. 116.
- Lib. 4. c. 16.
- Pag. 296.
- rectè

rectè dici putat, nullum in Classicis Authoribus suæ locutionis reperiet fundamentum, & sibi ipse imponit turpissimè. Præclarè etiam homo Latinitatis scilicet studiosissimus *Testamentum P. Basilij Capucini à se Latinitati simpliciter donatum esse* scribit. Pag. 72. Crediderim ei facilè etiam non jurato: nam & alia *ex Germanico simplici Latinitati se reddidisse* asserit: illa autem intelligit, quæ in *Latinum sermonem transtulit*. Pag. 162. Quis autem non videt & ridet simplicem illam Latinitatem? Cur non *Græcitati & Hebraicitati* etiam hunc suum tam præclarum fœtum reddidit? Quid ais asine? Si *Plinius donare aliquem immortalitate*, si *Cicero donare aliquem civitate*, dicere sunt soliti, ceu patres Latini sermonis, num tu *donare aliquid Latinitate* dicere erubesces? Si ritè illi hanc Grammaticorum observarunt regulam, *Ablativus Cause instrumenti & modi actionis apponitur Nomini & Verbo sine prepositione*, num tu hanc eandem negliges? Culpâ non vacas, etsi centies phrasin hanc *donare alicui aliquid Ciceroni usitatam esse* prætendas: nec tuum hunc solœcismum excusabit harum phrasium varietas: *Celo tibi hanc rem, & celo te hanc re; item, dono tibi hanc librum & dono te hoc libro*. Non quidem improbo, nec vitio verto, si quis verbo *donare Dativum* adjungat, modò *Dativus* ille sit vel personæ, vel saltem illius rei cui donum dari intelligitur: nam res ipsa quæ dono datur, in *Accusativo* ponitur; vel *Ablativo*, si illa cui donum confertur in *Accusativo* ponatur: sic *Ovidius* dixit; Epist. II. *his mea muneribus genitor connubia donas?* In hoc exemplo vides, cum non *connubia muneribus*, sed *connubijs munera* dono dari soleant, *muneribus* non *Dativi*, sed *Ablativi* casus esse: sic tu non *Testamentum Latinitati donare*; sed *Latinitate Testamentum donare* debuisses. Nec majoris elegantia

Pag. 132. gantia hanc credo phrasin esse, *huic probationi standum,*
 Pag. 475. quam repetis infra hisce verbis: *standum esse Ecclesie judi-*
cio & sensui, non privato spiritui sed persuasioni interiori satis
probatum manet. Verbum *stare* pro *acquiescere, servare*
tenere, sequi, cum *dandi casu* ineptè iterum construis: tùm
 contra superius recitatam regulam; tùm contra Classi-
 cos Authores ipsos, Ciceronem cum primis, qui *stare*
alicujus opinione & judicio, qui *judicatâ re stare* dicit; &
 Quintilianum nominatim, apud quem phrasin *jure juran-*
do stare reperitur. Sic quoq; dicendum fuisset, *hac pro-*
batione standum: item *standum Ecclesie judicio & sensu, non*
privato spiritu, sed persuasione interiore. Quæro insuper
 Pag. 395. annon rectiùs *atate nonagenarius,* quàm *atatis nonagenarius*
 dicatur? Sed quid ultrâ rudis ille & illiteratus asinus
 frangeret, qui Prisciani crura, qui pedes, qui brachia, qui
 manus ejusdem fregit? Attrita sunt omnia ei membra,
 attritæ omnes ossium ipsi medullæ, quinimò cor contri-
 tum & jecur. Sed ecce tibi unum adhuc vulnus quod
 Prisciano inflixit lethale, cùm dixit: *Apage castigator Bel-*
larminum allatrare. Ecquis Medicus consulendus? quis
 Pag. 92. Chirurgus adhibendus huic malo est? *Apage te* cum
 turpi hoc solœcismo, quò Interjectionem *Accusativum*
 regentem cum *Nominativo* construis: duas ob causas In-
 terjectionem *apage* *Accusativum* regere statuo: tùm ob
 expressam regulam in Syntaxi: *Apage & Eben* *Accusati-*
vum adsciscunt; tùm quòd vim Imperativi Græci *ἀπάγε*
 ab *ἀπάγω* retinet. Quousq; igitur *Schuelere* vulneribus
 tam acerbis Prisciani innocentis lacerabis corpus? Neq;
 Pentheus tam miserè discerptus à Bacchis fuit: neq;
 Orpheus à Mænadibus tam duriter tractatus: neq; Hip-
 polytus à phocis Nerei tam graviter vulneratus: neq; à
 Medea

Medea Absyrtus tot vibices & cicatrices accepit: neq; Deiphobus à conjugè Helena tot ictus, tot plagas, tot mala pertulit, quot tu ceu hæresiarcharum malleus durissimus Prisciano intulisti.

Sed jam primam, *Auditores Præstantissimi*, laboris mei partem, in hoc Augiæ stabulo repurgando exegi; dum Priscianum ex fimo extraxi, à sordibus quantum potui mundavi, vulnera quæ *Schuelerus* ipsi fecerat, absterfi. Nunc alteram mihi restare video, ut fimum quoq; egeram: quod opus profectò tantò esse sentio difficilius, quantò laboriosius & molestius est quatuor annorum fimum paucis horis egerere. Quapropter cùm hæctenus non nisi spongiâ, linteis & scopis usus fuerim, nunc Alpheo opus esse video ad tantam fimi copiam eluendam. Fimum dixi, sed intelligo Barbarismos, hoc est, voces & phrasas quæ contra Latinè loquentium morem atquè usum formatae sunt; puto vocabula quæ vel non Latina, vel malè Latina, vel spuria sunt. Illorum, si audire non gravemini, recitabo vobis non pauca. Sic enim loquitur statim in ipso limine: *Horum (Eckij & Cochlei) pium zelum Bernenses non verentur appellare contumeliam honorisq; denigrationem: obtrectationem* vocare debuit malitiosus ille *obtrector*. Mox ait *Disputationem Bernæ publicè habitam Catholicos facilè ad concertamen laceßivisse: Latini certamen* dicunt. Num Latinum est derivatum *Cervicositas*? Non est: Plinio enim *obstinatio*, Ciceroni verò *voluntas obstinatio* & *in iracundia obfirmatio* dicitur. Perperâ quoque *præminentiam* Ecclesiæ Romanæ tribuit *Schuelerus*, quam omnes qui Linguam callent Romanam penitus ignorant, si vel maximè aliquam *eminentiam, auctoritatem, privilegium* aut *prærogativam* præ alijs aliqui illi concedant

Proloq.

Proloq.

Pag. 35.

lib. 1.

Att. epist. 9.

Pag. 53.

- Pag. 74. cedant. Quale est, pande mihi tu Hercule Cacolice *Manifestum* illud, quod *Rhadamantho* fratri tuo *Devotus* (sic enim lego *R. D.*) *Iohannes Ludovicus de Rouvray* in lucem edere paravit? Estne *manifestum* aliquod convitiū aut mendacium? Sic enim profectò & Latinè effes locutus, & verum dixisses. Sed ipse sic te explicas: De his omnibus *manifestum aliquod, seu libellum in lucem edere parat*. Ergò *manifestum* in genere Neutro Substantivè posuisti: Sed quâ autoritate? Non certè Ciceronis, sic enim ille ad Trebonium: *liber iste, quem mihi misisti, quantam habet declarationem amoris tui?* Quem si (ut debuisti) fuisses imitatus, sic profectò scripsisses: *libellum in lucem edere parat, qui declarationem habebit horum omnium*. Verùm hoc omisso ut ad rem & intentum tuum veniamus, Schuelere, quò te barbara tua fatuitas rapit? Num *intentum* idem tibi significat, quod *propositum*? Atqui *intentus* Latinis idem est quod Græcis ἐπιτασις: hinc à patre eloquentiæ Cicerone *intentus* dicitur *palmarum*. *Intentum* verò in genere Neutro Participium est, quod Græcè ἐπιταμένον, Latinè *attentum, acre, illatum, vel imminens sive impendens*, nunquam *propositum* redditur. Sic etiam *controversista* pro *controversiarum perito*, *inordinatio* pro *confusione* sunt Nomina Latinis inaudita: An rectè dictum *Ecstases Spiritus Sancti*? *Ecstasis* enim illorum esse dicitur, qui eam patiuntur: Atqui Spiritus Sanctus *ecstasi* non patitur: tales enim ἐκστατικοί, hoc est, *ecstasi correpti, seu mente commoti* vocantur. Sic etiam *confrater* novum est compositum, & *sensualitas* pro *sapientia sive prudentia carnis* novum derivatum. Apage te, Schuelere, frater ignorantiae cum tuis *confratribus & consororibus*, vestraq; *capitosa sensualitate!* O nugatorem nugacissimum, stupidissimumq; Schuelerum, qui

L. lib. 15.
Fam.
Epist. 21.

Pag. 107.

Pag. III. 115.

Pag. 115.

Pag. 159.

Pag. 162.
190.

qui barbara & ridicula hæc vocabula *nugo, rolla & cappucium* pro Latinis usurpat. *In altera* (inquit) *facie ejusdem numismatis, eadem diabolicâ inventione, venerandâ effigie ac galero suo condecoratus Cardinalis & stultus cum rollis suis ac cappucio uno quasi obtutu objectivo dignoscuntur.* Sed erras, *ô rollifer stulte Schuelere!* Non enim Cardinalis numisma illud; sed Protonotarij, hoc est, tuam gerit effigiem, qui sapiens tibi tuisq; videris, quamvis omnium sis stultissimus. Quale hoc Nomen est *falsificatio* pro corruptione? Item *Computus*? nam sic sonant tua verba: *omnium iudicio & computu debetur operario merces.* Quid *computus* hîc tibi significet nescio, si idem quod Ciceroni *ratio sumptuaria* unum; sin idem quod *opinio*, duos committis errores: pro quibus omnium *scholasticorum opinione & iudicio operario dupla merces debetur.* Hanc igitur si te evadere posse speras, non *evasio ridicula* (ut tu ridiculè & barbarè scripsisti) sed vanum potius *effugium* est appellandum. Nam quod in reliquis scholasticis ferulâ dignum est, cur id in te castigandum non esset? Quæris *annon hoc sit fabulonem agere, quicquid in buccam venit deblaterare, illudere & contraria docere?* Concedo, si nomen Latinum sit *fabulo*: sed tamen ita concedo, ut dicam te ipsum *fabulonem agere*, dum quicquid in buccam venit, scribis & blateras, meritoq; tibi, Eminentissime Domine Doctore, relinqui hunc titulum, quippè quò nemo ineptior *fabulo*. Sed nec Latinis dicitur *impasibilitas*, quæ Græcis dicitur *ἰράδεια*. Quinetiam terminum *grossi* Latinusne sit an Gallicus quæro: si Gallicum dicis, barbarum esse concedis; si Latinum, non *crassum*; sed *ficum immaturam* significat. Latinis quoq; non dicitur *situatio*, sed *situs*; non *implicantia*, sed *contradictio*; quam-

Pag. 194.

Pag. 195.

Pag. 262.

Pag. 278.

Pag. 281.

Pag. 346.

Pag. 303.

Pag. 305.

Pag. 307.

- vis igitur tibi concedam *sententiam tuam* (ut falsò asseris)
- Pag. 313. *nulla implicantiâ laborare*, laborat tamen barbarie; & licet *nulla se proderet implicantiâ*, vitiosæ tamen locutiones tuæ in singulis ferè paginis se produnt. Qualia hæc sunt
- Pag. 372. Verbalia *affecuratio*, & *pertinentia*? Non in Latio, sed in
- Pag. 373. Monachorum culinis nata sunt. Ex iisdem prodijt vox
- Pag. 454. *ocularis* vel *oculare* pro *conspicillo*; item *confæderatio* pro
- Pag. 529. *facdere* vel *societate*. Nec rectè *commysta* ex Præpositione
- Pag. 574. *con* & nomine Græco *μύστα* componitur: non enim *commysta* sed *symmysta* (Συμμύστα) dicuntur, qui *iisdem sacris* sunt *initiati*. *Realitatis* & *causalitatis* termini, etsi in
- Pag. 591. *Metaphysica* & *Logica* tanquam *technologici* tolerentur, non tamen tibi, *Schuelere*, absq; barbarissimo sic loqui licet: *Vinum Eucharisticum nullam sanguinis Christi realitatem aut alicujus gratiæ causalitatem continet*. Ita potiùs loquendum est: *vinum eucharisticum non continet ipsum sanguinem Christi, aut aliquam gratiam efficit seu confert*. Nomen Verbale *Crucifixor* si Latinum est, tum *Judeis crucifixoribus deteriores* sunt non *Orthodoxi*, quos tu *Calvinistas* vocas; sed *Sacrificuli*, quia *Christum* quotidie *crucifigunt*. Quis est qui & hanc locutionem ceu barbaram
- ibid. non irrideat? *Verba ex Vasquez proposita nullam continent irreligiositatem, nullum penitus errorem*. O utinam etiam verba *Schueleri*! Nam singula ferè continent aliquem errorem, si non contra *Religionem*, saltem contra *Grammaticam* vel *legem Romani sermonis*. Quis unquam
- Pag. 602. *Latinorum consistentiam* dixit pro *statu* vel *conditione*?
- Pag. 616. item *compassionem* pro *miseriordia*, seu *mutuo molestiarum*
- Pag. 617. *sensu*? ut & *candelarium* pro *candelabro*? *vocem* pro *sus-*
- Pag. 620. *fragio*? *scopatorem* pro *scopario*? *centonem* pro *pondere cen-*
623. *tenario*: *Cento* enim haud significat *pondus certum*: sed
- Pag. 624. idem

idem quod Græcis *σὺρραμα* vel *ὄπισσάγμα* notat: id quod te nescire miror, nec (cùm Hercules tuus Cacolicus totus ex meris calumniarum, mendaciorum & blasphemiarum undiq; corrasis *centonibus* sit consutus) credidissem, nisi hic te apertè veluti forex ipse prodidisses. Quis, inquam, Græcæ Linguæ peritus *ἀταξίαν* Latinè *malam concupiscentiam* interpretatus est? Præter *Schuelerum* adhuc nemo: qui dum tantam vocabulorum Latinorum, Græcorum & Barbaricorum confusionem inducit, *ἀταξίας* meritò inculatur. Quibus porrò rationibus probabit rectè dici *congruentiam* pro *ratione* sivè *argumento*? *inconsiderationem* pro *inconsiderantia*? *incorrigibilitatem* pro *pravitate insanabili*? Sunt enim hæ voces omnes novæ, sunt barbaricæ, sunt Scholasticorum quiquilia.

Pag. 625.

Pag. 642.

Pag. 666.

& 679.

En nomina quoq; Adjectiva modò in culina *Schueleri* coëta, inepta, crassa & barbarà! Nam *ejulatum tonitrualem*, & *draconem clavâ Herculis Catholici interemptum* (sic enim nebulo convitiando sed perperam gloriatur) *hydrosum* denominat. Cur *ejulatum tonitrualem*? An quia *tonitrualis* Adjectivum Latinum est? Nequaquam. Sed quia *ejulatũ* dicere voluit *horrendum auditu instar soni tonitru*: quod ergò Latinè non potuit barbarè effatus est. Cur *draconem* appellavit *hydrosum*? An quia hoc Adjectivum habitionem sive vehementiam copiamve significat? quomodo *animosum*, *ingeniosum*, *lacertosum*, *nervosum*, *saxosum* & *aquosum* dicitur quod in se habet vehementiam ac copiam animi ingenij, lacertorum, nervorum, saxorum & aqua. An potius quòd affectionem significet? quomodo *Schuelerus vinosus*, *mulierosus*, *libidinosus*, *sediciosus*, *factiosus* dicitur esse sacrificulus, quòd affectus

Epist. dedic.

Laur. Vallæ.
Lib. 1. c. 21.

est ad

est ad has res, & amat *vinum, mulieres, libidinem, seditiones, factiones?* Sed neutra denominatio quadrat. *Hydrus* enim (si fabulis illis credimus, quibus *Schuelerus* tantoperè delectatur) fuit *draco*: Jam si (ut Logicorum terminis, in causa coram Logico tribunali dijudicanda, uti mihi liceat) species ab individuo rectè denominatur, quidni Petrus, qui homo est, dicatur *petrosus homo*? Non ergo *hydrosum draconem*, sed cum Virgilio *hydram Lerneam* vocare debuisti: sed quid? num *decem conclusiones & acta disputationis Bernensis?* apage hanc blasphemiam! sed bestiam illam habentem septem capita & decem cornua, hoc est, (ut tu tibi ipse contradicens disertè fateris) *Romam Ethnicam in fine mundi, cum illa erit evertenda*: Romam verò eam quæ Ethnicam Religionem, superstitionem, & idololatriam postliminiò reduxit & mordicùs defendit (ut fecit hodierna) non Christianam sed Ethnicam vocandam esse censeo. Ecquâ igitur fronte cum *zeloso* te *Matthatia* comparare audes sacrificule omnium perditissime? Te, inquam Idololatram cum eo qui pio *zelo affectus* Judæum idolis sacrificantem trucidavit super aram? Te, qui cum Christianum te profitearis, alios ad idololatriam incitas, cum eo, qui Ethnicum alios ad sacrificandum idolis cogentem occidit? Quod si *zelosus* (quamvis barbarè) vocandus esses, *zelosum* ego te nuncuparem non *Matthatiam*; sed *hypocritam zelum simulantem* more Phariseorum, profitentium se esse discipulos Mosis, & hoc vano prætextu Christum reijcientium; vel *zelosum*, hoc est, *invidia repletum*, more Pontificis maximi & Judæorum. Sicut enim illi Evangelium ceu noctuæ lucem, ferre non poterant, sed Apostolis Evangelium prædicantibus palàm con-

De lab.
Herc.

Pag. 60. 61.

Proloq.

1. Macch. 2:
23. & seqq.

Joh. 9: 28,
29.

Act. 5: 17,
& 13. 45.

con-

contradicebant. Sic tu, quamvis sis *tyro & novitius* in *controversiis palæstris*, & nescias *scholasticam & controversiis doctrinam*, ne dicam literas combinare, aut vocabulum benè Latinum proferre, tamen contra veri Evangelij præcones ac assertores, & nominatim contra *Lüthardum & ejus affectas*, rima sumere non dubitas, & velut alter *Elymas* plenus omni dolo & hostis omnis justitiæ *Bernenses* studes avertere à fide, & vias Domini rectas pervertere non cessas. Quid igitur mirum si tanta caligo & tenebræ in mentem tuam inciderint, ut non modò veritatem, sed tot etiam barbarismos in opere tuo verè puerili & scholastico cernere nequiveris? Non igitur *insensatus Lüthardus* (quem contumeliosè *impij & blasphemus Calvinus* vocas nepotem) sed *sensibus privatus*, imò *mentis ac rationis expers* est ipse *Schuelerus*, & filius Diaboli, à quo tam impudenter mentiri & blasphemare didicit. Sed nimis urgeo: commoveri videtur hic novitius & instar *vulpeculae sampsonicae* (nam sic eas à *Sampson* iste denominat) igne infernali vexatus quærit lustrum, ubi latere possit: sed frustra: eadem namq; catenâ, quâ ipse *Cerberus* traxit ab inferis, caudæ illius alligatus ab eodem in *officinam orcinianam*, vel potius (ut Latinè loquar) in *Orcum* retrahetur: non quòd *Cerberus* potestatem *authoritativam* habeat à se ad puniendâ avertendâq; tam *exorbitantia Schueleri crimina*, sed quòd hæc provincia ipsi tanquam carnifici injuncta sit ab eo, qui dixit foris esse debere idololatrias, & quicumq; amant ac committunt mendacium. Sed desinam tam ominosa in *Schuelerum* loqui, & revertar ad *ridiculosa*: *In septenni* (inquit) *puero ridiculosum valdè est, si dentes nondum ediderit, si semper includatur in cunabulorum suorum angustijs, si malè vegetetur,*

H nullamq;

Proloq.

Pag. 68.

Act. 13: 7, 8.

10, 11.

Pag. 13.

Pag. 16.

Pag. 19:

& 616.

Pag. 29.

Apoc. 22:

v. 15.

Pag. 51.

nullamq; incrementi novi spem faciat. Ego verò magis *ridiculum* esse dico in *septuagenario scholastico*, si literas combinare, orthographicè scribere, vocis secundùm communia accidentia & species differentias, Nominum qualitates, Genera, Numeros, Casus, Declinationes, Verborum formas à se invicem dignoscere; item duo Substantiva, Adjectivum cum Substantivo, Relativum cum suo antecedente, Nomen cum verbo, Verbum finitum cum Infinitivo, Præpositiones cum suis casibus legitimâ constructione conjungere; si Græcè legere, declinare & conjugare nondum didicerit; si semper malè loquatur, malè scribat, pejùs dicat, pessimè differat, nullamq; ullius profectus in literis spem faciat: quæ omnia etsi in te *Schuelere*, plus satis eluceant, tanta tamen fuit tua arrogantia & præsumptio, ut controversias Theologicas tractare fueris ausus. Sed quis fuit hujus inconsideratissimæ temeritatis tuæ eventus? quis successus? profectò infœlicissimus. Tàm enim scripsisti petulanter & pueriliter, ut *vix verbum verbo cohareat, quo non statim secum scommate orthographicus, vel cum calumnia solæcismus, vel barbarismus cum mendacio prodat.* Ad hanc igitur petulantiam & inscitiam omninò opus est *calamo*, non *purgativo*, sed *cenlorio*: opus est, inquam, *herculeis scopis* non *ad expurgandum modò hoc Angiæ stabulum*, sed etiam *ad nates tuas cædendas.* Num igitur quod scripsisti *humana saluti* vel *Ecclesiæ Catholicæ erit proficuum?* Minimè gentium: quí enim *utile* esse potest, quod *nequiter virulenterq; à virulento & inflato araneo in simplicium animarum perniciem* scriptum est? Mox *Querulosa verba Bellarmini à Luthardo in medium* producta, nempè *meliùs consultum fuisse Ecclesiæ, si Verbum Dei nunquam fuisset scriptum, in libris*

Pag. 80.

Pag. 91.
& 190.

Ibid.

Libris ejusdem Bellarmini te nusquam potuisse reperire tu querulâ voce refers: sed nec ego reperire potui in ullo Claficorum Authorum Adjectivum *querulosus*, quod in Saturni podice te reperisse credo. Quæ hæc imaginum sunt epitheta, quibus eas *motivas & loquaces* esse dicis? Pag. 93.

Nego imagines *motivas* Latinè vocari; nego *loquaces* verè nuncupari posse. Os quidem habent, at non loquuntur. Psal. 115. 5.

Tanta tamen est horum nebulonum & idololatrarum perversitas & impudentia, ut ipsi Deo velut in os contradicentes Verbum Dei mutum, S. Scripturam mortuam regulam; imagines verò ad *charitatem erga Deum & Sanctos fovendam & augendam efficaces & loquaces* horrendâ blasphemiâ appellare non erubescant. Quid ad hæc *Schuelerus*? Ad Rhetoricam confugit & per metonymiam efficientis hæc excusare conatur epitheta.

Imagines vocat *loquaces*, quia per nonnullas Deus sæpiùs mirabilia operatus est, à varijs morbis & languoribus curando infirmos & liberando, quorum lingua in laudem Dei & gratiarum actionem mirum in modum facunda & disserta evaserunt: vocat *Motivas & efficaces*, quia ad imitationem excitant inspectores, nam ex illis (ait) *picturis tanquàm signis & instrumentis docemur per compendium, quid illi, quos veneramur egerint, quidve passi sint, sicq; veluti in absentes amicos inardescimus, testamurq; nobis placere eorum fidem, doctrinam & sanctos mores: hincq; simul detestamur omnem impietatem & idololatriam, contra quam ipsi usq; ad mortem pugnarunt.* Egregia sanè excusatio! *Imagines ipsos venerari, ait, ut idololatriam detestentur: perinde ac si quis alterius torum se violâsse fateretur, adulterium interim detestari vellet videri.* Sed videte quo effugio elabi conetur anguis iste lubricus: *Non (inquit) simulachrum quodlibet vel imago* Pag. 573.

numinis cujuslibet est idolum, sed tantum imago numinis falsi; aliàs sequeretur apud Ecclesiasticos imagines Christi & Sanctorum precipuè verò imagines Trinitatis rectè vocari idola. Benè est, mi Schuelere, quòd tu ipse hanc nectis consequentiam: sic enim ad hoc ut idololatriæ te cum reliqua sacrificulorum turba convincam nihil superesse aliud video, quàm ut demonstrarem, quòd tu negas, idolum esse omne sculptile sive imaginem quâ Deus, etiam verus, repræsentatur,

Deut. 4:12.
15. & seqq.

etiam si ipsa imago pro Deo non habeatur. Idolum enim facit qui sub maris vel fœminæ vel aliâ quacunq; imagine repræsentat quòd repræsentari nec debet nec potest: Sacrosancta verò Trinitas nullâ similitudine potest repræsentari. Cui assimilabitis Deum fortem (inquit Esajas) & quam similitudinem comparabitis ei?

Esa. 40: 18.
seqq.

Act. 17:19.

Et Paulus: Non debemus existimare auro & argento aut lapidi, sculpturæ artificij & excogitationis hominum Numen esse simile. Num de falso hîc loquitur Numine? Minimè gentium: sed de vero, de illo inquam Deo qui

Act. 17:24.
26, 28.

fecit mundum & omnia quæ in eo sunt; de illo Deo, in quo vivimus, movemur & sumus. Firmiter igitur contra Schuelerum concludo, etiam veri Dei imagines idola esse, ipsumq; quia illa veneratur, idololatram absq; calumnia vocari. Rationem hujus rei omni exceptione majorem

Rom. 1:23:

hanc reddit idem Apostolus; quòd qui verum Deum imaginibus repræsentare volunt, gloriam incorruptibilis Dei mutant in efformatam imaginem corruptibilis hominis & volucrum & quadrupedum & reptilium. Idem judicandum de imagine Christi: Christus enim est Θεὸς ὁμοιωθεὶς, hoc est, Deus & homo in una persona. Quis verò magnum hoc pietatis mysterium ullâ imagine repræsentabit?

Gal. 3: 1r

Errat profectò quicumq; Christum crucifixum

fixum alio modo quàm Paulus, in verbo scilicet & Sacramentis, depictum Laicis exhibendum censet. Sanctorum etiam imagines quotiescunq; cultus religiosus illis defertur, idola, & cultum illum idololatriam rectè vocari contendo: nec refert an ipsæ imagines, vel per illas Sancti, vel Deus coli & honorari dicatur. Si cultus ille defertur imaginibus, vel sanctis (ut vult *Schuelerus*) idololatricus est, quia utroq; modo defertur illis qui naturâ non sunt dij. Sancti enim naturâ dij non sunt, non magis profectò quàm ipsæ imagines ex ligno, lapide, auro vel argento effectæ, aut dij Gentium fictitij. Si defertur Deo, iterum cultum illum idololatricum esse concludo: quia nullibi præcepit Deus ut ipsum per statuas sanctorum prophetarum vel Apostolorum colamus: cultum autem illum qui Deo præstatur, præter aut contra illius mandatum, ad ipsius hominis arbitrium, superstitionem & idololatriam vocat propheta Samuel: cujus ceu scriptoris *Σεοπρεουσ*, longè major apud me & omnes veritatis amantes est autoritas, quàm ullius *synodi quæ contra expressum Dei Verbum anathema dicit ijs qui imagines Christi & Sanctorum vocant idola*. Concedamus autem (ut redeamus illuc undè digressi sumus) *loquaces* rectè appellari imagines, non alio tamen sensu ita appellantur, quàm quòd loquantur & doceant mendacium & vanitatem. Quæ hæc natura est, quam *Schuelerus* vocat *garrulam & clamorosam*? *Clamosam* enim ipse induit, quam eò magis prodit, quò magis intempestivam exercet garrulitatè? Quis interim *bimarem Philistæum* vidit unquam? *Viros robore, proceritate vel corpulentia instar duorum* vidi multos; sed *bimarem* vidi neminem: urbem interim Corinthum *bimarem* denominari ab Horatio probè me-

Pag. 586.

Gal. 4:8.

1.Sam.15:
v. 23.

Pag. 574.

Jer.10:18.

Hab.2:18.

Zach.10:2.

Pag. 111.
& 114.Lib. 1.
carm.od. 7.

- Pag. 159. mini, quia utrinq; mari alluitur. Non igitur *universalis* sed singularis & *Schueleri* propria est hæc *dementia*, quâ existimat *bimaris* compositum esse ex *bis* & *mas maris*.
- Ibid. Undè etiam prodierunt illi *tituli* quos *Schuelerus* barbarè *paginales* vocat? Procul dubio è Paganalibus, quorum assiduus dicitur esse affecla. Novum etiam hoc decompositum *inintelligibile* à Latinis auribus *non potest intelligi*: nec etiã scoria *hereticalis* ad quam Bucerũ *apostatasse* nimis barbarè dixit. Nec rectè denominari puto *sensualitatem capitosam*, pro ea quæ *obstinata nimis est* in explendis carnis cupiditatibus. Nemo etiam Latinorum *obstinationem pertinacem* vocavit *chalibeam*. Si tam Latinè & honestè coram honestis auribus *Latrinaria* nominaretur, quàm foedum est eam exercere, satius fuisse dicerem artem tam sordidam & infamem exercere, quàm ejusmodi opus conscribere; quod foetore & spurcitie omnes latrinas, foricas & cloacas exsuperet, quale tuum est, *Schuelere*, cui ne Alpheus quidem plenè expurgando sufficit. *Alter* de duobus dici, *Alius* de multis, notum est omnibus, licèt non omnes rectè utantur, inquit Laurentius Valla. Id in te, *Schuelere*, verissimum esse deprehendo: *Uno correlativorum posito*, dicis, *necessariò aliud poni*: item *unum contradictorium aliud ex eodem subjecto expellere, unumq; contradictorium aliud devorare*. Dicendum enim erat uno correlativorum posito necessariò ponitur & *alterum*; unum contradictorium *alterum* ex eodem subjecto expellit; unum contradictorium *alterum* devorat. Non tantùm ipse hunc barbarismum sapiùs commisisti, sed eundem quoq; cum turpi solæcismo Domino Johanni Wirzio, Viro Doctissimo affingis, dùm sic eum loqui scribis: *Sunt hi modi sibi oppositi, & unum tollit alium, pro alterum.*
- Lib. 3. c. 59.
Pag. 232. & 233.
- Pag. 424. & 425.

alterum. Non (inquam) Clarissimus Dominus Wirz-
 zius, qui Germanicè scripsit; sed tu ipse, verba illius in
 linguam Latinam imperitissimè transferendo, hos com-
 misisti errores. Et quis barbarissimum esse negabit, *gau-* Pag. 253.
dys indicibilibus perfundi pro ineffabilibus? jejunium quadra- Pag. 248.
ginta-diale? quod alij analogiam secuti meliùs jejunium
quadraginta dierum vocarent. Præterea hæc duo voca-
 bula *unus alius* malè conjunguntur, cùm ex multis *unum*
 eumq; *certum* volumus indigitare; pro quo Latini *qui-*
dam usurpant. Verba igitur tua *quorum* (articulorum) Pag. 355.
præter tres primos unus alius erroris hujus perniciosi ferment-
tum continet, sic corrige: *quorum præter tres primos qui-*
dam (articulus) *erroris hujus perniciosi fermentum continet.*
 Profectò plura ego à Schuelero barbara, quàm ille à me
 Latina, didici, quæ nollem didicisse, ne fortè ijs u-
 tar, ut ipse facit. En duo *concilia Carthaginensia* vo- Pag. 394.
 cat *Regionaria*: quasi verò concilium Ecclesiarum unius
regionis rectè dicatur *regionarium*, ut vocabulum ma-
 lè Latinum *culinarium*. Sed continere me ampliùs
 non possum, quin pro tot commissis barbarismis ipsum
 secundùm leges scholasticas virgis cædam. Prodi ergo
Schuelere: prodi inquam, non audio excusationes tuas
 frivolas. Accede scelestè: quid restitas? Tolle *tuni-* ibid.
cam clericalem: porrige nates furcifer: depone manus,
 nî obediveris, virgæ inversæ capitello dorsum tuum
 egregiè dedolabo. Ambo jam defessi sumus, tu vapu-
 lando & quiritando, ego verberando. Depositâ ergò
 ferulâ ad correctionem redeamus. *Statum electorum &* Pag. 463.
damnatorum vocas *charitativum*: utrum illorum statuum
 tu elegeris, nescio: hoc tamen affirmare ausim, cum qui
 te in statu *charitativo, pietativo, probitativo, castitativo* vel
sobrieta-

- Pag. 525. *sobrietativo* esse dixerit, nec Latinè nec verum loqui. Si *connaturalis* (ais) *sensus verbis illis inhaeret, cur ad metaphoricum eum transfert Berchtoldus?* Imò si Latinè *sensus literalis* vel *proprius* dicitur, cur à te barbarè *connaturalis* vocatur? Tot & tam enormia errata, *Schuelere*, non sunt *pecuniâ redimibilia*, sed *virgis*: alio pretio si metum illarum *redimi posse* putas, vehementer erras. Ubi inveni-
- Pag. 558. sti Adjectivum *succulentus*, undè *vineam* denominas *succulentissimam*? quæ meliùs, Columellâ teste, *succosa* diceretur. Mirum profectò est tuum ingenium in formandis Adjectivis denominatis: num enim *aqua baptismi* rectè à *baptismate* denominatur *baptismalis*? Num *mensa lapidea* rectè nuncupatur *lapidis mensalis*? Ergo etiam *columna lapidea*, *lapis columnalis*; *statua marmorea*, *marmor statuale*; *mensa lignea*, *lignum mensale*; & *vestis aurea*, *aurum vestale*; & *poculum argenteum*, *argentum pocale* vel *poculale* rectè vocabitur. Injuriam etiam facis Zuinglio, dum eum *spirituales vestros falsò sic dictos, putativos* nominasse asseris. Non enim tam barbarè & rusticè locutus est vir
- Pag. 616. Linguæ Latinæ peritissimus. *Moniales* illas quæ tempore Reformationis matrimonium contraxerunt, *Apostatrices* nominas, sed nec verè nec Latinè. *Apostatrix* enim sive Substantivè sive Adjectivè sumatur, Latinum non
- Pag. 622. est. Non magis certè quàm barbara illa Adjectiva *talis qualis* pro *qualiscunq;*; item *trabeus* & *festuceus*.
- Pag. 663. Sed mittamus Nomina, & ventilemus etiam Verba illa barbara, quæ passim protulit *Schuelerus*: non illa tantùm quæ apud probatos Authores nusquam inveniuntur, sed etiam quibus significationes affingit alienas & falsas.
- Pag. 666. *Transili* (inquit) *Hispaniam, Galliam, Italiam, Europam, Asiam, Africam, Americam, &c.* & ubiq; invenies eandem
- Pag. 674. 684.
- Pag. 13. Eccle-

Ecclesie faciem, eosdem fidei articulos, eadem essentialia capita. Imò si tu, Schuelere, transilisses Barbariam, transilire pro peragrare nunquam dixisses. Ecclesiam quam tu calumniosè Calvinianã vocas, & à Catholica ac Apostolica perperam excludis Lũthardũ mordaciter profiteri & propugnare ais, sed ineptissimè: aut enim adjunctum Adverbiũ non quadrat, aut profiteri pro tueri barbarè dixisti, cùm non mordaciter, sed apertè potiùs & liberè aliquid profiteri, mordicus autem tueri dicamur. Quid est quòd Novantes, hoc est, (ut alibi te explicas) Reformatores in Disputatione Bernensi practicasse dicis? Nihil illi fecerunt reprehensione dignum, quòd in rebus fidei Pontificem Romanum pro iudice controversiarum agnoscere noluerunt. Non enim (ut tu arguis) privatam spiritũ Enthusiastarum fictas revelationes ipsi S. Scripturæ contrarias jactantium, vel cerebri sui cõmenta secuti sunt, sed ipsum Spiritũ S. in Scriptura loquentẽ exponendõ sensum Scripturæ per Scripturam ipsam, ut Levitæ sub principe Nehemia post captivitatem Babylonicam fecisse leguntur. Commenta verò cerebri tui sequeris ipse tu, dùm tot nova & barbara Verba comminisceris & sine iudicio effutis, qualia sunt insinuare pro significare vel indicare; discurrere pro loqui, disputare sive differere; discindere pro abscindere; confortare pro confirmare; reciprocare pro respondere vel regerere; morsificare pro mordere; falsificare pro adulterare; paralogizare, pro falsã argumentatione decipere. Sed frustrã est, ò Schuelere, quòd Bucerum Doctissimum Teologum ineptã Battalogiã paralogizare criminaris. Benè enim argumentatus est Bucerus ex Paulo contra interdictum illud Præfulum in Ecclesia Romana, quo nuptiarum & ciborum quorundam usum prohibuerunt: nec id fecit, quod tu facis,

I

qui

Pag. 81.

Pag. 82.
& 691.

Pag. 95.

Pag. 97.

Pag. 127.
& 139.

Pag. 182.

Pag. 190.
& 194.

Pag. 208.

1. Tim. 4:
v. 3.

qui per totum librum nihil aliud (ignoscite mihi *Auditores*, quod & ipse à Schuelero didici βαρβαρίζειν) quam *paralogizas, pararhetorizas, paragrammatizas, barbarizas & salæcizas*. Nuto non est idem quod *vario*, sed idem quod *niçto* vel *vacillo, labasco, ruinam minor*. Cùm ergo *Doctorum vestrorum pseudocatholicorum in doctrina de meritis ex congruo & condigno sensus nutare* ipse asseras, ipsos in suis *sententijs vacillare*, hoc est, inconstantes, dubios & incertos hærere imprudens concedis. Nec compositum *perluo* pro simplici *luo* rectè ponitur, ut sicut *luere pœnas*, ita etiam *pœnas perluere* dicere liceat: *Luo* enim idem est quod λύω, *solvō, libero, pendo*; sed *perluo* idem quod ἀπολύω, *abluo, à simplici λύω, lavo*. Non ergò *Calvinus* ὁ μακαρίτης *atærna damnationis pœnas perluit*; sed *stygiâ undâ ipsius Schueleri artus*, nî maturè resipiscat, brevî perluentur. Quale autem Verbum est *masticare*? Græcumne, Latinum an Barbarum? Latinum non est: nam *mandere, extenuare, molere vel conficere cibum* dicunt Latini. *Dentibus* (ait Cicero) *in ore constructis manditur, atq; ab his extenuatur & molitur cibus: eorum adversi acuti morſu dividunt escas; intimi autem conficiunt, qui genuini vocantur*. Si Græcum est, indica mihi, *mastigia*, utrum à μαστίζω *mando*, an à μασιζω *flagris cado* deducas: priori namq; derivationi analogia, posteriori etiam significatio repugnat. Abstine ergò à *plasmendis* vocabulis, si illa secundùm analogiam *formare* nescis. *Imponere* Latinum quidem est, pro *tribuere* tamen vel *adscribere* si apud idoneos authores usurpari existimes, tibi & alijs imponis. *Suadere* quoq; pro composito *persuadere* extra hoc Augiæ stabulū, quod mihi purgandū suscepi, inveniri creditu & tibi probatione est difficilimū. De Theodulo Sedunensi episcopo multa pro-

palasti fabulosa, quæ reticere satiùs fuisset, quàm cum tot barbarismis *palàm proferre & recitare*: nec hominis protervi est *hec omnia fabulosa* dicere; at illiterati & insulsi hominis est ponere verbū substantivū esse pro *dicere*; & *imagines in templis exponi*, pro *poni*, vel *collocari*: nisi fortè quis dicere velit *imagines in templis exponi venales* lucri causâ. Sordidū etiam verbum est *dehonorare*, quippè quo nemo bonorum authorum usus est, qui *inhonestare* vel *dedecorare* dixerunt.

Pag. 372.

Pag. 349.

Pag. 614.

Pag. 616.

Quemadmodum verò à Verbis oriuntur Participia, seu talia nomina quæ cum Genere, Numero & Casu etiã Actionis & Passionis Tempus adsignificant: ita *Schuelerus* à Verbis barbaris barbara quoq; traxit Participia. Barbarum ejusmodi Participium est *effigiatus*, à Verbo *effigio* deductum, pro quo Latini dicerent *effigiem conformo*. *La-* bitur quoq; *Schuelerus*, *præcensitus* & *præallegatus* pro *præ-* *dictus* vel *suprà dictus* participia probatis Authoribus usitata esse si credit. Probet quinetiam Clarissimus Dominus Doctor & Protonotarius Apostaticus, *Ecclesias illas particulares, quæ sub vexillo crucis Christi militant* rectè nominari *vexillatas phalanges*: *vexatas* potiùs vocare debuisset, quandoquidem ipse ceu peculiare Antichristi mancipium eas, & quidem nominatim Bernensem, tam virulentis vexat contumelijs & probris. Non est participium Latinum *zelans* pro *zelo affectus* vel *accensus*; pro ut nec *zelo* vel *zeler* Latinum verbum est: nec si esset, rectè abs te dictum fuisset *Achab ad Eliam eam*, (Religionem) *zelantem dixit*: nam vulgatus ita loquitur, *zelo zelatus sum* pro Domino Deo exercituum: sic tu Eliam non *Religionem*; sed *pro Religione zelantem* sive *zelo affectum* dicere debuisses. Proba, Domine Decane, ex probatis Authoribus *ruinas* rectè dici *collapsantes* pro *collabentes*,

Epist. dedic.

Proloq.

Pag. 89.

Pag. 115.

Pag. 287.

1. Reg. 19.

10.

Pag. 287.

vel *collapsas*, ut credamus. *Sacra Scriptura* non est *malè*
intellecta vel *glossata* à *Reformatoribus nostris*: ut tu barbarè
 ais, sed benè ab ipsis & *intellecta* & *explicata*: utinam
 sic intelligeretur & explicaretur à *Domino Protonota-*
 rio! sed malè ipsum *Sacram Scripturam* intelligere &
 explicare non miror, cùm ne tantum quidem in literis
 profecerit, ut sententiam aliquam Latinè sine barba-
 rismo vel solœcismo proferre possit. Ostolidum & va-
 cui cerebri hominem, *impanatum* qui Latinum esse vo-
 cabulum credit! aut dic mihi, Domine Doctor, quid
 sit *panare* & *impanare*? Impolatum etiam & inusitatum
 participium est *retumulatus*, ut ipsum etiam verbum *re-*
tumulo: & undè probabitur *retumulare* idem esse quod
denuò vel *iterum tumulare*, & non potiùs *sepultum è tumulo*
effodere; Nam *re* in compositione non semper iteratio-
 nem, sed etiam contrarietatem significat: sic *refigere* si-
 gnificat *educere quod fixum erat*; *retegere*, *denudare quod te-*
ctum erat; *retexere*, *reddere quod textum non erat*, & quasi
infectum quod erat factum; *recludere*, *aperire quod clausum*
erat; *revelare*, *velamentum tollere*; *resignare*, *relaxare* vel
patefacere quod erat signatum ob signatum ve: ita *retumulare*
 pro *effodere quod tumulatum erat* ut dicatur eadem analo-
 gia permittit. Quàm benè *Imagines Sanctorum Apostolorum,*
Prophetarum & Martyrum quorum historia in omnibus Papisla-
rum Ecclesijs depinguntur nominentur *historiata*, infra in tua
 deprecatione *historiabo*, hujusq; castigationis historiam
 quam tot mendacijs & calumnijs, solœcismis & barbaris-
 mis commeritus es, lepidâ imagine & picturâ represen-
 tabo. Nullius etiam precij est participium *appreciatus*,
 prout ipse *Schuelerus*, quem quicunq; penitùs cognove-
 runt flocci non æstimant.

Sed

Sed satis de Participijs: Nunc ad nova Adverbia, *Auditores*, in *Schueleri* ustrina modò fabricata attendite, quæ vobis recitabo. *In Ecclesia vera & orthodoxa ultimæ salutem æternam nos posse consequi* affirmat *Schuelerus*. Concedo: nego autem hodiernam Romanam esse illam Ecclesiam. Est enim falsa & heterodoxa, imò ipsius Antichristi synagoga, quæ proximè ducit ad æternam condemnationem: maximè si quis *ejus vestigia pressim*, sequatur, ut tu barbarè locutus es. *Pressè* enim invenitur apud idoneos authores (non *pressim*) pro *breviter, subtiliter, attenuatè* vel *angustè*: item *nunc* vel *hæc vice, & tunc*; non autem *pro nunc, pro tunc*, ut *Schuelerus* & quidem sapissimè loquitur. Si quis ab Ablativo *mordaci* formet Adverbium *mordaciter*, quamvis analogia videatur favere, non tamen illi assentior: usus enim Latinè loquentium obtinuit ut *mordicus* dicatur. Estne ille *vir in omni meliore literatura versatissimus*, qui *verbatimum* pro *verbotum* dixit? Estne ille *vir in sublimiore doctrina eminentissimus*, qui putat *improbabilissimè* esse genuinum Adverbium? Estne *quamquam* pro *quæquam* vocabulum Linguae Romanæ consentaneum? Suntne eruditè formata Adverbia *conciliariter* pro *in concilio*; *occasionaliter* pro *datâ* vel *oblatâ occasione*; *illusoriè* pro *iocosè*? An etiam scit quid dicat qui duas has particulas *sapè sapius* conjungit, & ponit pro *sapissimè* vel *nimum sapè*? Adverbio *quantò* non respondet *tantum* sed *tantò*: illud enim separationem, hoc autem comparisonem significat. Contra Latinorum etiam consuetudinem dicitur *à longè* pro *è longinquo*; *hic* & *nunc* pro *hîc illicvè, hoc vel illo tempore*; *jamdiu* pro *jamdudum*. Nec Adverbium hoc irrationabiliter à doctis, sed ab indoctissimis, ἀλόγως seu *absq; ratione*

Pag. 2.

Apoc. 18:4.

Pag. 51.

Pag. 72.

Pag. 81.

Pag. 89.

Pag. 95.

Pag. 130.

Pag. 155.

Pag. 174.

& 195.

Pag. 218.

Pag. 557.

Pag. 305.

ibid.

Pag. 392.

Pag. 559.

Pag. 623. *tione* fictum est. Barbara deniq; sunt etiam illa Ad-
verbia, *hebdomadatim* & *finaliter*, cum Latinè dicatur *sin-*
gulis hebdomadis, & *tandem* sive *postremum*.

Epist. dedi-
cat.

Hucusq; , *Auditores* , illos recensuimus barbarifimos quos *Schuelerus* in singulis vocibus comisit: Nunc phra-
ses quoq; & formulæ illæ loquendi impuræ & barbaræ, quibus scriptum suum ineptissimum inquinavit, exami-
nandæ & discutiendæ restant. *Scribo* (inquit) *vobis pro*
cautela: cautelam ceû vocem omninò barbaram non re-
prehendo: utuntur enim eâ Jurisconsulti sæpè; tametsi
elegantius *cautionem* dicamus. Et certè *cautela*, pro
cautione posita, significat *instrumentum obligationis, fide-*
jussionem aut aliam *satisfactionem*, quâ alicui cavetur;
nunquàm *provisionem* vel *evitacionem incommodorum* ut
cautio. Aliud ergò est quod noto, ipsam nimirum phra-
sin, quam Latinorum auribus infuetam esse contendo.
Non enim illi dicerent *scribo vobis pro cautela*; sed eâ gra-
tiâ *scribo ut vobis caveatis*, vel *ut* (hanc multorum à fide
defectionem) *provideatis & evitetis*. Deindè etsi *Schue-*
lerus hanc phrasin usurpet *pulsare ad corda*, nescio tamen
an probati Authores eâ utantur. Has enim phrasas,
pulsare ostium, fores, villam, limina, postes, me legisse memi-
ni; sed *pulsare ad ostium, ad fores, ad villam, ad limina, ad*
postes, non recordor me ullibi reperisse. Te verò, *Schue-*
lere, recordia *pulsavit*, cum scripsisti *Lutherum secum non*
fuisse unum; item *Philippum Melanctonem non fuisse sibi*
concordem & unum in doctrina. Hoc si verum esset, à seipso
disidere, secumq; discordare uterq; dicendus fuisset. O ele-
gantem brevitatis formulam, quâ uteris cum dicis *ad*
utendum compendio! cum dicendum potius fit *ut uta-*
mur compendio, vel ut breve monstrem compendium. Num
credi-

Pag. 7.

Pag. 9.

Cic.
Lib. I.
de fin.

Pag. 20.

credibile est prudenter eum loqui, qui sic loquitur: *num prudenter est credibile?* Quid quæso vocas *prudenter credibile?* An quod *credibile est homini prudenti?* Atqui repugnat ejusmodi locutio Adverbij naturæ. Nam Adverbium explicat circumstantiam illius vocis cui adjungitur: Jam verò Adverbium *prudenter* hîc adjungitur Adjectivo *credibile*, quod adsignificat *rem qua credi potest*. Ergò cum non ipsius rei quæ credi potest, sed hominis qui credit adjunctum & qualitas sit prudentia, quod est homini *prudenti credibile vel incredibile*, ineptè dicitur esse *prudenter credibile vel incredibile*. Confessionem Augustanam (ais) *satis laboris habere, ut seipsam defendat*. Ergò seipsam defendere concedis: quod sufficit. Quemadmodum enim illi, qui hostem vincit, victoriæ laus detrahi non debet, etsi *agrè* illam obtineat: ita de illo tanquam victo nemini triumphare licet qui se *agrè defendit*, modò se defendat, quod facit confessio Augustana (cum qua in singulis articulis, solo decimo de Cœna Domini, eoq; non toto excepto, nostra Helvetica consentit) quam ceu solidè in verbo Dei fundatam tu, *Schuelere*, cum reliqua Antichristi turba hætenus frustra oppugnastis. Barbarismorum quoq; ordini adscribo insulsam hanc phrasin *Schueleri, in ordinem hæreticorum se redigere, pro transfugere ad hæreticos: in ordinem namq; redigere idem est quod ordinare, suo quæq; ordine disponere, digerere & distribuere*. Non est (ut putat *Schuelerus*) *idiotismus* idem quod *literarum ignorantia, rerumquè imperitia*; sed vox est Græcæ originis, & significat *formam loquendi è vulgo sumptam, itemq; proprietatem linguæ: idiota* igitur, hoc est, *indoctus & illiteratus est Schuelerus, cui idiotisma laborare significat. in artium & literarum studio versatum non esse.*

Pag. 23.

Pag. 50.

Pag. 72.

Pag. 86.

esse. Multa miranda narrant Physici de apibus, Plinius imprimis & Aristoteles de historia animalium, nullus tamen tam solers naturæ illarum indagator fuit, ut plurimum Reverendus D. Dominus Jacobus Schueler S. S. Theologiae Doctor, Protonotarius Apostolicus, Ecclesie sancti Nicolai Collegiatae Fryburgi Helvetiorum Decanus, quondam dicti Episcopatus Lausannensis Vicarius Generalis, & officialis: Vir in omni meliore literatura versatissimus, atq; in sublimiore doctrina eminentissimus. Hic enim respectivè talia scripsit de apibus, nempe illas ex florum foliorumq; succo forcipe decerpere quod in mellis dulcorem liquentur. Suntne ergo apes fabri ferrarij, quòd forcipe utuntur? An prunas candentes decerpunt forcipe, ne lædant os vel pedes? Neq; enim scio quid aliud dicere ipsum voluisse conjectem. Forsan talia scribendi occasionem ipsi dedit Virgilius, qui apes in partiendis inter se operibus cum Cyclopibus conferens inter alia sic loquitur:

Pag. 91.
& 92.

Georg. 4.

*Ac veluti lentis Cyclopes fulmina massis
Quùm properant, alij taurinis follibus auras
Accipiunt redduntq;: alij stridentia tingunt
Aera lacu: gemit impositis incudibus Aetna:
Illi inter sese multa vi brachia tollunt
In numerum, versantq; tenaci forcipe ferrum:
Non aliter (si parva licet componere magnis)
Cecropias innatus apes amor urget habendi
Munere quamq; suo: grandævis oppida cura,
Et munire favos, & Dadala fingere tecta.*

Si hinc concludit vir in poëtis & omni meliore literaturâ tam versatus apibus ad expedienda opera sua opus esse forcipe, quæro annon eâdem ratione concedat opus ipsis esse malleo, ferramentis, vectibus & machinis?

nis? Verùm alia adhuc incidit suspicio, nimirùm legisse illum in Aristotele, ipsas apes mel non facere, sed (ut Theodorus Gaza interpretatur) *rorem candentem* deferre in apiaria. Hinc vir in Physicis & omni sublimiore doctrina eminentissimus collegisse videtur, ut fabri *ferrum candens forcipe* apprehendunt, sic apes *rorem candentem forcipe decerpere*. *Forceps* enim, secundùm Servium, ita dicta est quasi *forviceps*, quòd *eà forva*, id est, *calida capiuntur*; secundùm Varronem autem, quasi *ferriceps*, quòd *ferrum capiat*, scilicet *ignitum*, quod manibus capi nequit. Quasi verò per *rorem candentem candidum* seu *canentem* intelligere non possimus, quòd *herbas faciat canescere*, quomodo *herbas rore recente canuisse* dixit Ovidius. Ros enim gelidus est, non calidus: tepidus quidem denominatur ab eodem poëta: verùm non *rorem* propriè, sed *lachrymas* inteiligit. Quomodo interim apes ex florum succo mel colligant ipse Aristoteles paulò post elegantissimè docet his verbis: *colligunt apes* (textum Græcum non cito, quia Schuelerus illum nec legere, nec intelligere potest) *ex omnibus quæ florem ferunt in calyculo, atq; etiam ex cæteris in quibus dulcedo est* (nam *dulcor* barbarum est vocabulum) *& linguâ susceptum genus id saporis deportant, sine ullo fructuum detrimento*. Calumniari me ait Veterator, prætendens non de apibus propriè, sed per metaphoram sic dictis se locutum, hoc est, *de Ecclesia Catholica castis & puris apibus, quæ quicquid ex S. Scriptura pomario, florum, foliorumq; succo sincera mentis, & interpretationis forcipe decerpunt, id ita in animarum bonum convertunt, ut in mellis dulcorem liquentur*. Sed arctiùs nebulonem constrictum teneo, quàm ut nates ferulæ subducere possit. Nam in *Allegoria* (ut docet Quintilianus) *tenendum est*

Hist. anim.
lib. 5. cap.
22.

Coñent. ia
4. Georg.
Lib. 7. de
Lat. Ling.

lib. Trist. 23.
lib. 10. Me-
tamorph.

Pag. 92.

illud, ut quo ex genere rerum quis caperit, eodem desinat; secus inconsequentia erit fœdissima. Jam verò forcipe decerpere hîc dicitur vel de apibus, vel de Ecclesiæ Catholicæ Doctõribus. Illud si statuit, sequuntur omnia illa absurda quæ suprâ commemoravimus: sin hoc, aut propriè aut metaphoricè hæc phrasis erit accipienda: non propriè, nemo enim forcipe aliquid ex Sacra Scriptura decerpit: si metaphoricè, metaphora illa desumpta est vel ab apibus vel à fabris: si ab apibus, redeunt priora absurda: quia cum apibus in hoc tertio comparat Ecclesiæ Catholicæ Doctores, quòd quemadmodum apes ex florum foliorumq; succo oris forcipe mel decerpunt; ita Ecclesiæ Catholicæ Doctores ex S. Scripturæ pomario sinceræ mentis & interpretationis forcipe aliquid decerpant, quod in animarum bonum convertatur. Si à fabris translata est hæc phrasis ad Ecclesiæ Catholicæ Doctores, inepta est Allegoria, quia ab apibus ad fabros transiendo, metaphoram non in eodem rerum genere continuavit, quo incepit *Schuelerus*. Sed duo adhuc sunt, quæ non possum non reprehendere: primum est, quòd per castas & puras Ecclesiæ Orthodoxæ apes hîc intelligit, non Orthodoxos Ecclesiæ Catholicæ Doctores, sed Clericos in Papatu, incestos illos & impuros Ecclesiæ Pseudocatholicæ fucos & putidos araneos: alterum quòd ait, tales quæ ex Scriptura Sacra depromunt in animarum bonum, in mellis dulcedinem liquare, cum reverâ ad animarum exitium in fellis convertant amaritudinem, ut videre est in ipso *Schuelero*, cujus cor, lingua & calamus mero viperarum felle tinctus est. Omitto quod paulò post dixit, *Lutherum, Calvinum, imò etiam Lüthardum voluntariè ex certâ scientiâ & pertinaciter in Apostasiam, ac tandem*

dem in Gehennam præcipitari: quod jure in ipsum retor- Pag. 92.
quetur Schuelerum, qui cum ultrò veritati resistat, &
in viros de Ecclesia Christi optimè meritos amarulen-
tum calumniarum suarum virus tam licenter & petu-
lanter evomat, prudens & sciens (nisi resipiscat) in Ge-
hennam præcipitabitur. Contra Latinæ linguæ pro-
prietatem etiam est phrasis illa, curare infirmum à morbo, Pag. 93.
pro curare egrotum, vel sanare morbum sive languorem; item
pro majori intelligentia addo, pro majoris intelligentiæ causâ
addo. Barbarè etiam dictum est à Schuelero, concedo Pag. 96.
S. Scripturam esse & vocari lucem & lucernam splendidissi-
am secundum se loquendo; rectiùs, prout in se consideratur:
item nos ad oculum videmus discordias & rixas: imò nos Pag. 99.
oculis, proh dolor! cernimus discordias & rixas, quas Schue-
lerus, ceu nefarium intestinæ seditionis flabellum, à Dia-
bolo ad hoc ipsum excitatum, inter Fœderatos Fribur-
genses & Bernenses, sub falso Ecclesiæ Catholicæ præ-
textu, serere conatur, dum in Hercule suo Catholico non
tantum Disputationem, Reformationem & Ecclesiam
Bernensem, ejusq; ministros, sed ipsum etiam magistra-
tum, manifestis & hæctenus inauditis calumnijs infamat.
Deus extinguat ejusmodi funestas cruentæ Bellonæ fa-
ces, & procul à finibus nostris avertat! Sed calumnias
tuas, Schuelere, alij meorum commilitonum retunden-
das relinquo. Te verò hoc quæro si à fonte Jesu Chri- Pag. 100.
sto terrena tantùm sitientes A catholici & injusti proprio de-
merito exclusi sunt, ubi tu cum calumnijs & decumanis
mendacijs tuis sis mansurus? Foris: ubi sunt canes, &
formidolosi, & increduli, & execrabiles, & homicidæ, Apoc. 22:
& scortatores, & venefici, & idololatræ, & omnes menda- 15. & 21: 8.
ces, quibus portio sua assignata est in stagno ubi ardet

ignis & sulphur: non quidem *demerito* sed *merito* tuo proprio. *Demeritum* enim Latinis non est usitatum: *demerere* verò & *demereri* non in malam sed in bonam partem sumuntur: illud enim *lucrari*, utrumq; verò *benè* vel *valdè mereri*, *suo sibi merito devincere*, *conciliare*, *placare* & *benevolum facere* significat. Nam sic Ovidius:

Conf. ad
Liviam.

————— *qua non ego numina cultu,*

Quos ego non potui demereri deos?

Pag. 102.
& 103.

Pag. 131.

Pag. 122.
& 123.

Nec Livius *demereri beneficio civitatem* sine ratione dixit: Nam præpositionis *de* hæc est natura in compositione, ut augeat efficaciorè què actum demonstrat. Indoctè quoq; locutus est vir in sublimiore doctrina eminentis, cum dixit, *non minùs ad valorem Baptismi quàm ad valorem Eucharistie Ministrum validè ordinatum esse necessarium*; eos, qui à Ministris baptizati sunt non esse validè baptizatos; item *Baptismum extra Ecclesiam collatum esse validum*. Nam *valor* si Latinum est, idem est quod *pretium*, non autem *dignitas*, *vis*, *virtus* vel *efficacitas*; & *validè* idem quod *vehementer*, non idem quod *legitimè*; *validus* idem quod *robustus*, *valens*, *firmus*, *potens*, non idem quod *legitimus* sive *ratus*. Nullius ergò valoris sunt hæc *Schueleri* elegantie. Eidem inter alia in Disputatione Bernensi hoc quoq; valdè displicuit, quòd *Bernates Provinciam Eriburgensem bonis verbis amandarent, ejusdemq; protestationem ulterius audire noluerunt*: ego verò rectè & prudenter pios Majores nostros fecisse arbitror, quòd ferre noluerunt, ut homo nimis imperiosus Dictatoris partes in illa Disputatione ipse sibi arrogaret: intellexerunt enim viri prudentissimi, protestationem illam non alio fine factam, quàm ut laudatissimum illud & summè necessarium Reformationis opus inani hoc prætextu impedire-

pediretur. Nam quid ab Oecumenico aliquo concilio, & Superioribus Ecclesiasticis, ad quos Provincialis provocabat, tùm temporis sperari potuerit, patet ex eadem Disputatione, in qua dicti Superiores, etiam rogati, noluerunt comparere, quamvis illi interesse & potuissent, & ex officio, ceu episcopi & pastores Ecclesiæ, debuissent. Non ergò illud tibi, *Schuelere*, displicere debet, quòd ipsum *bonis verbis dimiserunt*. Non enim *amandarunt*: *amandari* enim dicuntur, qui aliò relegationis ac supplicij causâ *mandantur*. Nobis verò meritò displicent phrasæ illæ barbaræ, *amandare aliquem bonis verbis*; *amandare lectorem pro remittere*: displicet etiam inepta hæc duorum verborum tanquam affinium conjunctio, quâ dicis: *continetur aut deducitur ex hac regula duo concurrere debere conjunctim, quo doctrina aliqua sit fidei catholica*. Verba enim illa *contineor* & *deducor* non habent potestatem, vim & notionem similem aut cognatam, nec ullâ significati affinitate cohærent. *Custodire aliquid post se* apud Latinos non invenitur: rectiùs diceretur *apud se* vel *secum aliquid custodire*: nam præpositio *POST*, *ordinem* sive loci, sive temporis sive alicujus alterius rei; *CVM*, *societatem* & *conjunctionem*; *APVD* loci, vel personæ, vel utriusq; *propinquitatem* significat. Quis unquam *valet* impersonaliter positum legit pro *licet*, nisi apud *Schuelerum*? cui hi Germanismi sunt in delicijs: *non valet sic argumentari, nec valet dicere*. Imò non licet ita loqui: *explicationes & probationes per periodos ex Germanico in Latinum proferam, pro transferam, vel vertam*. *M. Franciscum Kolbium* (ait) *exhortari omnes pro impetranda intelligentia S. Scripturæ*: ego verò Dominum Protonotarium exhortor *ad meliorem intelligentiam* Latinæ linguæ impetrandam. An eum

Pag. 182.
& 275.

Pag. 146.

Pag. 172.

Pag. 174.

Pag. 196.

Pag. 206.

- in Latina lingua satis versatum esse censebo, dùm sic loquitur: *quos vos pro Christiana Ecclesia censetis?* Imò in Latina lingua *tyronem & novitium* esse censeo. Et
- Pag. 208. quid protulisse dicam *Schuelerum*, si *doctrinam scholasticam & opiniones Theologorum cum suis deducendis protulerit?* Nihil nisi absurda Scholasticorum commenta, *cum* vanissimis inde deductis *conclusionibus*, inculto & horrido dicendi genere prolata: quale hoc est, *omnino indignus, immeritus & incapax sum venia*; propter quod tu plagas meritus es, *Schuelere*, nec dignus es veniâ. Nam primò *immeritus & incapax* cognata Adjectiva non sunt, & proindè malè conjunguntur: deindè *incapax* apud probatos Authores non reperies. *Familiare est* (inquis) *S. Scripturae ludere in significatis verborum*: & paulò post; *sic Christus lusit in aqua*: item; *sic lusit Apostolus in voce peccatum*. Non ineptus modò, sed vel maximè impius est hic loquendi modus, & parùm abest à blasphemiâ: quasi nimirum Sacra Scriptura, Christus & Paulus, cùm verbum à nativa significatione in aliam immutant, ludant fallacijs, more Sophistarum, qui *in terminis ludere* dicuntur quando *terminorum significationes variant* jocandi, irridendi vel decipiendi gratiâ. Quis igitur *omnia miscet* (nam *omnia susq; deq; miscere* ineptissimus est barbarismus) nisi ipse *Schuelerus*? Qui in singulis ferè paginis vera falsis, & Latina Barbaris, ita miscuit, ut ad verum verborum sensum assequendum vel Oedipode conjectore sit opus.
- Pag. 224. Exemplo sint hæc ipsius verba: *Quare realis presentia ita expressa, id est, Sacramentaliter, sub speciebus, est de fide, quippe proposita ab universalis concilio, sed nihil aliud est de fide, nec aliter, de realitate istius presentia, quia nihil aliud propositum à concilio.* Cujus Sphingis tam obscura sunt ænigmata,
- Pag. 250. quàm
- Pag. 294. quàm

quàm sunt hæc *Schueleri* verba? Hoc fortè dicere voluit (certum enim sensum ex barbara ejusmodi locutione quis eliceret?) *veram & realem præsentiam corporis & sanguinis Christi, intellectuam sacramentaliter, id est, sub speciebus panis & vini, utpotè ab universali concilio propositam, esse articulum fidei catholicâ credendum; & nihil aliud, nec aliter de veritate istius præsentia esse sentiendum aut loquendum, cum nihil aliud sit propositum à Concilio.* Ergò plurimum Reverendus D. Doctor Theologiæ, *secernit doctrinam fidei ab opinionibus scholasticis*: hanc ego distinctionem vehementer probo, & utrâq; manu amplector, tanquàm in Verbo Dei fundatam. Hæc enim de articulis fidei ita loquitur, ut alios dicat ad salutem esse absolutè necessarios, ita ut absq; cognitione, fide & obedientia eorum, salus obtineri non possit; alios non item, ita ut citra salutis dispendium ignorari vel etiam negari possint. Illos fundamentales, hos non fundamentales Theologi usitatè vocant. Duo tamen sunt in quibus vir in omni sublimiore doctrina eminentissimus graviter impingit: primum est, quod statuit *veram, realem ac substantialem corporis & sanguinis Christi præsentiam, in sanctissimæ Eucharistia Sacramento, sub speciebus panis & vini, esse articulum fidei catholicæ, quem quicumq; vult salvus fieri credere teneatur.* Hunc enim in Symbolo Apostolico, quod summam continet articulorum Catholicæ omnium Christianorum fidei, vob reliquis doctrinæ Christianæ capitibus non reperio. Alterum est, quòd existimat illud *omne, & solum esse fidei catholicæ credendum, quod est revelatum à Deo, & propositum ab Ecclesia vera (qualem in Notis Ecclesiæ descripsit) qua ob assistentiam Spiritus Sancti ei certò promissam, falli & errare nequeat.* An igitur quod revelatum

Pag. II. 12.
13.

Pag. 68.

tum est à Deo non est fide catholicâ credendum, nisi etiam propositum sit ab Ecclesia? Sic ergò Deo non credendum, nisi jubeat vera Ecclesia. O blasphemiam detestandam! Sed quænam est vera illa Ecclesia? Num Catholica, sive cœtus ille, qui ex universo genere humano ad vitam æternam electus, ac per Spiritum S. & verbum efficaciter vocatus, in vera fide consentit? Neutiquam. Quænam ergò? *Romana Catholica, eaq; sola.* Atqui Ecclesiam Romanam, eamq; solam, esse catholicam, contradictionem implicat apertissimam? Romana enim Ecclesia particularis est, catholica universalis: quòd si nihilominus Ecclesiam Romanam catholicam rectè vocari contendat, nescio cur non eodem, si non potiori, jure Catholica vocanda sit Ecclesia Græca, Gallica, Germanica, Belgica & Anglicana: quòd tamen ipse non concedet. Hæc (inquit) Ecclesia, Romana scilicet, falli & errare nequit. Quam ob causam? Ob assistentiam Spiritus Sancti ei certò promissam. Ubi autem facta est illa promissio? *Is testimonijs Scriptura, quibus probari solet, Ecclesiam esse columnam, & firmamentum veritatis.* Sed quænam Ecclesia hîc intelligitur, Collectivanè an Repræsentativa? Repræsentativa, sive *Concilium Generale à summo Pontifice convocatum & approbatum.* Illa enim & similia debent maximè competere Concilio universali à summo Pontifice approbato. Cur potius Concilio quàm Ecclesiæ collectivæ? *Quia illud perfectè repræsentat Ecclesiam universalem, neq; ulla potest cogitari fidelium congregatio, quæ majoris sit authoritatis ad aliquid statuendum, itemq; ad obligandum singulos fideles, ut credant, vel observent, quòd decretum est.* Atqui Concilia generalia errori in fide sunt obnoxia. Non sunt, si à summo Pontifice appro-

ben-

bentur & confirmentur. Hic te teneo, Sophista. Nam si Concilia generalia in fide errare possunt: ergo cum Ecclesia dicitur esse columna & stabilimentum veritatis, non ad infallibilitatis privilegium id trahendum est: sed ad officium Ecclesie & Pastorum spectat, quod in custodienda, discernenda, promulganda & interpretanda veritate Scripturarum, ceu norma omnis veritatis infallibili; non autem in conferenda illi divinâ & canonicâ authoritate positum est. Si errare non possunt: quid opus est ut à Summo Pontifice approbentur? Errare possunt (inquis) si non approbentur; non possunt si approbentur: quia Pontifex convocatione & approbatione sua illis authoritatem confert infallibilem, ut in decretis & canonibus errare non possint. Ergo illam infallibilitatē Concilia non habent ab assistentia Spiritus Sancti, sed ab approbatione Pontificis; vel saltem non sunt specialis illius directionis & assistentiæ Spiritus Sancti, & proindē infallibilitatis certæ, antequam accedat approbatio summi Pontificis, quâ ille quid fieri velit per literas atq; mandata Concilij nunciat, atq; ita Spiritum S. mittit manticæ inclusum; ut in Concilio Tridentino, cujus canonem hic citat D. Protonotarius Apostolicus, contigisse, ridiculo dici solet proverbio. Hinc clarum est atq; perspicuum illustre illud Ecclesie nomen, de quo tantoperè gloriatur, in solius Pontificis Romani nomen & personam tandem resolvi, & in illo terminari. Quid autem hoc aliud est quàm Pontificem Romanum in sua causa judicem facere, illi contra jus & fas verbum Dei, fidem ac conscientias hominum subijcere? Attende paulisper, tu homo sapiens & considerate, cogitationemq; sobrij hominis ad punctum tem-

L

poris

poris suscipe: si in Scripturæ interpretatione errare non potest Pontifex Romanus, cur multi Pontifices Romani, ipso jure canonico & ipsorum historijs fatentibus, fuerunt hæretici? Cur multi Pontifices contra decreta ediderunt, atq; alij aliorum Institutiones abrogarunt? Cur multi Pontifices fuerunt homines impij, prophani, scelerati, & magicis artibus dediti? Cur multi inter Pontifices fuerunt Sacræ Scripturæ planè imperiti, & eam in decretis suis valdè absurdè, & contra directam S. Scripturæ mentem interpretati sunt? Atq; hoc adeò est evidens, ut nonnulli vestrorum Doctorum propterea coacti fuerint statuere, Pontificem in argumentis & præmissis errare posse, sed in conclusionibus, licet ex falsis præmissis, semper tamen vera decreta colligere. Verùm satis de hisce velut in transitu: nunc ad expurgandû Augiæ stabulum redeo. Ne pagina aliqua vacua relinqueretur solœcismo aut barbarismo,

Pag. 300.

itâ porrò loquitur Schuelerus in altera folij facie: *nisi totum correspondeat singulis indivisibilibus spatij: quasi verò respondendi verbo non eadem inesset vis significandi: aut quid desiderares in ejusmodi locutione, totum singulis spatij punctis respondet?* Sed nescio quem mihi horrorem

Pag. 304.

incutiat horrida hæc phrasis Schueleriana: Imaginatio nescio, quem horrorem facescit in his concipiendis. Sed fit Schuelerus Grammaticæ ignarus, fit barbarus, fit linguæ Latinæ imperitus, attamen est orator, qui varios lectori affectus dicendo movere, ejusq; voluntates quò vult, impellere novit: nam qui sermonis asperitate horrorem modò incutiebat, nunc ejusdem novitate & insolentiâ risum movet. *Casum enim illum, si sacerdos evomat Eucharistiam speciebus integris apparentibus vocat. Me-*

taphy-

ta *ph* *ys* *i* *c* *u* *m*, & ebriosos sacerdotes *naturaliter jejunos*. Sed Pag. 305.
 utrumq; nimis jejunè. Nam si casus *extraordinarius* &
quirarissimè accidit dici potest *metaphysicus*, quidni casus
 qui *ordinariè vel sæpè accidit*, diceretur *physicus*? Sacerdo-
 tes, si vel maximè essent sobrij & jejunijs vacarent, malè
 tamen *naturà* sive *naturaliter sobrij* aut *jejuni* à te appella-
 rentur, nisi pari modo concedere velis, ut juxta Germa-
 nicum nominis tui anagrammatismum, *cum addito osten-* Pag. 322.
dente, hoc est, *digito in te intento* sive *determinatè* dicamus
Jacobum Schuelerum esse sacerdotem *naturaliter ebrium*.
Confectio (ais) *in rigore conjunctionem* significat plurium *in* Pag. 323.
unum compositum: imò *in rigore* pro *propriè* vel *vi vocis*
 sive *compositionis* malè dicitur: *rigor* enim Latinis signi-
 ficat *frigus, duritiem, & per translationem severitatem &*
austeritatem. Nec est idem *figere* quod *mandendo conte-* Pag. 334.
rere vel *comminuere*: hinc *cibus dentibus figi* Latinis non
 dicitur, sed *dentibus mandi, extenuari & moli*. Et quid
 quæso faciunt Authores vestri cùm *questiones scholasticas* Pag. 345.
tractant, dum querunt, per quam actionem fiat corpus & san-
guis Christi presens in Eucharistia, an illa actio sit adductio,
productio vel quid aliud? An desitio panis sit annihilatio nec
ne, &c. *Speculativè* (inquis) *inter se in scholis digladiantur*.
 Sed quod tu hinc *barbarè speculativè digladiari* vocas,
 illud ipsum divus apostolus Paulus expressis verbis in
 falsis Doctoribus damnat: Si quis (ait) *diversam docet* 1. Tim. 6:
doctrinam, neq; accedit sanis sermonibus Domini nostri 3. 4, 5, 20, 21.
Jesu Christi, & ei quæ secundum pietatem est doctrinæ,
is inflatus est, nihil sciens, sed insaniens circa questiones ac
pugnans de verbis: ex quibus nascitur invidia, lis, maledi-
centiæ, suspiciones malæ, perversæ exercitationes hominum
mente corruptorum, & qui privati sunt veritate, & quæstui
 L 2 habent

- habent pietatem. Abscede ab eis qui hujusmodi sunt, & averfare profanos illos de rebus inanibus clamores, & oppositiones falsò nominata notitia: quam nonnulli præ se ferentes, circa fidem aberrarunt à scopo. Item, Profanos autem illos de rebus inanibus clamores cohibe: ad majorem enim procedunt impietatem, & sermo eorum depascet ut gangræna: & paulò post: stultas autem & ineruditas illas questiones averfare, sciens eas gignere pugnas. Estne hæc Latina phrasis, *Deus contestatus est fidem miraculo, pro confirmavit?* Nequaquam. Est enim *contestari* idem quod *obtestari*, *judicium committere* & *constituere*, ut deos hominesq; *contestari*: sed prætereà Jurisperitorum quoq; vocabulum est, quibus *litem contestari* dicuntur, qui *testantur* & *fidem dant se disceptare* & *stare velle judicis sententia*. *Condescendere petitioni* non reperies, sed potius *concedere petitioni*, quomodo Cicero dixit, *senatus concessit postulationi tuæ*. Quis etiam negabit Germanismum esse, si quis pro his Diverforum notis, *non hoc, sed illud*, ponat *non hoc, sed benè illud?* Ergò malè Latina est hæc Schueleri locutio; *Non in cruce sacrificavit Christus secundum ordinem Melchisedech, sed benè in Cæna*. Pro meliori distinctione non licere dicere, pro *melioris distinctionis gratiâ*, jam supra in simili phrasi admonui. Etiam hæc phrasis inaudita est Latinis auribus *sepultura tradere aliquem*, pro *sepelire, inhumare, corpus terra reddere, humo mandare*. Coram magno populi affluxu & ejusdem adificatione est locutio asinina non Latina: tum quia *affluxus populi* pro *hominum frequentia* non legitur, tum etiam quia ineptissima est hæc duorum nominum ceu affinium conjunctio *coram populi affluxu & ejusdem adificatione*, quippè quæ nullam significationis cognationem habent. Et quamvis *moror* aliquandò idem fit.

2. Tim. 2.
v. 16, 23.

Pag. 350.

Cic.
Ver. 6.

Pag. 372.
Pro Mur.

Pag. 378.

Pag. 391.

Pag. 395.

Pag. 396.

sit quod *cunctor*, non tamen rectè dixit *Schuelerus*, *nihil*
cunctor pro *nihil moror*, vel *nihil curo*. Quis unquam dixit Pag. 399.
libros ante suppressos in cognitionem venisse: Germanismus
 enim est *in cognitionem venire* pro *innotescere* seu *notum*
fieri & inclarescere. Quis apud ullum authorum clas-
 sicorum legit *denuò ad manum reducere*? Imò tu a sine *auri-* Pag. 551.
bus tuis in scholam, ne plagas quas commeruisti effugere
 possis, *es reducendus*. En Latinam elegantemq; phrasin *re-*
ditus citra cujusquam oppositionem possidere, pro *nemine prohi-* Pag. 552.
bente seu *nemine refragante*. En ænigma acutissimū & sub-
 tilissimum, *Tridentinum ab ijs omnibus abstrahit & silet!* Quis
 abstrahit? *Tridentinum subaudi Concilium*. Unde? Pag. 592.
placitis problematicis Theologorum. Cur? *Quia varij variè*
sentiunt & nihil eorum in quibus dissentiunt Doctores, est de
fide tenendum. Quid abstrahit? *Sententiam saniozem, cer-*
tam maximeq; doctrine sue consentaneam: Quid ergò facit,
 dum sic abstrahit? *Silet*, hoc est, *nihil de illis sigillatim de-*
finiit. Idem ergò *Scheulero* significant *abstrahere & silere*,
nihilq; speciatim determinare. O præclarum Concilium!
 Concedo non potuisse errare Concilium illud: quoniam
 extorsit *Schuelerus* ut faterer, Concilium quod nihil de-
 finit & concludit ne errare quidem posse. O utinam
 & ipse siluisset, aut à mala loquendi consuetudine abstra-
 hi potuisset: sic enim tam ineptà verborum *Stetleri* no-
 stri translatione se non omnibus ridendum propinasset:
Bernensium (inquit) *proavi inhibuerunt, ne quisquam subdi-* Pag. 616.
torum imagines vilipenderet, dehonoreret, frangeret, vel alio
modo contemneret; Verùm omnia hæc, ut ab olim in veteri
statu ac consistencia relinqueretur, ita, ut si quispiam contra
ageret, loqueretur & negotiaretur, secundum mensuram delicti
mulctandus veniret in fama, corpore & fortunis. Quinq;

Barbarissimi notabiles hîc occurrunt. Duo primi in *dehonorandi & consilientia* voce commissi, discussi sunt suo loco: Audite nunc etiam reliquos: *omnia dixit præcepisse Bernenses ut ab olim relinquerentur, pro, ut omnia à majoribus ab antiquis temporibus accepta retinerentur immutata.* Dixit etiam sancitum fuisse ab iisdem, ut in fama, corpore & fortunis multaretur, qui contrà ageret, loqueretur & *negotia* retur, ridiculo Germanismo, pro *moliretur* aut *machinaretur* quippiam: nam *negotari* est *mercatura operam dare.* Deniq; dixit delinquentes fuisse multandos *secundùm mensuram delicti*: Latine, diceretur *pro ratione delicti*, vel *pœnâ delicto pari.* Et paulò post eadem paginâ crassus legitur barbarissimus qui huc pertinet: *Apostate* (ait) *constitutiones tam aquas & sanctas exterminarunt & ad internecionem protriverunt*: rectius diceretur absq; additamento *protriverunt & conculcarunt*: Nam *constitutiones ad internecionem proterere* nemo dixit: nec est quòd ad Rhetoricam hîc provocet vir in omni meliore literatura versatissimus, quia illa non omnes sine discrimine tropos, sed tantùm significantes, gratos & è propinquo sumptos approbat. Num has locutiones è numero barbarismorum eximam? *pretium illius non potest ad equam aestimationem propriè perducì*: item *ejus pretium vix adequatè sciri potest, tamen aestimatus circiter aureis 500.* Latini enim sic potiùs loquerentur, *equum illius pretium non potest aestimari; quanti sit pretij vix potest perfectè & absolutè sciri*: item *aestimatus aureis quingentis vel circiter.* Gemini iterum erroris, nimirùm tam solœcismi quàm barbarismi, reum perago Schuelerum dicentem: *Synodus Trullana jubet, clericos saltem vicis sua tempore, cum sacris ministrant ab uxoribus ante matrimonium cõtractis, abstinere.* Quis unquam

Ovid. 2.
Trist.

Pag. 620.

Pag. 621.

Pag. 639.

unquam uxorem duxit ante matrimonium? Nemo nisi fortè Clerici concubini, quibus quas habent concubinas, *in matrimonium ducere* non licet: sed aliud ipsum dicere voluisse suspicor, videlicet Clericis ab uxoribus *antè in matrimonium contractis* vicis suæ tempore abstinendum esse. Ohe! num Latinè dicitur *uxorem contrahere, ut matrimonium contrahere, uxorem ducere?* Non opinor. Iterum *calamitates intercurrentes pro incidentes* posuit Schuelerus, quod non invenitur. *Sequimur*, inquit alibi, *pro posse Apostolos, qui perpetuam continentiam servarunt.* Mentiris pessime nequam, & injuriam facis ipsis apostolis longè atrocissimam. Nullas illi concubinas, sed proprias habuere uxores. Utinã verò tu, asine, in lingua Latina Grammaticam & probatos authores, in vitæ verò integritate, veracitate & continentia apostolos sequerere, *Cælibatum*, quem tu perperam *perpetuam* appellas *continentiam* nemo à te exigeret: aut derogabisne tu, homo impure, Patriarchæ Josepho & Apostolo Petro castitatis & continentiae etiam in ipso conjugio laudem? Docti *causâ pro gratiâ, ergò vel propter* Genitivo semper postponunt, nunquam præponunt more Schueleri, qui *causâ Emancipationis* inverso ordine dixit *pro emancipationis causâ*: sic *honoris mei causâ voluptatum adipiscendarum causâ, salutis causâ* Cicero dixit. Hanc etiam phrasin non agnosco *solicitare aliquem pro favore, consilio & auxilio*: pro qua ego hanc substituendam arbitror, *solicitare vel sollicitè petere ab aliquo favorem, consilium & auxilium.* In acceptis habere non est boni consulere. Rursum ergo & plusquàm *asininam simplicitatē tuam*, Schuelere, boni consulere nec volumus nec possumus. Estne hæc loquendi formula Latinis usitata, sed *calculū ducamus super* Arithme-

Pag. 659.

Pag. 665.

Pag. 667.

Pag. 676.

Pag. 682.

Arithmetica votifragorum, ut tandem eis frænum injiciamus, qui transitam à sacerdotio nullum peccatum censent? Imò ad calculos revocemus numerum solœcismorum & barbarismorum foedifragi Schueleri, ut tandem frenum ori illius injiciamus, qui hominem nequam, Reverendum Dominum; imperitum asinum, S. S. Theologiæ Doctorem; impium apostatam, Protonotarium Apostolicum, rudem & simplicem idiotam, virum in omni meliore literatura versatissimum, atq; in sublimiore doctrinâ eminentissimum vocare, nullum peccatum censet. Calculis enim probè subductis illum solœcismos (solœcismum autem, cum Adamo Theodoro Sibero in Epistolica institutione, & cum Christiano Becmanno de Originibus Latinæ linguæ, viris literatissimis, voco omnem errorem qui in Grammaticam peccat: quamvis non sim nescius alijs solœcismū esse errorem qui in integram sententiæ constructionem impingit) ducentos & quinquaginta, vel circiter, nec pauciores barbarismos in opere suo foedissimo, commisisse deprehendemus.

Nunc altero quoq; capite pertractato *Auditores prestantissimi*, officio meo perfunctus alicui possem videri: sic enim ipse existimavi ab initio. Verùm dum opus jam absolutum reviso tantum obiter, multum adhuc excrementi in reconditis quibusdam stabuli hujus inquinatissimi angulis remansisse video. Quapropter ut & vestræ exspectationi & meis promissis satisfaciam, quicquid est reliqui, illud quoquè expurgabo sedulo. Nihil in toto *Schueleri* opere observare potui quod majorem pietatis speciem habeat, quàm verba illa quæ ex *Isidoro Pelusiota* citavit. *Omnis, inquit, qui propter peccata pectus percutit Deum in tympana & choro laudare dicitur.*

tur. Veruntamen sive Grammaticè sive Theologicè
 examinemus verba illa omnis penitus erroris immunia
 non sunt. Nam primò non *tympanam* sed *tympanum* La-
 tini vocant instrumentum illud, quod ex una parte pla-
 num, membranâ clausum & intus vacuum, baculo pulsari
 solet. Non admitto excusationem illam, *Schuelere*, quâ
 Pelusiotæ non tuum hunc solœcismum esse prætendis.
 Nam solœcismos & barbarismos in citandis aliorum ver-
 bis committere tibi esse perquam familiare, suprâ in Pa-
 tris Basilij Capucini, Doctissimi Domini Johannis Wirzij,
 Spectatissimi Domini Michaëlis Stettleri, imò ipsius
 Sanctissimi Apostoli Pauli exemplo perspicuum feci.
 Num ergò injuriosus sum in te, qui idem hîc abs te quod
 alibi factitatum esse suspicor. Retorque modò oculum
 in verba quæ proximè præcedunt, & verum me dicere
 vel invitus fatebere: Verba enim Evangelistæ Lucæ, ὁ
 θεὸς ἰλασθῆναι μοι τὰς ἀμαρτίας, sic interpretatus es: *Deus*
propitius este mihi peccatori. Audin' Domine Doctor?
 Non est in Græco ἰλασθῆναι sed, ἰλασθῆναι: Sed quid nunc te,
 asine, literas Græcas doceam, qui ne Latinas quidem no-
 sti? Nam procul dubio ex Latina versione verba Evan-
 gelistæ huc adscribere voluisti, & malè legendo *este* pro
esto posuisti. Quòd si vel maximè Isidorus Pelusiota hunc
 comississet solœcismum, num propterea te decuit illū imi-
 tando tuum facere? Si versione vulgatam Latinâ Biblio-
 rum malè citavit Pelusiota, & pro *tympano* legit *tympana*,
 corrigere tu illū debuisti, si modò potuisti: potuisti autē,
 si vir es in omni meliore literatura versitatissim⁹, & in sub-
 limiore doctrina eminentissimus. Quicquid proinde huic
 tuæ sive negligentiae sive ignorantie prætexas, culpâ tamē
 non vacas. Pro *tympanis* igitur tu non *audies tunsiones* &

Pag. 72.
424.Pag. 616.
399.

Luc. 18: 13.

Psal. 150: 1.

percussiones pectorum, sed pro solœcismis clunium tuarum
 turpissimarum *contusiones & percussiones* senties, ut meritus
 es, validissimas. Sed ut dixi, speciem tantum habent
 verba illa pietatis, veram illius vim in se non continent.
 Quid enim intelligis, Clarissime Domine Doctor, per
tursiones & percussiones pectorum? Num veram illam & in-
 ternam cordis & spiritus contritionem, qualis fuit in Da-
 vide resipiscente, cujus externa illa pectoris percussio
 tantum est signum? Minimè: sed talem quæ non con-
 sistit cum fide remissionis peccatorum per sanguinem
 Christi, sed in satisfactione propria pro peccatis, in super-
 stitione & humilitate hypocritica, & in eo quod corpori
 non parcant, qualem S. Scriptura damnavit in falsis apo-
 stolis, Judæis & prophetis Bahalis. *O simplicem Latinita-
 tem, quâ patrem Basilium omnium abominabilium peccatorum
 extremè detestabilem vocat Schuelerus! Abominanda est hæc
 phrasis, ipse verò Schuelerus afinus omnium ineptissimus. Si
 Infinitivus regit ante se Accusativum, quæro annon fit
 solœcismus, si quis ita loquatur: Undè apostasia hæc collig-
 itur esse definitio. Casum, inquiet Schuelerus, qui Infiniti-
 vum esse vel fuisse sequitur, debere convenire cum casu
 præcedente. Sic est, si casus præcedens nõ ab ipso Infiniti-
 vo, sed à verbo finito regatur, quod hîc non fit, quia verbû
 colligitur impersonaliter positum Nominativum non ad-
 mittit: sin verò verbû colligitur ceu personale præcedat hîc
 Nominativus, superfluus est Infinitivus esse. Dicendû ergò
 fuisset: undè colligitur hæc esse Apostasia definitio, vel undè
 hæc Apostasia definitio colligitur. Indecorum etiam est labi in
 errorem imperitorum qui quàm ponunt pro priusquàm,
 ut Schuelerus, qui sic loquitur: Nec studiorum horum quàm
 finem vite fecerunt, pro nec prius studiorum horum quàm fi-
 nem.*

Pag. 51. 19.

Coloff. 2:
23.

Esa. 58. 13.

1. Reg. 18:
28.

Pag. 72.

Pag. 75.

Pag. 98.

nem vita fecerunt. Confenuit *Schuelerus* in studio Latinæ linguæ, sed tamen priùs vitæ, quàm solœcismorum & barbarismorum finem faciet, qui conjunctionibus causalibus *quandoquidem, quia* nullâ præcedente vel sequente sententiâ, cujus ratio reddi intelligatur, ineptissimè est abusus; qui etiam particulam negandi malè omisit in hâc sententiâ: *Professor Lûthardus doctrinam Lutheri & Lutheranorum se, nisi extremis digitis, attingere velle edicit, pro non nisi extremis digitis.* Ubi legisti, *Schuelere, præteritis* absolutè sine addito Substantivo positum, pro *præteritis temporibus?* Num in epistolis obscurorum virorum? Credo profectò. Si alius foret qui sic loqueretur: *quam hic in majorem ipsorum confusionem depingere curavi,* pro *depingi,* quanto impetu in ipsum inveherer! quàm severè ipsum castigarem! sed parcendum est Reverentiæ & Dignitati tuæ: turpe enim esset Protonotarium Apostolicum ad scabellum provolutum denudato podice pueris inspectantibus ferulâ castigari. Dùm Controversias tractat Theologicas *Jacobus Schuelerus,* videamus an (quod infra Theologiam est) Latinè loquatur. *Magister* (inquit) *Franciscus Kolb ex canonico Pradicans factus Ecclesie Bernensis &c.* eâdem elegantia dicere possemus, *Jacobum Schuelerum ex stupido & ignorante asino sacrificantem factum esse Ecclesie Friburgensis.* Licet quoq; *Schuelerus* actus pœnales principaliter ad finem placandi Deum & satis faciendi pro reatu pœnae temporalis pœnitentibus impositos dicat, tamen qui purè loqui amant, dicerent actus pœnales impositos placandi Dei causâ, vel ad placandum Deum & satisfaciendum, tibi verò, *Schuelere,* virgarum pœnam ad placandum *Priescianum* esse imponendam. Nam quod tu *Lûthardo* falsò affingis & ineptissimè enuntias, nempè in brevissima

Pag. 1. & 19.

Pag. 147.

Pag. 195.

Pag. 196.

Pag. 280.

- Pag. 282. *ejus assertione vix tot verba numerari, qua non singularem contineant fallaciam, illud inquam, in te aptè quadrare assero: vix enim tot verba in Hercule tuo quot solœcismi & barbarismi & contra Orthographiam errores numerantur. En duo lepidi occurrunt in vocum illarum Galilei & Matthei scriptione: Græcorū enim αὐτὸς non e sed e Latinorum respondet: ergò si Græcis Γαλιλαῖος & Ματθαῖος scribitur, Latinis Galilaus & Mattheus scribendum erit. Sed in quid non impingit Schuelerus, nam cū modo in Orthographiam peccarit, nunc peccat in Syntaxin, inquit: quòd cū non possit concedi, oportet, quòd sit etiam in indivisibilibus; pro oportet ut sit. (Nomina enim & verba necessitatis, utilitatis & convenientiæ sequitur ut) vel per Infinitivum oportet esse. Alibi verò ponit copulativam ET pro causali UT: apud alios (inquit) Evangelistas solum extat institutio & quoties sacramentum sumitur, id fiat in memoriam Dominica passionis, pro UT quoties sacramentum sumitur, id fiat &c. Sæpè etiam verbis Activis nullos apponit Accusativos, ex quibus cognosci queat in quam personam aut rem actio verbo expressa transeat: idem (ait) dicendum & fide humana credendum, cū non implicet, addere debuisset contradictionem: & paulò post; dum S. Frontonius apud Petragoricas celebraret, subaudi Eucharistiam vel Missam. In eodem loco, ubi de absurdissimo πολυτομίας Pontificiæ monstro loquitur, replicatum verè Frontonium ita tamen ut in uno solum loco posset ad operationes humanas attendere, monstroso barbarismo asserit: Quid causæ est, asine, si Frontonius apud Petragoricas juxta altare dormiens, Terrasconæ quoq; eodem tempore potuit produci, cur in duplici loco constitutus in uno ad operationes humanas magis potuerit attendere, quàm*
- in alte-

in altero? Somniantium deliramentis accensendæ sunt hæc nugæ, quæ dum recensentur eo ipso quoq; refutantur. Impar & inconueniens etiam est hæc compositura partium orationis, *non habet vim instar Sacramenti Pœnitentiæ, scilicet immediatè, non modò remittendi mortalia sed nec venialia, pro non modò non remittendi mortalia sed nec venialia.* Pag. 366.

Nec hæc locutio apud Latinos reperitur, *non pro omni tempore & loco obligat: nam pro redundat. Non ideò (inquis) contra institutionis præceptum delinquimus, quoniam non semper in Missis distribuamus Eucharistiam: Imò delinquis contra institutionis Christi præceptum, quoties pro Sacra cœna Missam celebras, quoniam Eucharistiam sub utraq; specie non distribuis: delinquis etiam contra Grammaticæ institutionis præcepta dum vel Coniunctivum modum pro Indicativo, vel quoniam pro quòd ponis: nam quoniam & quia pro quòd tùm demum rectè usurpantur, si alicujus sententia causa redditur, non item si effectus vel res gesta significatur. Nominibus, Verbis & Participijs ad explicandas eorum circumstantias adjunguntur non nomina Adjectiva, sed Adverbia: ut insigniter impudens..* Solœcismum ergò committis, *Schuelere, cùm Calvinum ais insignem esse mendacem, & mentiris ipse ceu homo insigniter mendax & impudens. Modus (ais) ille loquendi videri creaturas in Deo, velut speculo metaphoricus est; adeoq; metaphoricè solùm, & confuse significat. Si idem est Metaphoricè quod confuse, tunc Herculem tuum chaos metaphoricum, id est, confusum, te verò ipsum asinum metaphoricum, hoc est, confusum rectè appellamus. Solœcismo etiam non caret hæc constructio: anima quæ est immortalis à pœnis liberaretur per preces, esto corpus non resurgeret pro quamvis, vel etiam si corpus non resurgeret: nec etiam hæc; Cùm* Pag. 386.

- Pag. 466. *Apostolus expressè loquatur de capite Christo invisibili, &c.*
 Nam nihil sequitur particulam *cùm* quod ei respondeat.
- Pag. 590. Multò minùs ista: *Imò mensa etiam & propitiatorium ac tabernaculum adorata fuisse ab Israëlitis, testatur Damasce- nus.* *Infinitivus enim ante se non Nominativum sed Accusativum regit.* *Quis longè longiùs abest à fide catholicà?* Non Jacobus Crespei, sed ipse Schuelerus, qui à benè loquendi arte abest *longissimè*, *longiùs* tamen à fide catho- lica.
- Pag. 608. *Sanguinum fluores ex Imaginibus & Reliquiis Martyrum frequenter factas esse duplici dixit solœcismo & uno barbarissimo, pro quibus virgis tam diu castigandus esset, donec sanguis flueret è natibus.* Nam *sanguis* caret plu- rali numero: *fluor* pro *fluxione* Latinum non est: nec si esset, rectè cum Adjectivo fœminino construeretur, quia *Nomina in or Masculina sunt*, nec ullum in Fœmini- no genere præter *arbor* usitatum invenitur. Utinam tan- dem Schuelerus, toties à me monitus, reprehensus & vir- gis cæsus ab erroribus tam fœdis se *abduci sineret*; non enim Infinitivum activum *abducere* pro passivo, nec *quotq;* pro *quodvis* ineptè poneret. Damnavit Virgilius Turni infaniam & furorem, non laudavit, ut ipse putat, talia scribendo:

Æncid. 12.

*Obstupuit variâ confusus imagine rerum
 Turnus, & obtutu tacito stetit, astuat ingens
 Imo in corde pudor, mistoq; in sania luctu,
 Et furij agitatus amor, & conscia virtus.*

Cùm igitur non pio zelo ductus, sed *furijs agitatus*, ad pugnandum contra veritatem temerè profilueris, Schue- lere, non fœlicior quàm Turnum te vitæ exitus manebit; Nam stupore & pudore confusus, cum luctu & infania à

furijs,

furijs, quæ tantoperè te *exagitant*, brevi in Infernum detruderis. *Modernum* pro *recentiori* vel *hodierno* non semel posuit *Schuelerus*, quod tamen, quantum memoriâ repeto, in nullo probato authore legi, contra apud Doctissimum virum, Dominum Rodolphum Goclenium seniore in Solœcorum & Barbarorum sylvula notatum reperi. Non ergò *Philistæos* & *Bernenses modernos*, sed *Philistæos nostra ætatis*, & *Bernenses nostri temporis* vel ævi vocare debuerat. Barbaræ quinetiam sunt & minimè Latinæ hæ voces & phrasæ, *passio* pro *perturbatione* vel *affectione animi*; *irreformatus* pro *corruptus*, *depravatus*, *perversus*; *ars pictura* pro *arte pictoria*; *paucis mediantibus* verbis, pro *interiectis*; *seriatim* pro *longâ serie*; *supersemino* pro *semino*. Hi omnes barbarismi, *Schuelere*, quos ipse committis, quamvis in te acerrimè sint vindicandi, severiorem tamen animadversionem merentur illi, quos committis in aliorum verbis vel ineptè vertendis, vel malè citandis. Sic crassum *S. Hieronymo* barbarissimum affingis, dùm sic eum ad *Paulinum* scripsisse affirmas: *si sanctus Propheta tenebras ignorantia fatetur, quâ nos putas parvulos, & penè lactantes inscitia nocte circumdari? Lactantes enim dicuntur matres, quæ lac præbent; lactentes verò parvuli qui lac sugunt*: hoc quia nescivisti te inscitia nocte circumdatum, & *tenebrionem* esse rectè fateris, non tantùm juxta sensum tuum, quò tu ipse, licet *S. S. Theologiæ* te Doctorem jactites, *S. Scripturæ tamen intelligentiam nullam*, sed *Cimmerijs ignorantia tenebris mentem obductam* te habere, & proindè cœcum cœcorum ducem esse agnoscis; sed etiam ex *Calvini* & *Lüthardi*, aliorumq; rectè loquentium sensu, quibus *tenebrio* dicitur, non ille qui *humiliter & libenter ignorantiam & tenebras mentis agnoscit*; sed

Proloq. &
Pag. 616.

Proloq.
Pag. 18.

Pag. 21. 30.

Pag. 32. 58.

Pag. 97.

Pag. 98.

Pag. 97.

Pag. 98.

- sed *lucifugus*, qui quasi in tenebris delitescit, vel potius homo *mendax & dolosus*, qui *mendacys & astutys suis* more tuo, *quasdam quasi tenebras veritati offundit*. Sed satis plagarum accepisti pro his erratis, pergamus ad alia. Pro Latina, quantum intelligo, accipit *Schuelerus* hanc phrasin, *materiam prascindere*, cum sit barbara duas ob causas: primò quia *prascindo* non est verbum Latinum, ut ipsum simplex *scindo*: deindè quia etiam si analogicè tale compositum formare liceret, tamen idem fermè significaret quod *pracido*, *prafeco*: *materiam* ergò *prascindere* hoc sensu dicendus esset, non qui *materiam prebet & suggerit*, vel *dat occasionem*, sed qui *materiam alicui pracidit sive praripit*.
- Pag. 113. & 307. *Arti gladiatoria*, non *gladiotoria* assueti dicuntur pugiles exercitati. *Epigrammatographus* vocatur *epigrammatum scriptor*, non *epigrammatarius*. *Insultare alicui* pro *contumeliosius in aliquem dicere aliquid vel facere* dixit Suetonius, *insultare bonis pro impetum facere in bonos* dixit Salustius, *insultare in omnes, in miseras alicujus, in calamitate* dixit Cicero; *ad citationes verò insultare sine ullius boni authoris exemplo*, at non sine solœcismo solus dixit *Schuelerus*. *Inscitiam igitur suam & insaniam*, quia celare non potest, ipsius castigationem in ære *calatam* mox omnibus exhibebimus spectandam. An *ferrugine* aliquid ut *ferro consolidari* potest? Non barbarus tantum, sed ineptus etiam & ridiculus es, *Schuelere*, si hoc statuis: palàm verò impius & blasphemus, si *consolidatas verbi Dei rationes divini verbi* appellas *ferruginem*. Quis te docuit *pro reconciliatione litis* esse phrasin Latinam? Si enim ita esset, proculdubio aliquis Latinorum ita fuisset locutus: sic ergò potius loquendum, *litis dirimenda, componenda vel dyjudicanda causâ explicatius aliquid afferam*. Perindè subtiles
- Pag. 114. *Arti gladiatoria*, non *gladiotoria* assueti dicuntur pugiles exercitati.
- Pag. 126. *Epigrammatographus* vocatur *epigrammatum scriptor*, non *epigrammatarius*.
- Pag. 146. *Insultare alicui* pro *contumeliosius in aliquem dicere aliquid vel facere* dixit Suetonius, *insultare bonis pro impetum facere in bonos* dixit Salustius, *insultare in omnes, in miseras alicujus, in calamitate* dixit Cicero; *ad citationes verò insultare sine ullius boni authoris exemplo*, at non sine solœcismo solus dixit *Schuelerus*.
- Pag. 190. *Inscitiam igitur suam & insaniam*, quia celare non potest, ipsius castigationem in ære *calatam* mox omnibus exhibebimus spectandam.
- Pag. 191. An *ferrugine* aliquid ut *ferro consolidari* potest? Non barbarus tantum, sed ineptus etiam & ridiculus es, *Schuelere*, si hoc statuis: palàm verò impius & blasphemus, si *consolidatas verbi Dei rationes divini verbi* appellas *ferruginem*.
- Pag. 215. Quis te docuit *pro reconciliatione litis* esse phrasin Latinam? Si enim ita esset, proculdubio aliquis Latinorum ita fuisset locutus: sic ergò potius loquendum, *litis dirimenda, componenda vel dyjudicanda causâ explicatius aliquid afferam*.
- Pag. 248. Perindè subtiles

tiles inquis esse distinctiones Luthardianas, ac si per saccum fo-
rent cribrata coreaceum; sed nos spurium hoc Adjectivum
à γυναικός Latinis cribro succernemus, te interim ob hunc
& similes errores loris cædendum coriaceis, & tanquam
hominem fatuum & Grandiloquum tam crassâ mentis cacita-
te percussum, ut Reformatores nostros cacitate percussos
pro percussos tam iniqui; quam ineptè dixeris, scuticâ ad
sanguinem usq; percutiendum esse censemus. Quid
intelligis, Clarissime Domine Doctor, per meritorum no-
strorum causam, emanationem & virtutem? An virtutem
causandi seu vim merendi, quâ possint mereri vitam æter-
nam? Hanc Cicero efficacitatem & efficientiam, artifices
verò illi qui commodioris doctrinæ gratiâ novos termi-
nos ad analogiam aliorum factos in artibus & disciplinis
inducunt, causalitatem vocant. An ipsum causandi sive
merendi actum? Sed hunc non emanationem, sed ille effe-
ctionem, hi influxum, causationem & productionem appellant.
Emanatio enim illis vocatur non quælibet effectio, sed illa
quæ fit absq; conatu agentis & non resistente patiente,
ut illuminatio Solis. Quæ verò est virtus illa meritorum,
quam similitudine ab ipso divino Christi ore commendatâ, tam
compendiosè & perspicuè explicas? Vis producendi bona opera
quæ mereantur vitam æternam. Egregiè! Merita nostra
habent vim producendi bona opera quæ mereantur vi-
tam æternam. Quid aliud quæso dicis, quàm bona ope-
ra esse merita, quia sunt merita? Annon intelligis, asine,
hoc pacto te probare idem per idem? Non ergò Lüt-
hardus, sed tu eandem semper cum cuculo cantilenam repe-
ris. Hoc absurdo pressus Sophista aliud quærit effugium:
sicut palmes (inquit) à vite haurit vitam, & succum ad pro-
ducendas uvas, sic homines à Christo hauriunt vitam gratiæ &

N

spirituum

spiritum ad producendum bona opera: item, qui palmes nihil habet à se, sed omnem succum, efficientiam, & vim producendi uvas haurit à vite; ita homines non à se, suisq; naturæ viribus, non etiam exterius ab homine docente, vel suadente, sed ab interna Christi gratia hauriunt vim producendi bona opera. Synceram & Catholicam hanc ait esse doctrinam. Quis negat? At non est sincera & Catholica, sed falsa & hæretica appendix, quam utrobiq; subijcit, videlicet opera illa esse talia, qua mereantur vitam æternam, & illis inesse vim per illa merendi augmentum gratiæ & gloriæ.

Mag. 256. *Quamvis ergò nihil detrahatur de gloria Christi, si servi ejus per gratiam ejus, per spiritum ejus, per fidem & charitatem ab ipso inspiratam, bona opera faciant: tamen detrahitur de merito & gloria Christi, si asseratur opera illa ita verè esse justa, ut eis debeat à justo iudice (Deo) corona justitiæ.*

Luc. 18: 9, 10, 11, 12, 13, 14. *Nam quamvis Phariseus ille qui cum Publicano in templo orabat confessus sit, se per gratiam Dei bona opera fecisse, tamen quia pro operibus illis justum iudicem coronam justitiæ sibi debere credidit, de gloria Dei detraxit, & proinde à gratia fuit rejectus. Dices opera illius non fuisse verè justa, eumq; fuisse mentitum. Idem tibi cum possem regerere de operibus vestris, tamen ex*

Rom. 4: 2. *abundanti repono exemplum aliud, nimirum Abrahami, de quo disertè testatur apostolus Paulus, si operibus justis meruisset sui justificationem coram justo iudice Deo, habuisse, quod gloriatus fuisset apud Deum, adeoq; de gloria Dei aliquid fuisse detractum. Undè rectè concluditur, de gloria Dei detrahi, quotiescunq; opera hominum bona apud Deum meritoria esse statuuntur. Vult enim*

2. Cor. 1: 29, 30, 31. *Deus ut in ipso solo non in operibus nostris, gloriemur in ejus conspectu. Sed de his ως εν παροψη, quia Cate-*

chetica.

chetica sunt: nunc ab heterodoxo dogmate refutando
 ad spurias voces & phrasas corripendas redeo. *Nec* Pag. 275.
digna est, ait Schuelerus, hæc tertia infamium Apostatarum & 276.
Conclusio tam absurda & hæretica, ut pro refutatione tantum
laboris impendatur. Imò non digna est hæc infamis Schue-
leri calumnia tam malitiosa & locutio tam inepta, cui re-
futanda vel minimum laboris impendatur. Magnum Conci- Pag. 286.
lium ducentorum Bernensium Schuelerus vocat Sanedrim, vi- & 287.
tiosâ sanè scriptione, si vir esset in meliore literatura ver-
satissimus *συνοδίου, סנהדרין* *vel Sanhedrim scripsisset.*
 Cùm doctrinam Concilij Tridentini de Transubstantia-
 tione se faciliorem redditurum promittit, sic loquitur
Schuelerus: Itaq; hæc dicamus, facilitanda Novantibus seu Pag. 299.
Devij's doctrina fidei nostra. Non redditur facilior, sed dif-
ficilior doctrina fidei vestræ tam horrido & inculto ge-
nere loquendi. Melius ergò tibi loquendum est, Schue-
lere, ut non faciliorem modò sed veriorem quoq; reddas
doctrinam fidei vestra. Quod istud genus adverbij est
summarie? Cur non summam? Pag. 334.
Non enim summarie, sed summam aliquid attingere, breviter & summam ali-
quid describere dicunt Latini. O quàm longè & à vero &
ab usu abest, qui multitudinem verborum, rituum & similium, Pag. 357.
vocat panopliam verborum & rituum! Nam hæc vox
plenam sive perfectam armaturam significat, quæ significa-
tio hîc non quadrat. Vix etiam dici potest quàm obscure
Schuelerus loquatur, qui scribit Berchtoldum Hallerum irri-
sorie contendere panopliam illam quæ accessit ad simplicem
Christi institutionem, esse ipsos nervos, & substantiam Misse
Pontificia: incertum enim est an irrisorie contendere, ipsi
idem sit quod ridicule, an idem quod cum cavillo & dieterio
contendere. Quomodo etiam probabit coadjutor & core- Pag. 358.

- demptor esse voces legitimas non spurias? Potius ego dicerem sacrificulos qui *Christum in Missa de novo offerre satagunt*, velle unci *Redemptoris Christi in opere Redemptionis adjutores & socios esse*. Si pœnam poscam à te, *Schuelere*, quòd *circumstantias non convenientes* appellasti *indebitas*, debitam non *indebitam* mihi dabis. Hic enim
- Pag. 373. *reatus* te ad pœnam obligat, non ad præmium: ineptissimum quippe esset asserere *statum & conditionem reorum* judicem obligare ad præmium. Denuo nates porrigere furcifer: nondum enim fatis pœnarum passus es: nam quia rei
- Pag. 522. *pœnas patiendo satisfacere* legibus pro suis criminibus dicuntur, defunctorum, si quæ esset, *satisfactio*, non fuisset *satispassio* nuncupanda. Denuò, inquam, porrigere nates:
- Pag. 534. quamdiu enim tua cum Prisciano *durabit irreconciliatio*, tam diu *non fiet* ulla gratiæ *reconciliatio*. Inauditum etiam
- Pag. 569. compositum est *inoperari*, nec scio quid significet sive vi compositionis, sive ex usu. Nam vi compositionis idem esse potest, quod *intrò, intrà* vel *intùs operor, contra operor, valde operor, non operor*: quia præpositio *in* cum ingreditur compositionem omnes illas significationes admittit. Ex usu verò quid significet quæ scire possum, cum nemo illo usus sit composito, præter unicum *Schuelerum*, in Catologo obscurorum virorum omnium infimum &
- Pag. 606. obscurissimum. Quemadmodum ergò ille *omnes fideles hortatur ut adorent Christi crucem, monumentum, præsepe, Bethleem & sancta ejus cætera habitationes, ut incessanter aspicientes hæc, commoneantur & non obliviscantur, ut Iudæi sunt obliti Domini Dei sui*: ita & ego vos scholasticos omnes hortor, ut *Jacobi Schueleri* vibices & cicatrices quas hæc castigatione à me accepit, *nullo temporis puncto intermisso* aspiciant, quò commoveamini, nec unquam Orthographiæ,

phiæ, Rudimentorum Latinorum & Græcorum, Etymologiæ & Syntaxeos vestræ obliviscamini, ut oblitus est *Schuelerus*, in quem tam severè hanc ob causam animadversum esse ipsi vidistis.

Sed ecce, jam è manibus meis dimissus *Schuelerus* adhuc obloqui, minaciterq; caput torquere, & de illata sibi injuria queri, ac mecum exostulare audet. Redi igitur furcifer, & quâ in re inmerenti tibi injuriam obtulerim mihi expedi. Taces? Monstrum hominis! Non dicturus? Possumne ego hodiè ex te exculpere verbum? Reus est *Darbelay*. Typographus? Ita: is enim hos comisit errores. Siccine tu me, nebulo, etiâ ludificabere? Menè credis tam esse simplicem & imperitum, qui inter tuos & Typographi errores discernere nesciam? Menè putas tam injustum ut Typographi culpam in te derivare velim? Absit. Sed ut omnem excusationis & defensionis prætextum tibi præcidam, provoco ad tuum ipsius autographum, quod proculdubio à Typographo assertatum fuit diligentissimè, ut si fortè culpam tot fœdissimorum errorum in ipsum velles refundere, in medium producto exemplari tuæ te inscitix & mendacij palàm convinceret: provoco ad te ipsum, qui in fine libri, ubi *τυποσφάλματα* quæ irreperunt notasti, ne unicum quidem prædictorum errorum correxisti: provoco ad eruditos omnes, ut judicent, num quos in utraq; orationis parte notavi errores, similes sint sequentibus, quos non tibi, sed Typographo imputo? Illius enim incuriâ factum esse credo, ut *ultimarè* pro *ultimatè*, *commigraste*, pro *commigrasse*, *seditiores* pro *seditiosiores*, *quondam* pro *quodam*, *falliciam* pro *fallaciam*, *ogganmentium* pro *oggannientium*, *sensu* pro *sensu*, *canicos* pro *canonicos*, *cambrem* pro

Pag. 515.

Pag. 614.

Pag. 664.

crambem, vafrementum pro vafamentum, Wado pro Waldo, perspicatiorem pro perspicaciorem, indissolubitate pro indissolubilitate, primaum pro primævum legatur. Hæc, hæc inquam, errata Typographi oscitantia & culpâ irrepsisse concedo: sed solœcismos istos, quos refutavi detestabiles, barbarismosq; quos notavi intolerabiles, phrasas quin etiam hæctenus inauditas, ac inusitatas loquendi formulas, quippè à legitima loquendi consuetudine alienissimas, quis sanæ mentis homo imputaret Typographo? *Domuistine* jam, ô *Thraso insolentissime, domuistine*, inquam *Hydræ Ursinæ? Recastigasti vyperas inde prognatas?* I nunc & triumphas: narra Friburgensibus tuas cum Bernensibus pugnas & cruenta prælia: ostenta poëtis & applausoribus tuis, quas in corpore tuo, maximè verò in tergo & natibus accepisti plagas & cicatrices: ostenta, inquam, illas operis tui *approbatori Jodoco Petro de monte, Juris Canonici Doctore, Protonotario Apostolico, & Episcopatus Lausannensis sede vacante Vicario & Officiali. Jesu Maria*, inquit, si scholasticus, virgis tantum verberans, teq; instar puerorū Faliscorū magistrum proditorē in urbem agentium, ad nos remittens, tam foedè lancinavit corpus tuum, quid factum fuisset, si urforū unguibus, hydrarū & viperarū moribus objectus fuisses? Sed finis sit: neq; enim præ lachrymis loqui, nec præ innumeris natium cruentatarum ictibus & vibicibus sedere amplius potest *Schuelerus*. Satis igitur pœnarum dedit pro solœcismis & barbarismis illis quos ego observare potui: singulos enim notare quis posset? Vos verò, Reverendi, Clarissimi atq; Doctissimi viri, qui estis vigilantia ac splendida Ecclesiæ & Scholæ nostræ lumina, oro atq; obtestor, ne miserum illum vestræ quoq; censuræ subijciatis. Qui enim prima
Latina

Latinae & Graecae linguae elementa non didicit, quid in Theologia praestaret? Qui studia puerilia tractans plagas Orbilij effugere non potest, quomodo Theologorum animadversiones sustineret? Nolite considerare quid ille sit meritis, sed potius quid vestra dignitas & existimatio, quid maximae gravissimaeque occupationes vestrae vobis permittant, perpendite. Quam indignum foret, vos qui sacris nunquam non occupamini negotijs, in sacrificuli indocti calumnijs & mendacijs refellendis detineri. Tibi vero, *Schuelere*, nunc hoc edico, ut missis controversijs Religionis Grammaticae te iterum emancipes, literarum combinationem & orthographiam, vocis differentias & species, nominum qualitates, genera, numeros, casus & declinationes, verborumque formas ac legitimam vocum structuram denuo addiscas: deinde ut te exerceas in Rhetorica: In hac postquam te solertem dedisti, ad Logicam & Philosophiam progredere, Philosophiae cursu absoluto Theologos tibi audire quidem licet, non tamen ante tractare controversias Theologicas, quam Theologiam Didacticam & Elencticam penitus cognitam habeas & perspectam. His ita praemissis cum adversarijs luctari, & tela contra illorum exercitum emittere tibi licitum erit, modo non sint infecta veneficis calumnijs & diabolicis tincta mendacijs, quae in Doctorum virorum castris ac palaestris non nisi antagonista (dico quod res est) inveteratam produnt invidiam, omnimodam imperitiam, levemque armaturam, Thrasonem arguunt ineruditum, rerum ignarum, ac in scientijs parum versatum. Hoc, inquam, si fecerit Dn. Protonotarius, pugnam non detrectabunt Orthodoxi: sed congregientur intrepidè (quoties lubet)

Eph. 6: 17.

bet) cum Dn. Decano, *accincti gladio Spiritus, verbo nempe Dei, excepta Schueleri teba corroborati in Domino, robore virium ipsius, retorquebunt ac confringent, & sese promptos fidei orthodoxæ propugnatores ostendent, non im-*

1. Pet. 3.

v. 15.

Ετοιμοι (εσε) αει προς υπολογισιν παντι τω αιτουντι υμας λογον ωει της εν υμιν ελπίδος μετα σωτηριος η φόβου. Secus si fiat, & hæreat in eodem semper luto, ac turpissimorum solœcismorum barbarismorumq; barathro convolutus porro jaceat, abhorrebunt ab eo politioris literaturæ virorum oculi, indignumq; judicabunt docti, cum quo aliter agatur, quàm ut agi cum pueris in scholis solet; Zenonem sequentur, ac ferulâ scholasticâ, quâ quondam ex discipulis quendam inflatum turgidumquè, sed desidem ac ignavum percussit, te quoq; Schuelere castigabunt & porro percutient, ipsiusq; Zenonis verbis sic alloquentur:

Brufon.
Lib. 2. c. 23.

non si magnus fueris, bonus & eruditus eris: sed si bonus & eruditus, tum demum re vera magnus eris.

D I X I.

IN.